

GUVERNUL REPUBLICII MOLDOVA

DISPOZIȚIE nr. _____

din _____ 2025

Chișinău

Cu privire la aprobarea Raportului anual consolidat privind controlul financiar public intern pentru anul 2024

În temeiul art.29 lit.e) din Legea nr. 229/2010 privind controlul financiar public intern (republicată în Monitorul Oficial al Republicii Moldova, 2019, nr.86-92, art.140), Guvernul

DISPUNE:

1. Se aprobă Raportul anual consolidat privind controlul financiar public intern pentru anul 2024.

2. Se constată o creștere generală a nivelului de conformare și dezvoltare a sistemelor de control intern managerial, precum și o consolidare a funcției de audit intern la nivel central. Principalii factori care limitează eficiența sistemului de control financiar public intern și reduc potențialul de dezvoltare a acestuia sunt: capacități insuficiente de coordonare și dezvoltare a controlului intern managerial, în special pe aspect de management al riscurilor, delegare a împuternicilor și documentare a proceselor; lipsa expertizei în planificarea activității de audit intern pe bază de risc și realizarea activității orientată pe evaluarea performanței; deficit de personal calificat și sustenabilitate financiară redusă a programelor de dezvoltare profesională continuă în ambele domenii, control intern managerial și audit intern.

3. Pentru asigurarea bunei guvernări, bazate pe un sistem robust de control financiar public intern, conducătorii ministerelor, ai altor autorități ale administrației publice centrale subordonate Guvernului, ai structurilor organizaționale din sfera lor de competență și cei ai instituțiilor publice din subordinea Guvernului vor întreprinde următoarele acțiuni:

- 1) realizarea unei autoevaluări obiective a sistemului de control intern managerial și asumarea declarațiilor de răspundere managerială în baza unor concluzii reale, complete și fidele;
- 2) aplicarea procedurii de planificare, monitorizare și raportare a performanței instituționale, inclusiv de gestionare a riscurilor;

- 3) elaborarea și aprobarea unor proceduri interne de gestionare a funcțiilor sensibile;
- 4) întocmirea și menținerea unui registru al proceselor de bază gestionate de entitate, cu descrierea acestora într-o formă grafică și/sau narativă în proporție de cel puțin 75%;
- 5) îmbunătățirea capacităților managerilor de nivel operațional în organizarea sistemului de control intern managerial;
- 6) finalizarea procesului de reorganizare și consolidare a funcției de audit intern în cadrul Ministerului Apărării, Ministerului Energiei și Ministerului Afacerilor Interne, conform criteriilor de dimensionare stabilite de Guvern;
- 7) realizarea activității de audit intern în baza unei planificări strategice, care să acopere în mod sistematic domeniile cu risc sporit din responsabilitatea autorității publice și, după caz, a autorității administrative din subordine;
- 8) dezvoltarea competențelor profesionale ale auditorilor interni prin stimularea participării active la Programul de instruire și certificare în domeniul auditului intern în sectorul public;
- 9) aplicarea eficientă a mecanismelor de asigurare a calității activităților desfășurate în cadrul auditului intern.

4. Ministerul Finanțelor, în calitate de autoritate responsabilă de promovarea reformei în domeniul controlului intern managerial și auditului intern, își va concentra eforturile pentru implementarea Programului de dezvoltare a controlului financiar public intern pentru anii 2024-2027, prin realizarea următoarelor acțiuni:

- 1) elaborarea ghidului de aplicare a standardelor de delegare a împuternicirilor, precum și a metodologiei integrate de management al riscurilor, inclusiv de fraudă și corupție;
- 2) extinderea mecanismului de monitorizare și raportare anuală cu privire la controlul intern managerial, în baza platformei electronice de raportare a datelor (www.raportare-cfpi.mf.gov.md), la nivelul administrației publice locale;
- 3) stabilirea mecanismului de evaluare a calității sistemelor de control intern managerial, prin prisma corespunderii principiilor generale de organizare și standardelor naționale de control intern;
- 4) punerea în aplicare a Programului de dezvoltare a capacităților manageriale privind organizarea sistemelor eficiente de control intern managerial;
- 5) revizuirea standardelor naționale de audit intern prin prisma noilor standarde profesionale internaționale;
- 6) inițierea elaborării cadrului normativ-procedural de organizare și desfășurare a auditului intern prin asociere;
- 7) îmbunătățirea continuă a sistemului de instruire și certificare în domeniul auditului intern în sectorul public prin revizuirea mecanismului aprobat, dezvoltarea materialelor de instruire și a rețelei de formatori.

5. Se recomandă autorităților publice locale să asigure examinarea, în cadrul ședințelor consiliilor locale, a Raportului anual consolidat privind controlul financiar public intern pentru anul 2024 și, după caz, să implementeze recomandările din raport.

6. Ministerul Finanțelor va asigura publicarea Raportului anual consolidat privind controlul financiar public intern pentru anul 2024 pe site-ul web oficial, la adresa: https://mf.gov.md/sites/default/files/documente%20relevante/Raport%20consolidat%20CFPI%20pt%202024_30.05.2025.pdf .

7. Ministerele, alte autorități ale administrației publice centrale subordonate Guvernului, instituțiile publice din subordinea Guvernului și organele administrației publice locale de nivelul al doilea vor raporta Ministerului Finanțelor, până la 01 octombrie 2025 și, respectiv, 01 martie 2026, acțiunile întreprinse pentru realizarea prezentei dispoziții.

8. Monitorizarea generală a executării prezentei dispoziții se pune în sarcina Ministerului Finanțelor, care va prezenta Guvernului spre aprobare, până la data de 1 iunie 2026, Raportul anual consolidat privind controlul financiar public intern pentru anul 2025.

9. Prezenta decizie intră în vigoare la data aprobării.

PRIM-MINISTRU

Dorin RECEAN

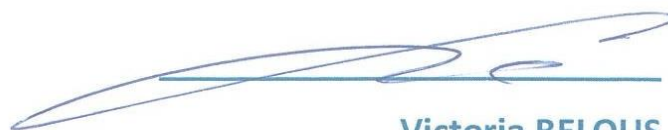

Raport anual consolidat privind controlul financiar public intern

.....

pentru anul 2024

APROBAT:

Victoria BELOUS

Ministrul Finanțelor

„30” mai 2025

RAPORTUL ANUAL CONSOLIDAT
privind
Controlul Financiar Public Intern
pentru anul 2024

Stimați cetățeni,

În contextul reformelor continue din administrația publică și managementul finanțelor publice, Ministerul Finanțelor rămâne ferm angajat în promovarea unui sistem de control financiar public intern eficient, coerent și aliniat standardelor internaționale și bunelor practici europene. Publicarea Raportului anual consolidat pentru anul 2024 constituie nu doar o obligație legală, ci și un important exercițiu de monitorizare și evaluare a impactului politicilor promovate, care ne arată cât de bine suntem pregătiți pentru integrarea europeană pe aspectul asigurării controlului finanțelor publice.

Rezultatele prezentate reflectă o evoluție pozitivă în ceea ce privește asumarea responsabilității de către conducătorii autorităților publice în instituționalizarea unor practici moderne de control și guvernare, precum și profesionalizarea auditului intern în sectorul public. Observăm cu satisfacție creșterea generală a nivelului de conformare și dezvoltare a sistemelor de control intern managerial, precum și consolidarea funcției de audit intern la nivelul Guvernului central.

Eforturile realizate ne apropie de obiectivul nostru comun de pregătire pentru aderarea Republicii Moldova la Uniunea Europeană. În acest sens, direcțiile de intervenție propuse în Raport sunt esențiale pentru continuarea procesului de consolidare instituțională prin sprijinirea autorităților în implementarea unor proceduri și mecanisme eficiente de planificare a activității bazate pe performanță, corelate cu procesul de planificare bugetară și management al riscurilor, precum și promovarea unor soluții digitale integrate de monitorizare și raportare. În paralel, auditul intern urmează a fi dezvoltat prin extinderea ariei de acoperire a acestuia asupra întregului proces de gestionare bugetară, concomitent cu intensificarea activităților de formare și certificare a competențelor profesionale și aplicarea unor practici inovative de activitate.

Ministerul Finanțelor va continua să acorde o atenție prioritară consolidării culturii de control intern și guvernării responsabile, în cadrul unui parteneriat activ cu toate autoritățile implicate și partenerii de dezvoltare. Prin implicarea și dedicarea tuturor actorilor relevanți, vom reuși să consolidăm sistemele curente care să sprijine performanța administrației publice și să răspundă în mod adecvat așteptărilor cetățenilor.

Victoria BELOUS

Ministrul Finanțelor

Cuprins

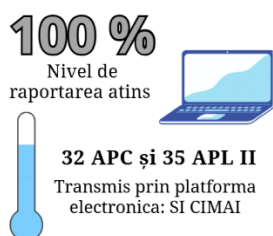
Abrevieri	5
1. Sumar executiv	6
2. Control intern managerial.....	11
2.1. Funcționalitatea sistemelor CIM	12
2.1.1. Mediul de control	12
2.1.2. Managementul performanțelor și al riscurilor.....	14
2.1.3. Activitățile de control.....	16
2.1.4. Informația și comunicarea	18
2.1.5. Monitorizarea continuă.....	19
2.1.6. Patrimoniu, finanțe și tehnologii informaționale	20
2.2. Analiza Declarațiilor de răspundere managerială.....	21
2.3. Opinia auditului intern și extern cu privire la sistemele CIM	22
2.3.1. Opinia auditului intern	22
2.3.2. Opinia auditului extern.....	25
3. Audit intern.....	27
3.1. Organizarea și funcționarea auditului intern.....	27
3.1.1. Instituirea și funcționarea subdiviziunilor de audit intern	28
3.1.2. Dimensionarea subdiviziunilor de audit intern	29
3.1.3. Independența auditului intern și obiectivitatea auditorilor interni	30
3.1.4. Competența profesională a auditorilor interni	31
3.2. Realizarea activității de audit intern.....	33
3.2.1. Planificarea activității de audit intern.....	33
3.2.2. Realizarea misiunilor de audit.....	35
3.2.3. Urmărirea recomandărilor de audit intern.....	37
3.3. Asigurarea calității activității de audit intern	38
4. Programul de dezvoltare a CFPI pentru anii 2024-2027	40
5. Coordonarea și armonizarea centralizată.....	44
5.1. Promovarea și monitorizarea politicii în domeniul CFPI.....	44
6. Concluzii și recomandări.....	48

Abrevieri

APC	Administrație Publică Centrală
APL II	Administrație Publică Locală de nivel al doilea
APL I	Administrație Publică Locală de nivel întâi
CCRM	Curtea de Conturi a Republicii Moldova
CIM	Control Intern Managerial
CFPI	Control Financiar Public Intern
CNAM	Compania Națională de Asigurări în Medicină
CNAS	Casa Națională de Asigurări Sociale
CR	Consiliu Raional
DPCFPI	Direcția politici în domeniul controlului financiar public intern
EP	Entitate publică
HG	Hotărâre a Guvernului
I.P. CTIF	I.P. „Centrul de Tehnologii Informaționale în Finanțe”
KPI	Indicatori Cheie de Performanță
MF	Ministerul Finanțelor
PAÎC	Program de asigurare și îmbunătățire a calității activității de audit intern
SAI	Subdiviziune de audit intern
SI CAI	Sistemul Informațional „Certificarea Auditorilor Interni”
SI CIMAI	Sistemul Informațional „Control intern managerial și audit intern”
SNAI	Standarde Naționale de Audit Intern
SNCI	Standarde Naționale de Control Intern
TI	Tehnologii Informaționale
UE	Uniunea Europeană

1. Sumar executiv

Raportul anual consolidat privind CFPI pentru anul 2024 a fost elaborat de Ministerul Finanțelor în temeiul art. 29 din legea nr. 229/2010 privind controlul financiar public intern, în baza rapoarte colectate de la autoritățile APC, APL II, precum și de la alte entități publice ce dispun de subdiviziune de audit intern. Acest exercițiu anual are rolul de a evalua în dinamică stadiul implementării și funcționalității sistemelor CIM și auditului intern în sectorul public, astfel încât să reflecte nivelul de conformare al acestora cu standardele naționale și bunele practici internaționale.

Prezentul Raport oferă Guvernului și altor părți interesate o imagine structurată asupra progreselor înregistrate, dar și a dificultăților întâmpinate în

dezvoltarea unui sistem eficace de CFPI, cu impact direct asupra managementului finanțelor publice, dar și administrației publice în general. Pentru anul 2024, toate cele 67 autorități publice vizate de obligația de raportare privind sistemul CIM (32 autorități APC și 35 organe APL II) au transmis rapoartele anuale, consolidate pe întreg domeniu de competență, prin intermediul platformei electronice SI CIMAI, fapt ce a permis atingerea unui nivel de raportare de 100%. Cu referire la activitatea de audit intern, de la cele 76 entitățile publice care au avut o subdiviziune de audit intern funcțională la situația din 31.12.2024, au fost recepționate 74 rapoarte anuale de activitate, fiind înregistrat un nivel de raportare de 97%.

Acest rezultat reflectă un grad sporit de conștientizare și angajament din partea conducerii entităților publice față de importanța organizării, monitorizării și dezvoltării continue a sistemului CIM și funcției de audit intern. La baza concluziilor și recomandărilor formulate în Raport, suplimentar au fost analizate date din surse complementare de informare cum sunt opinia auditului extern, rapoarte de evaluare ale organismelor / experților internaționali, rezultatele evaluării externe a calității activității de audit intern, etc.

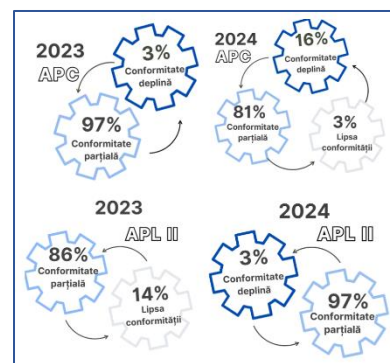
Controlul intern managerial

În anul 2024, Republica Moldova înregistrează progrese pozitive în asumarea răspunderii cu privire la managementul eficient și transparent al finanțelor și patrimoniului public. Conducătorii celor 32 APC și 35 APL II au semnat Declarații de răspundere managerială, care reflectă o creștere generală a nivelului de conformare și dezvoltare a sistemelor CIM. La nivelul APC, 16% dintre conducători au declarat conformitate deplină, 81% au declarat conformitate parțială, iar 3% (și anume Agenția Națională Antidoping) a declarat neconformare a sistemului CIM la standardele și principiile generale de organizare; în timp ce la nivelul APL II, 3% dintre conducători au raportat conformitate deplină și 97% - conformitate parțială a organizării sistemelor CIM.

Digitalizarea procesului de raportare cu privire la CIM a avut ca impact pozitiv emiterea și publicarea de către conducătorii entităților publice a Declarațiilor de răspundere managerială ce reflectă obiectiv gradul de conformitate al sistemelor CIM. Declararea supraapreciată a nivelului de conformitate al sistemelor CIM, comparativ cu rezultatele autoevaluării reflectate în raportul prezentat MF, a fost admisă doar de către Ministerul Apărării.

În ceea ce privește mediul de control, autoritățile publice declară o evoluție pozitivă în conformarea la cerințele standardelor de etică și integritate, precum și o creștere a nivelului de aplicare a mecanismelor de delegare a împuternicirilor.

Pentru dezvoltarea capacităților profesionale ale angajaților, necesare realizării sarcinilor atribuite, majoritatea APC (94%) și o parte considerabilă din APL II (71%) au

aprobat programe anuale de instruire. Aceste inițiative sunt tot mai mult fundamentate pe evaluări reale ale necesităților de formare, cu o planificare și alocare bugetară în creștere.

Managementul performanțelor și al riscurilor rămâne în continuare un domeniu de atenție pentru autoritățile publice. În acest sens, este de menționat contribuția Cancelariei de Stat la instituirea și dezvoltarea mecanismului de monitorizare a performanței instituționale. În acest sens, a fost elaborat și pus în aplicare un set comun de KPI, care oferă un cadru favorabil pentru evaluarea și îmbunătățirea performanței la nivelul administrației publice centrale. În anul

2024, sistemul de monitorizare a performanței în baza KPI a integrat 14 ministere și 13

autorități publice centrale aflate în subordinea Guvernului, pentru anul 2025 fiind planificată extinderea sistemului asupra autorităților administrative subordonate ministerelor și instituțiilor publice. Pentru digitalizarea platformei de monitorizare a KPI, au demarat activitățile de dezvoltare a SI „e-Monitorizare”, care permite automatizarea întregului proces de planificare, monitorizare și raportare a performanțelor instituționale, cu potențiala integrare în cadrul acestuia a modului destinat gestionării riscurilor. În acest context este de menționat că, 81% APC utilizează Registrul riscurilor, ca instrument de documentare și lucru în cadrul procesului de management al riscurilor, în timp ce doar 46% APL II au declarat același lucru. Concomitent, 69% APC și 17% APL II dispun de proceduri/strategii interne pentru procesul de gestionare a riscurilor la nivel instituțional.

Documentarea proceselor de bază în cadrul APC și APL II rămâne la un nivel scăzut. Aproximativ 78% APC și 63% APL II au identificat procesele operaționale de bază, cu o pondere de documentare integrală a acestora de 46% pentru APC și APL II. Analiza descrierilor de procese consolidează funcționalitatea activităților de control, crescând capacitatea entităților de a evalua riscurile, de a evita suprapunerile și de a interveni prompt asupra deficiențelor în cadrul activităților realizate. Autoritățile publice au adoptat și politici pentru gestionarea funcțiilor sensibile, indicând rotația personalului, semnarea declarațiilor de confidențialitate sau aplicarea

principiului celor patru ochi, în calitate de activități de control pentru gestionarea riscurilor aferente de integritate.

În materie de informare, comunicare și digitalizare, raportul confirmă progrese notabile. Astfel, peste 90% APC utilizează sisteme informaționale pentru gestionarea corespondenței și documentelor electronice, ceea ce a dus la îmbunătățirea comunicării și a timpului de procesare și schimb de informații. Inițiativa Cancelariei de Stat de dezvoltare a SI „e-Legiferare” a avut un rol important pentru eficientizarea fluxului informațional interinstituțional în cadrul procesului de elaborare și promovare a actelor normative la nivel de Guvern.

Pe parcursul anului 2024, un număr de 36 de autorități publice au inclus opinia auditului intern în rapoartele anuale privind CIM.

Constatările auditorilor interni au scos în evidență o serie de puncte de atenție, în special în ceea ce privește gestionarea riscurilor de corupție, controlul funcțiilor sensibile, comunicarea instituțională și implementarea recomandărilor de audit.

Auditul intern

Conform datelor centralizate de Ministerul Finanțelor, fiecare minister și majoritatea organelor APL II au instituit subdiviziune de audit intern în propria structură organizațională. Astfel, la finele anului 2024, un număr total de 115 entități publice aveau instituită o subdiviziune de audit intern în structura organizațională, 76 dintre acestea (66%) fiind efectiv funcționale la situația din 31.12.2024. Gradul de ocupare a posturilor de auditor intern variază în funcție de nivelul entității, cu o medie generală de 54% pe sector public, continuitatea activității fiind determinată de o fluctuație a personalului de 23%.

Cerințele normative minime privind alocarea resurselor de personal pentru auditul intern sunt respectate de 88% APC și 15% APL II care au aprobat cel puțin trei și, respectiv, două unități de personal pentru SAI.

În anul 2024, a derulat procesul de consolidare a funcției de audit intern la nivelul APC pentru asigurarea dimensionării adecvate a SAI din cadrul ministerelor și autorităților administrative din subordinea acestora conform criteriilor aprobate prin HG nr.655/2023.

Reorganizarea subdiviziunilor de audit intern a fost finalizată de 11 din 14 ministere, care au asigurat redistribuirea și consolidarea resurselor

acestora, eliminând structurile formate din 1-2 unități de personal. 3 ministere (și anume: Ministerul Apărării, Ministerul Energiei și Ministerul

Afacerilor Interne) se află la diferite etape de progres în consolidarea funcției de audit intern, procesul urmând a fi finalizat în anul 2025. Astfel, la situația din 31.12.2024, numărul posturilor de auditor intern în cadrul ministerelor s-a majorat cu 30% față de începutul anului.

Cu referire la dezvoltarea profesională a auditorilor interni, situația generală este suficient de încurajatoare. Astfel, 95% dintre SAI declară că, la nivel colectiv, dețin competențele necesare desfășurării misiunilor planificate și 84% dintre aceste structuri au asigurat participarea tuturor angajaților la cel puțin 40 de ore de formare continuă.

Nivelul de certificare profesională rămâne un aspect de atenție continuă, la data de 31.03.2025, 69 certificate de calificare profesională eliberate de MF aveau statutul „activ”. Dintre cei 44 conducători ai SAI, 59% dețin certificat de calificare profesională, conform cerințelor legale stabilite.

Pentru anul 2024, 51% SAI au elaborat planuri strategice, iar 96% SAI își desfășoară activitatea în baza unui plan anual aprobat. Mai mult ca atât, 66% SAI raportează că au aprobat și implementează un PAÎC, numărul acestora sporind cu 22% comparativ cu anul 2023, astfel fiind marcată tendința spre creștere a preocupării și conștientizării necesității de asigurare și îmbunătățire a calității activității de audit intern.

Implementarea Programului de dezvoltare a CFPI pentru anii 2024–2027

Pentru a transpune obiectivele domeniului CFPI stabilite în Strategia de dezvoltare a managementului finanțelor publice 2023-2030, în aliniere cu prioritățile de guvernare „Moldova prosperă, sigură, europeană”, Guvernul a aprobat, prin Hotărârea nr. 165/2024, Programul de dezvoltare a CFPI pentru perioada 2024–2027.

În primul an de implementare a Programului, din cele 7 acțiuni de reformă stabilite în Planul de acțiuni au fost integral realizate cinci, alte două sunt în derulare, aflându-se la diferite etape de progres în implementare. De asemenea, pe parcursul anului 2024 au fost inițiate mai multe acțiuni de reformă cu termen de realizare 2025–2027, demonstrând un grad avansat de angajament instituțional.

În anul 2024, au fost lansate inițiative importante orientate spre asigurarea dezvoltării și promovării continue a CIM și auditului intern în sectorul public, în conformitate cu prioritățile și măsurile de intervenție stabilite pentru o armonizare completă la cerințele Uniunii Europene și pentru a sprijini implementarea eficientă a Programului de dezvoltare a CFPI pentru anii 2024-2027.

În contextul dezvoltării procedurilor și tehnicilor de gestionare, monitorizare și raportare a situației privind CFPI, o noutate importantă în dezvoltarea capacităților administrative este implementarea SI CIMAI, care permite consolidarea automată a datelor de raportare privind CIM și auditul intern. Acest sistem digital, accesibil tuturor entităților publice raportoare, aduce un plus de eficiență și transparență în procesul de monitorizare a CFPI, sprijinind consolidarea ulterioară a datelor și raportarea situației către Guvern.

Lansat în anul 2024, SI CIMAI a fost pus în aplicare cu includerea etapizată a diferitor categorii de autorități și instituții publice, prin intermediul sistemului

informațional fiind recepționate rapoarte privind controlul intern managerial de la 100% APC și APL II, precum și rapoarte cu privire la activitatea de

audit intern de la 93% de entități publice care dispun de SAI funcțională. Implementarea SI CIMAI a fost susținută printr-o serie de instruiți destinată coordonatorilor CIM și auditorilor interni, realizate în format online de responsabili din cadrul MF, precum și de elaborarea și publicarea ghidurilor video pentru demonstrarea modului de utilizare a sistemului.

Cadrul normativ aferent dobândirii, confirmării și dezvoltării calificării profesionale în domeniul auditului intern în sectorul public a fost revizuit și îmbunătățit prin aprobarea HG nr.248/2025. Concomitent, în cooperare cu Centrul de Excelență în Finanțe din Slovenia, a fost inițiat procesul de revizuire a șase module de instruire ale Programului de instruire și certificare, implicând specialiști cu experiență în domeniul auditului intern din Republica Moldova, dar și specialiști internaționali de profil.

Capacitățile de implementare a sistemelor eficiente de CIM și de realizare a auditului intern au fost consolidate în cadrul unui proces continuu și sistematic de instruire. În perioada de raportare, circa 270 angajați ai autorităților și instituțiilor publice de nivel central și local, și-au dezvoltat cunoștințele profesionale în domeniul CIM, participând la activități desfășurate în cadrul Programului de instruire în domeniul finanțelor publice și CFPI, realizat de Ministerul Finanțelor prin intermediul I.P. CTIF, dar și în baza unor agende individualizate.

Dezvoltarea competențelor profesionale ale auditorilor interni a fost asigurată prin implementarea Programului de instruire și certificare, în anul de referință fiind desfășurate 3 cursuri de instruire, finalizate cu sesiuni de evaluare a cunoștințelor. Ca rezultat, 55 persoane au promovat examenele de evaluare a cunoștințelor pentru diferite niveluri de complexitate ale Programului (nivel de bază, intermediar și avansat), iar 7 persoane au obținut certificate de calificare profesională în domeniul auditului intern în sectorul public.

În scopul consolidării funcției de coordonare și armonizare centralizată a CFPI, pentru analiza

capacităților funcționale ale DPCFPI, în perioada 22-24.10.2024 a fost desfășurată misiunea TAIEX cu titlu „*Strengthening the capacity of the PIFC CHU, through functional analysis and exchange of experience*”, realizată de experții MF al Croației. În rezultatul misiunii a fost elaborat raportul analitic al experților care prezintă recomandări de consolidare a structurii și competențelor/atribuțiilor de coordonare și armonizare centralizată a politicii în domeniul CFPI.

Un alt domeniu prioritar a fost reprezentat de contribuția Republicii Moldova la procesul de aderare la UE prin activitățile aferente Capitolului de negociere 32 „Control financiar”, care vizează armonizarea legislației și practicilor naționale în patru domenii-cheie: CFPI, auditul extern, protecția intereselor financiare ale UE și protecția monedei euro împotriva contrafacerii. În 2024 au fost organizate reuniuni de screening explicativ și bilateral, completate de ședințe tehnice ale grupului de lucru. MF (DPCFPI) a coordonat acest proces în parteneriat cu alte autorități publice ale Guvernului, dar și cu instituții autonome din afara acestuia.

Consiliul CFPI, în calitate de organ consultativ al MF, s-a întrunit de patru sesiuni în 2024, contribuind la dezvoltarea sistemului prin avizele și opiniile oferite. Sprijinul acordat de membrii Consiliului CFPI și Comisiei de certificare

a fost esențial în promovarea unor măsurilor de reformă coerente și durabile în domeniul CFPI.

Concluzii și direcții strategice

Evaluarea stadiului de dezvoltare a sistemului CFPI în anul 2024 confirmă faptul că Republica Moldova a înregistrat progrese substanțiale în consolidarea cadrului instituțional și funcțional al CIM și al auditului intern. Gradul de conștientizare din partea conducătorilor de entități publice a crescut, fapt reflectat în nivelul ridicat de raportare, în îmbunătățirea procesului de delegare a împuternicirilor și în asumarea responsabilității manageriale prin declarațiile emise de conducătorii autorităților publice.

În pofida progreselor înregistrate în domeniul CFPI, provocările legate de resursele umane rămân o problemă majoră pe toate cele trei componente ale CFPI: (i) CIM, (ii) auditul intern și (iii) Unitatea Centrală de Armonizare. Deficitul de personal calificat, capacitățile insuficiente de coordonare și dezvoltare a CIM, lipsa expertizei în dezvoltarea și utilizarea instrumentelor moderne de planificare și realizare a activității de audit intern, precum și sustenabilitatea financiară redusă a programelor de dezvoltare profesională continuă a capacităților administrative, limitează eficiența sistemului CFPI și reduc potențialul de dezvoltare a acestuia.

În continuarea eforturilor de dezvoltare CFPI, se reliefează următoarele acțiuni prioritare în cadrul Programului de dezvoltare a CFPI pentru anii 2024-2027:

- îmbunătățirea ghidului de implementare a standardelor naționale de control intern privind managementul riscurilor pentru a facilita integrarea riscurilor de fraudă și corupție în registrul consolidat al riscurilor elaborat la nivel de entitate;
- dezvoltarea modului specializat „Registrul riscurilor” în SI „e-Monitorizare” care va facilita un proces integrat de planificare, monitorizare și raportare a activității autorităților publice, bazat pe performanță și management al riscurilor;
- extinderea procesului de raportare anuală a CIM prin intermediul SI „CIMAI” cu conectarea APL II;
- finalizarea procesului de reorganizare a funcției de audit intern la nivelul APC, conform criteriilor de dimensionare stabilite de Guvern, și inițierea activităților pentru pilotarea auditului intern prin asociere la nivelul APL;
- revizuirea Standardelor naționale de audit intern prin prisma alinierii la noile Standarde Globale de Audit Intern;
- dezvoltarea mecanismului de evaluare externă a calității activității de audit intern, pentru o verificare obiectivă și independentă a conformității și eficienței acesteia;
- implementarea Programului de dezvoltare profesională în domeniul CIM adaptat necesităților specifice de grup și consolidarea mecanismului de instruire și certificare în domeniul auditului intern în sectorul public.

Prin implementarea măsurilor planificate, Republica Moldova își va consolida cadrul instituțional și funcțional al CFPI, asigurând contribuția la un management financiar public performant, în conformitate cu cerințele Uniunii Europene și bunele practici internaționale.

2. Control intern managerial

CIM este un sistem organizat de către managerul EP și personalul acesteia, având ca scop asigurarea utilizării eficiente și conforme a fondurilor publice, în acord cu principiile buneii guvernări.

Implementarea, dezvoltarea și menținerea unui sistem CIM solid în cadrul EP reprezintă un proces complex și de durată, ce necesită implicarea activă a tuturor angajaților, cu un rol esențial jucat de managerii EP.

Pentru a determina funcționalitatea sistemului CIM și gradul său de conformitate cu SNCI, APC și APL II efectuează anual autoevaluarea sistemului CIM pe întreaga arie de competență (specifică) a acesteia.

Rezultatele acestor autoevaluări sunt reflectate în rapoartele anuale (consolidate) ale EP, care sunt ulterior analizate și generalizate de MF. Pe baza acestor informații, MF întocmește Raportul anual consolidat privind CFPI, care este prezentat Guvernului până la data de 1 iunie a fiecărui an. Formatul, condițiile și termenele de raportare sunt reglementate prin Ordinul MF nr. 4/2019¹, iar responsabilitatea pentru veridicitatea datelor revine EP raportoare.

Odată cu implementarea SI CIMAI, s-a realizat consolidarea automată a datelor de raportare privind CIM. Astfel, pentru anul 2024, MF a recepționat prin sistemul automatizat rapoarte anuale (consolidate) privind CIM de la 67 EP (32 APC și 35 APL II), atingând un nivel maxim de raportare (100%), fapt ce se datorează gradului crescut de conștientizare și angajament din partea conducerii EP privind importanța organizării și funcționării sistemului CIM.

Prezentul capitolul oferă o imagine de ansamblu asupra situației CIM la nivelul fiecărei EP, precum și la nivelul întregului sector public. Sunt analizate atât stadiul de implementare al componentelor CIM în procesele operaționale, cât și integrarea acestuia în sistemele de planificare bugetară, evidență contabilă, gestiune a patrimoniului, achiziții publice, salarizare și tehnologii informaționale (TI).

Figura nr.1. Raportarea privind CIM în sectorul public

¹ OMF nr. 4/2019 cu privire la aprobarea Regulamentului privind evaluarea, raportarea sistemului de control intern managerial și emiterea Declarației de răspundere managerială

2.1. Funcționalitatea sistemelor CIM

Datele colectate de MF din rapoartele anuale (consolidate) privind CIM oferă o imagine de ansamblu asupra stadiului actual al implementării sistemului CIM în sectorul public. Acestea reflectă nivelul de funcționare a principalelor componente CIM, precum și situația compartimentelor de patrimoniu, finanțe și tehnologia informației.

Informațiile analizate, referitoare la conformitatea cu cerințele SNCI pentru fiecare APC și APL II sunt detaliate în anexele A, B și C ale prezentului raport.

2.1.1. Mediul de control

Mediul de control reprezintă fundamentul unui sistem eficient de control intern în cadrul unei EP, oferind tonul și influențând conștiința angajaților acesteia privind CIM. Printre elementele esențiale ale mediului de control se includ: integritatea și valorile etice, implicarea și responsabilitatea conducerii, structura organizațională clar definită, competența personalului, atribuirea clară a responsabilității.

Conform datelor recepționate pe componenta „Mediul de control”, conformitate relativ deplină a fost raportată de către majoritatea EP, pe aspecte ce țin de: disponibilitatea regulamentului de organizare și funcționare a entității, stabilirea cunoștințelor și aptitudinilor necesare, precum și aplicarea unui program de instruire inițială; stabilirea și comunicarea sarcinilor, rolurilor și responsabilităților; definirea clară a competențelor, drepturilor, responsabilităților, sarcinilor, obiectivelor și liniilor de raportare ale fiecărei subdiviziuni structurale. Un tablou general privind gradul de conformitate cu componenta prenotată este reflectat în figura nr.2.

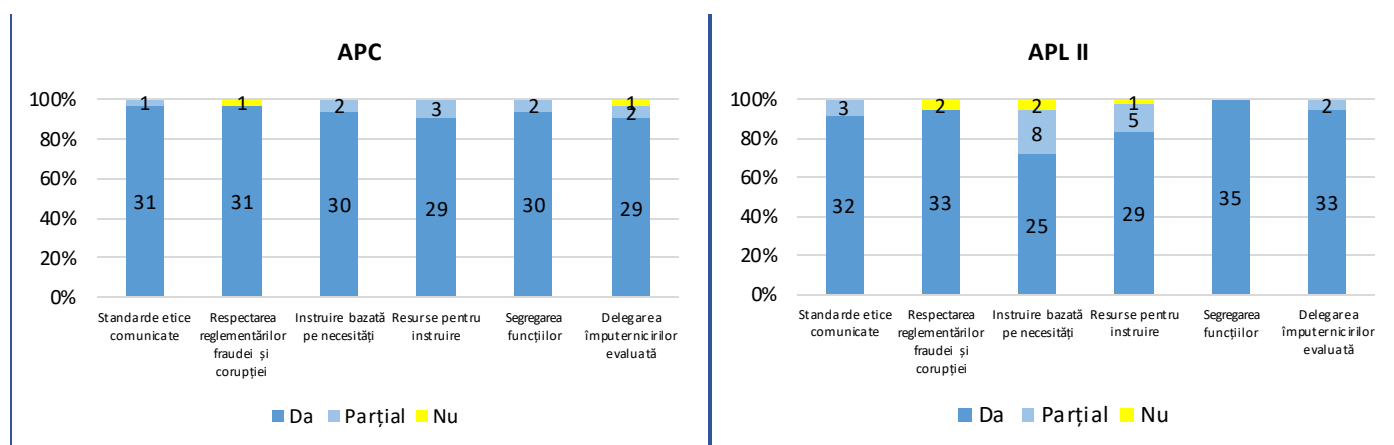

Figura nr.2. Criterii aferente mediului de control – APC și APL II

În baza informațiilor recepționate, se constată că atât la nivel central cât și local, principiile de etică și onestitate se respectă, se comunică și se aplică, existând totodată mecanisme de control corespunzătoare privind identificarea și evitarea fraudelor / erorilor.

Pentru anul 2024 se remarcă o tendință pozitivă în ceea ce privește implementarea și respectarea cerințelor legate de delegarea împuternicirilor, atât la nivel central, cât și local. Comparativ cu anii anteriori, se observă o creștere a numărului de EP care au raportat conformitate deplină.

Această tendință ascendentă reflectă un progres în consolidarea proceselor de responsabilizare managerială și delegare a atribuțiilor contribuind la funcționarea mai eficientă a sistemului CIM.

De menționat, despre bunele practici comunicate de unele EP la aspectul prenotat, și anume: CNAS a specificat despre stabilirea Regulamentului privind organizarea și funcționarea

sistemului CIM din cadrul entității, unde se pune accent pe delegarea împuternicirilor doar angajaților cu competența necesară, iar modul de delegare fiind evaluat prin prisma unui proces operațional. Concomitent, ASP a raportat că ordinele de delegare a diferitor sarcini sunt înregistrate în Registrul de evidență a împuternicirilor delegate.

Analiza datelor raportate evidențiază că în cazul unor EP persistă impedimente în implementarea eficientă a politicilor și practicilor de resurse umane. Totodată, se constată că aceste politici nu sunt întotdeauna orientate suficient spre dezvoltarea continuă a capacităților profesionale, fiind necesare acțiuni suplimentare pentru adaptarea instruirilor la nevoile identificate și pentru evaluarea impactului acestora asupra dezvoltării personalului. De menționat că la nivel local persistă dificultăți în aplicarea instruirii bazate pe necesități, întrucât 25 APL II (71%) în comparație cu 30 APC (93,7%), au elaborat programe anuale de instruire în urma unei evaluări reale a necesităților angajaților. Aceasta indică o abordare parțială și insuficient structurată a formării profesionale, afectând calitatea, eficiența, adaptarea la noile cerințe și motivația personalului la nivel local.

Legea nr.158/2008 privind funcția publică și statutul funcționarului public, conform art.37 și 38, prevede dreptul și obligația funcționarului public de a-și perfecționa, în mod continuu, abilitățile și pregătirea profesională, precum și condițiile specifice procesului de dezvoltare profesională, iar fiecare autoritate publică este responsabilă de a asigura organizarea unui proces sistemic și planificat de dezvoltare continuă a funcționarului public. Astfel, pentru finanțarea procesului de dezvoltare profesională a funcționarilor publici, fiecare autoritate publică trebuie să aloce anual cel puțin 2% din fondul de salarizare.

Conform datelor statistice din Raportul anual cu privire la funcția publică și statutul funcționarului public, în anul 2023, gradul de instruire a funcționarilor publici per general a constituit 71%. Acest indicator este aproximativ același pentru anii anteriori: 2021 – 72% și 2022 – 72%².

Totodată, conform datelor recepționate de la 67 EP raportoare privind sistemul CIM, se atestă că cuantumul mijloacelor alocate pentru pregătirea profesională continuă variază de la o entitate la alta, iar această varietate este influențată de o serie de factori precum: tipul și dimensiunea entității, sectorul de activitate, prioritățile strategice, necesitățile specifice de formare și disponibilitatea resurselor financiare.

Este de menționat că în rezultatul analizei datelor recepționate pe aspectul executării bugetului prevăzut pentru finanțarea procesului de dezvoltare continuă a funcționarilor publici, se constată căreanțe atât în cadrul organelor APC și subordonatelor acestora, cât și în cadrul APL II, iar un tablou general este reflectat în figura nr.3.

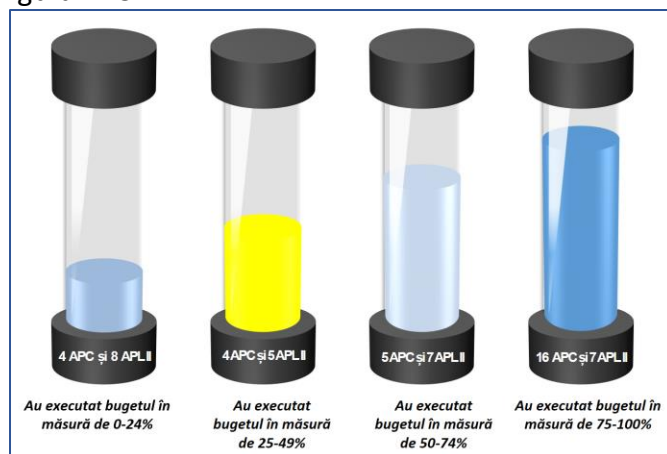

Figura nr.3. Executare bugetului pentru dezvoltarea profesională continuă

² HG nr. 166/2025 cu privire la aprobarea Programului de dezvoltare profesională a funcționarilor publici pentru 2025-2027

În concluzie, deși rezultatele prezentate indică faptul că componenta „Mediul de control” în cadrul EP este în general bine structurată și funcțională, cu un nivel satisfăcător de conformitate cu standardele de integritate, organizare și responsabilitate, persistă unele deficiențe legate de instruirea personalului bazat pe necesități și de implementarea eficientă a politicilor de resurse umane. Aceste lacune subliniază necesitatea unui program continuu de instruire, în special în domeniul dezvoltării sistemului CIM, precum și a unei îmbunătățiri constante a acestuia. Astfel, prin consolidarea unei guvernări mai transparente, responsabile și eficiente, sectorul public poate asigura un mediu de control mai performant și poate contribui la creșterea eficienței și sustenabilității sistemului în ansamblu.

2.1.2. Managementul performanțelor și al riscurilor

Într-un context marcat de incertitudine economică, schimbări legislative și cerințe tot mai mari pentru eficiență și transparență, managementul performanțelor și al riscurilor a devenit un instrument esențial în sectorul public. EP sunt responsabile pentru utilizarea eficientă și responsabilă a resurselor publice. În acest sens, stabilirea obiectivelor pentru sistemele / procesele operaționale, precum și identificarea, evaluarea și tratarea riscurilor sunt condiții fundamentale pentru îmbunătățirea capacității administrative, asigurarea bunei guvernări și consolidarea încrederii publice.

Analizând datele recepționate de la 67 EP raportoare, se reliefează anumite progrese aferente managementului performanțelor și al riscurilor cu preponderență pe proiectare a acestora și mai puțin pe funcționalitatea efectivă. Astfel, componenta prenotată continuă să înregistreze un nivel scăzut de implementare, ceea ce indică existența unor provocări persistente în adoptarea unor mecanisme solide de evaluare și control.

Pe parcursul anului de referință, Cancelaria de Stat a jucat un rol esențial în dezvoltarea mecanismelor de planificare și monitorizare a performanței autorităților APC, indicațiile metodologice ale căreia au asigurat coerența planurilor de acțiuni pentru anul 2024 ale ministerelor și altor APC cu prioritățile setate în documentele de planificare strategică de nivel național, stabilirea unui set de indicatori comuni de evaluare a performanței instituționale, însoțirea acțiunilor planificate de indicatori de monitorizare măsurabili, costuri de implementare și surse de finanțare estimate, termene și responsabili de implementare. Concomitent, în scopul coordonării eficiente a activității Guvernului și îmbunătățirea procesului de comunicare a rezultatelor obținute, a fost elaborat și pus în aplicare un instrument de monitorizare și evaluare a performanței autorităților și instituțiilor publice cu funcții de implementare a politicilor.

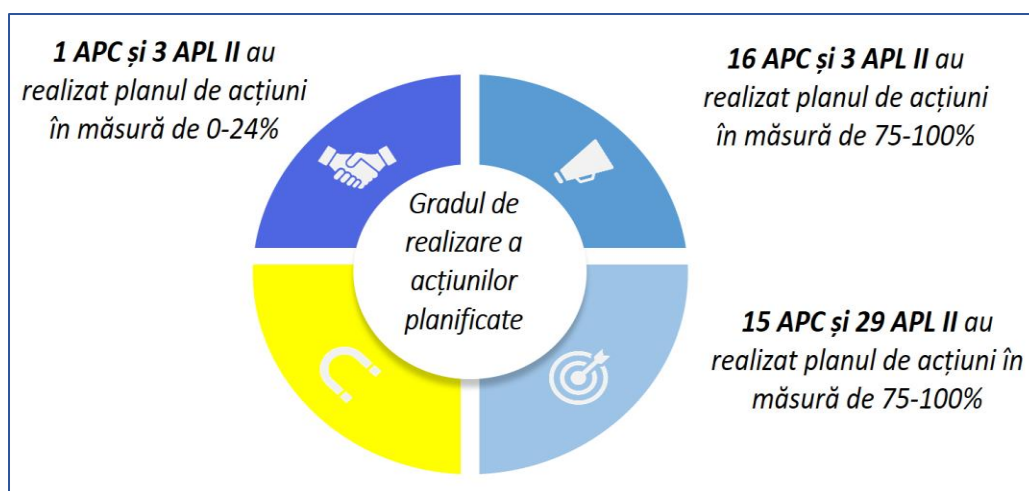

Figura nr.4. Realizarea activităților planului anual de acțiuni

Cu referire la gradul de realizare a acțiunilor planificate, rezultatele analizei datelor pentru anul 2024, demonstrează o ușoară îmbunătățire pentru unele entități, comparativ cu ultimii doi ani. Pe de altă

parte, se contată disparități în alte EP, o imagine generală fiind reflectată în figura nr.4. Mai mult ca atât, informațiile recepționate privind acțiunile întreprinse pentru executarea Dispoziției nr.111/2024, arată o situație critică la nivel local, unde din 16 APL II raportoare doar 7 autorități au prezentat informații care confirmă deținerea unui Plan de acțiuni pe entitate.

În ceea ce privește procesul de gestionare a riscurilor, datele prezentate evidențiază un tablou diversificat în cadrul EP, atât la nivel central, cât și local. Mai exact, rezultatele relevă faptul că strategiile și procedurile specifice de management al riscurilor sunt într-o fază satisfăcătoare în unele EP, în timp ce altele se află încă la începutul implementării acestora sau nu au început deloc. Despre existența la nivelul entității a unei Strategii / proceduri proprii privind managementul riscurilor au fost reportate de către 22 APC (69%) și 6 APL II (17%) cu următoarele detalieri:

- Procedura privind managementul riscurilor este descrisă în Regulamentul privind organizarea și funcționarea sistemului CIM (CNAS);
- Regulamentul intern de management al riscurilor (MJ);
- Strategia instituțională de management al riscurilor (MEC);
- Regulamentul privind modul de implementare a managementului riscurilor (MA);
- Strategia de management al riscurilor (STISC);
- Procedura de management al riscurilor (PMC).

Un aspect esențial în ceea ce privește gestionarea riscurilor la nivelul autorităților publice îl constituie existența și actualizarea unui Registru consolidat al riscurilor. Acest instrument permite identificarea, evaluarea și monitorizarea sistematică a riscurilor instituționale, contribuind astfel la îmbunătățirea CIM și a procesului decizional. Conform datelor colectate 26 APC (81%) au raportat deținerea unui Registru consolidat al riscurilor. Pe de altă parte, doar 16 APL II (46%) dispun de un astfel de registru, ceea ce evidențiază o discrepanță și un decalaj semnificativ între nivelul central și cel local în ceea ce privește implementarea instrumentelor de management al riscurilor (vezi figura nr.5).

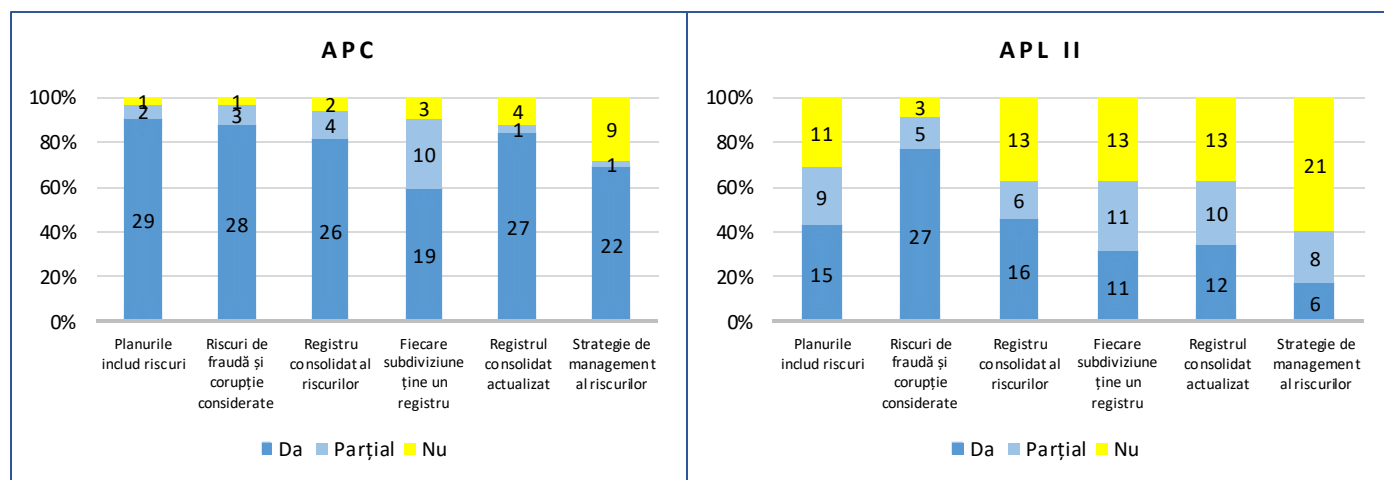

Figura nr.5. Criterii aferente managementului riscurilor – APC și APL II

În pofida progreselor înregistrate în ceea ce privește definirea cadrului metodologic al managementului performanței și riscurilor, se constată că aplicarea practică a acestuia este încă limitată în unele EP. Diferența dintre existența formală a mecanismelor și utilizarea lor efectivă în procesele decizionale indică un nivel insuficient de maturitate instituțională în acest domeniu.

Astfel, se evidențiază necesitatea consolidării capacităților instituționale ale autorităților publice, mai cu seamă la nivel local, prin formare, sprijin metodologic și supraveghere, pentru a asigura un cadru unitar și eficient de gestionare a riscurilor la toate nivelurile.

De menționat că pentru a asigura o evoluție sustenabilă, este necesară continuarea eforturilor prin: definirea clară a indicatorilor de performanță și integrarea acestora în evaluările periodice; dezvoltarea unei culturi organizaționale axate pe rezultate și prevenirea riscurilor; asigurarea instruirii adecvate pentru personalul implicat în procesele de management al performanței și riscurilor; utilizarea tehnologiei pentru a automatiza procesele de monitorizare și raportare.

2.1.3. Activitățile de control

Activitățile de control se referă la politicile și procedurile implementate pentru a reduce riscurile și a ghida acțiunile într-un proces. Indiferent dacă sunt reglementate intern sau extern, acestea trebuie să sprijine atingerea obiectivelor de conformitate și eficiență în cadrul operațiunilor EP.

Analizând datele din figura nr.6, pe componenta „activitățile de control”, se atestă un nivel de conformitate parțială pe ambele nivele – central și local, preponderent în domeniile ce țin de gestionarea posturilor sensibile și identificarea / descrierea proceselor operaționale de bază.

Este de menționat că EP au informat despre faptul că în 2024 au continuat eforturile în vederea documentării proceselor de bază în cadrul EP. Cu toate acestea, în perioada de referință, datele recepționate denotă carențe pe aspectul identificării și descrierii proceselor de bază. Astfel, 25 APC (78%) și 22 APL II (63%) au raportat că au identificat și dispun de o listă a proceselor de bază, ceea ce reflectă o ascensiune în dinamică față de anul 2023 și 2022. În același timp, doar 15 APC (46%) și 16 APL II (45,7%) au raportat despre întocmirea descrierilor grafice și / sau narrative ale proceselor de bază. Situația creată reflectă lipsă de conștientizare aferentă utilității documentării proceselor de bază, ceea ce împiedică / frânează identificarea activităților de control lipsă sau suprapuse, precum și funcționalitatea acestora.

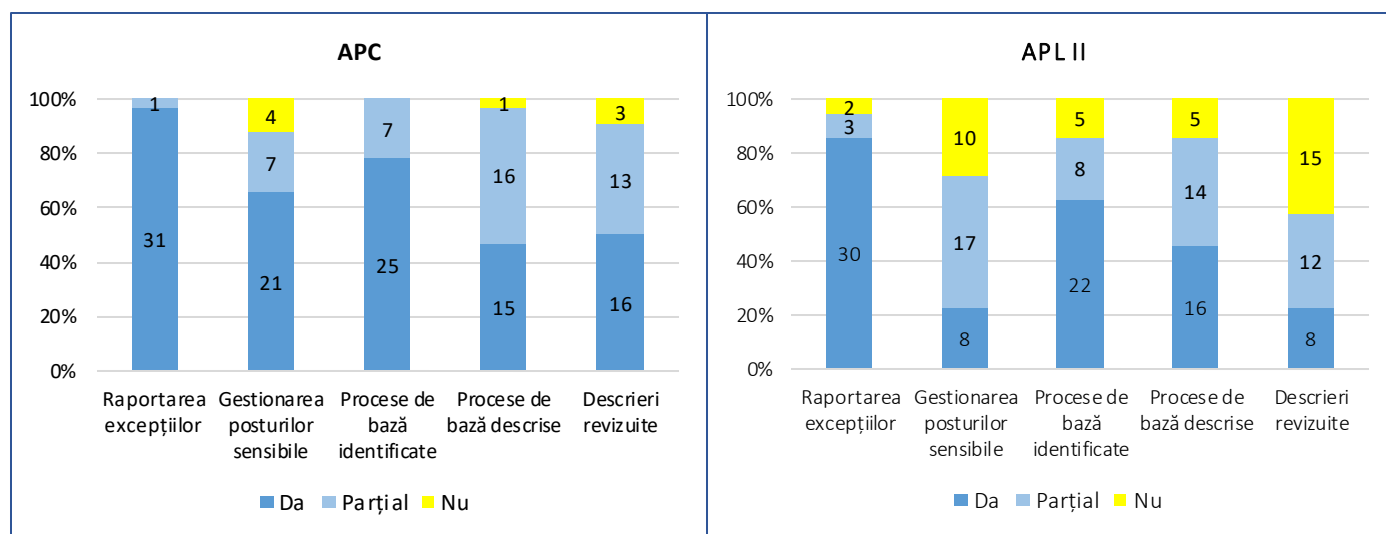

Figura nr.6. Criterii aferente activităților de control – APC și APL II

Rezultatul deficitar și restrâns în ceea ce privește segmentul identificării și documentării proceselor de bază creează provocări / obstacole în activitatea EP, în special în administrarea riscurilor și în organizarea procedurilor de supraveghere, care sunt esențiale pentru atingerea rezultatelor dorite, bazate pe eficiența costurilor. În absența unor procese clare și bine documentate, este dificil să se aprecieze corect pericolele și să se implementeze măsuri eficiente de control și monitorizare. Astfel, pentru a depăși aceste dificultăți și a îmbunătăți performanța organizațională, este necesară o formare continuă și consolidarea abilităților practice ale personalului, în special în domeniul identificării și documentării proceselor. Aceasta va contribui nu doar la o mai bună gestionare a riscurilor, dar și la optimizarea resurselor și la creșterea eficienței operațiunilor, într-un mod sustenabil și bine structurat. Suplimentar, formarea trebuie să includă nu doar tehnici de identificare a proceselor, ci și instrumente și metode care să ajute la analiza lor detaliată și la integrarea acestora într-un cadru de lucru coerent.

O bună parte dintre EP au raportat despre existența unor politici și proceduri interne care reglementează domenii esențiale, precum evidența contabilă, achizițiile publice, administrarea patrimoniului, tehnologia informației și protecția datelor cu caracter personal.

O funcție este considerată sensibilă dacă, în mod direct, implică riscuri semnificative de delapidare, fraudă sau corupție. Concomitent, deși identificarea și gestionarea funcțiilor sensibile reprezintă o provocare complexă, mai multe EP au raportat progrese semnificative în dezvoltarea și implementarea unor politici adecvate pentru gestionarea acestor funcții, cu scopul de a diminua sau preveni riscurile asociate. Aceste măsuri sunt esențiale pentru asigurarea unei bune guvernante și pentru protejarea integrității instituționale. Printre măsurile adoptate se enumeră următoarele:

- verificarea/evaluarea angajaților, inclusiv la angajare; rotația responsabilităților și a angajaților (AGEPI, ANSA, CNAS);
- rotația angajaților ce ocupă funcții sensibile, astfel încât un angajat să nu activeze într-o astfel de funcție, de regulă, mai mult de 5 ani (ANSA);
- aprobarea „Regulamentului privind inventarierea și gestionarea funcțiilor sensibile în cadrul EP” (CNAM);
- Lista activităților vulnerabile la fenomenul de corupție și fraudă realizate în cadrul EP și Inventarele funcțiilor sensibile ale subdiviziunilor structurale autonome (CNAS);
- participarea la programe de formare profesională punctuale, care să vizeze sporirea integrității în domeniul de activitate identificat cu risc, precum și sporirea gradului de monitorizare, supervizare, supraveghere a activităților/acțiunilor cu risc din cadrul proceselor (CS);
- Lista funcțiilor cu risc ridicat și mediu de mituire, aprobată în anul 2024 (ASP);
- Investigarea preventiv rezonabilă a funcțiilor vacante (ASP);
- Evaluarea periodică a angajaților (ASP);
- Încheierea contractelor de răspundere materială deplină (ASP);
- Semnarea declarației de confidențialitate (ASP);
- Sporirea gradului de monitorizare, supervizare, supraveghere a activităților cu risc din cadrul proceselor (MAI);
- aplicarea principiului „celor 4 ochi” (MAI).

Figura nr.7. Aprecieri activităților de control – APC și APL II

Analiza efectuată de MF constată că activitățile de control desfășurate la nivelul EP nu sunt pe deplin suficiente pentru a preveni riscurile care pot afecta realizarea obiectivelor stabilite. Astfel, se impune necesitatea conștientizării de către persoanele interesate a beneficiilor alinierii la cerințele standardului de control intern aferent.

2.1.4. Informația și comunicarea

Informația și comunicarea sunt elemente fundamentale pentru un sistem CIM eficient. Într-o EP, activitățile bazate pe informare și comunicare adecvată contribuie la îmbunătățirea transparenței, responsabilității și performanței, reducând în același timp riscurile și îmbunătățind capacitatea entității de a răspunde rapid la schimbările interne și externe.

Analiza datelor consolidate din rapoartele transmise MF evidențiază un grad relativ înalt de respectare a cerințelor stabilite prin SNCI 13 și SNCI 14, aspect ilustrat în Figura nr. 8. Această conformitate reflectă că, la nivelul EP, sistemele și procesele aferente informării și comunicării funcționează în mod eficient, contribuind la diseminarea informației într-un mod prompt, complet și în termenele stabilite.

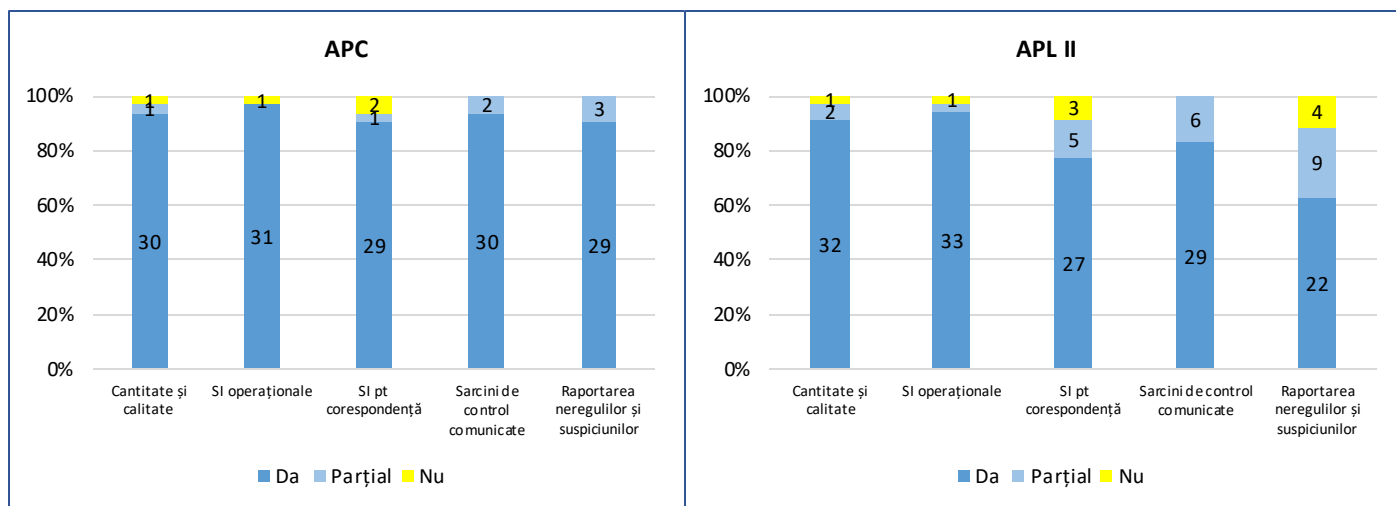

Figura nr.8. Criterii aferente informației și comunicării – APC și APL II

De asemenea, această tendință pozitivă este susținută și de un nivel tot mai ridicat de conștientizare, la nivel managerial și operațional, privind rolul critic al digitalizării în modernizarea circuitelor informaționale interne. Utilizarea soluțiilor digitale în comunicarea internă și externă, nu doar că sporește eficiența operațională, ci contribuie și la creșterea calității procesului decizional, prin accesul rapid la date relevante, actualizate și centralizate. Digitalizarea devine astfel un factor cheie în consolidarea unui mediu organizațional orientat spre performanță, reducerea birocrăției și asigurarea unei comunicări transparente și coerente atât în interiorul EP, cât și în exteriorul acesteia.

La nivel de APC, se observă progrese în ceea ce privește digitalizarea procesului de circulație a documentelor, 29 APC (90%) au raportat că dispun de un sistem informațional funcțional pentru gestionarea documentelor și corespondenței electronice. Implementarea acestor sisteme contribuie semnificativ la creșterea eficienței activităților desfășurate în cadrul EP, aducând beneficii directe precum: îmbunătățirea transparenței instituționale, reducerea riscurilor de eroare umană, asigurarea unui acces rapid și securizat la informații, precum și optimizarea timpului de procesare a documentelor.

Pe de altă parte, la nivel local gradul de digitalizare a circuitului informațional constată un nivel mai redus. Datele colectate indică faptul că o parte din APL II întâmpină dificultăți care încetinesc acest proces, iar printre principalele bariere identificate se enumeră provocările de ordin tehnic, capacitatea instituțională limitată, condițiile contractuale neclare sau restrictive, dar și reticența personalului în utilizarea sistemelor informaționale automatizate.

Este de menționat că 29 APC (90%) și 22 APL II (62%) raportoare au declarat despre instituirea procedurilor de comunicare și raportare a suspiciunilor de fraudă și corupție, și anume:

- Linia instituțională pentru informare (ARFC);

- Regulamentul cu privire la evidența cazurilor de influență necorespunzătoare; organizarea audienței cetățenilor (ARFC);
- Linia națională anticorupție (ARFC);
- Regulamentul cu privire la evidența cazurilor de influență necorespunzătoare (AGEPI);
- Regulamentul cu privire la Comisia de disciplină (AGEPI);
- plasarea numărului de telefon pentru linia anticorupție (AGEPI);
- Codul de conduită al angajatului (ANSA);
- Regulamentul privind procedurile de dezvăluire a încălcării legii și de efectuare a acțiunilor subsecvente (ANSA);
- Regulamentul privind regimul juridic al conflictului de interese (ANSA);
- Regulamentul privind inventarierea și gestiunea funcțiilor sensibile (ANSA);
- Regulamentul privind regimul juridic al incompatibilităților, restricțiilor și limitărilor în cadrul EP (ANSA);
- Regulament privind evidența cazurilor de influență necorespunzătoare (ANSA);
- Procedura pentru raportarea neregulilor, suspiciunilor de fraudă sau actelor de corupție suspectate (ASP);
- panourile informative amplasate în sedii ce conține informația privind numărul telefonului de încredere, liniei fierbinți, alte avize cu caracter anti-corupțional, precum și modelul reclamației (ASP).

Funcționarea eficientă a componentei „Informația și comunicarea” este esențială pentru buna guvernare instituțională, asigurând transparență, responsabilitate și o capacitate sporită de reacție la eventualele riscuri sau disfuncționalități.

2.1.5. Monitorizarea continuă

Monitorizarea continuă reprezintă un element esențial pentru asigurarea funcționării eficiente, eficace și conforme a activităților unei EP. Aceasta presupune un proces sistematic și permanent integrat în cultura organizațională și în fluxurile operaționale zilnice, cu scopul de a supraveghea constant activitățile și procedurile interne, pentru a evalua dacă acestea se desfășoară în conformitate cu obiectivele stabilite, reglementările aplicabile și bunele practici.

La situația din 31 decembrie 2024, conform figurii nr.9, se constată deficiențe în ceea ce privește monitorizarea sistemelor CIM. Conform datelor recepționate, se înregistrează lacune atât în implementarea recomandărilor formulate de auditul intern și extern, cât și în auditarea domeniilor cu risc sporit, precum achizițiile publice, procesele financiar-contabile, administrarea activelor și tehnologiile informaționale – domenii reglementate prin art.17 din Legea nr. 229/2010 privind CFPI.

Este de menționat că implementarea procesului de raportare privind CIM prin SIA CIMAI, a impulsionat necesitatea stringentă de desemnare a subdiviziunii organizaționale / persoanei responsabile de coordonarea activităților de organizarea, menținerea și dezvoltarea a CIM în cadrul EP. Astfel, pe lângă procesul de autoevaluare a sistemului CIM, de identificare a lacunelor în sistemul CIM, de planificare a acțiunilor de dezvoltare și aliniere la bunele practici, coordonatorului CIM îi revine și rolul cheie de raportare a sistemului CIM prin sistemul informațional către MF.

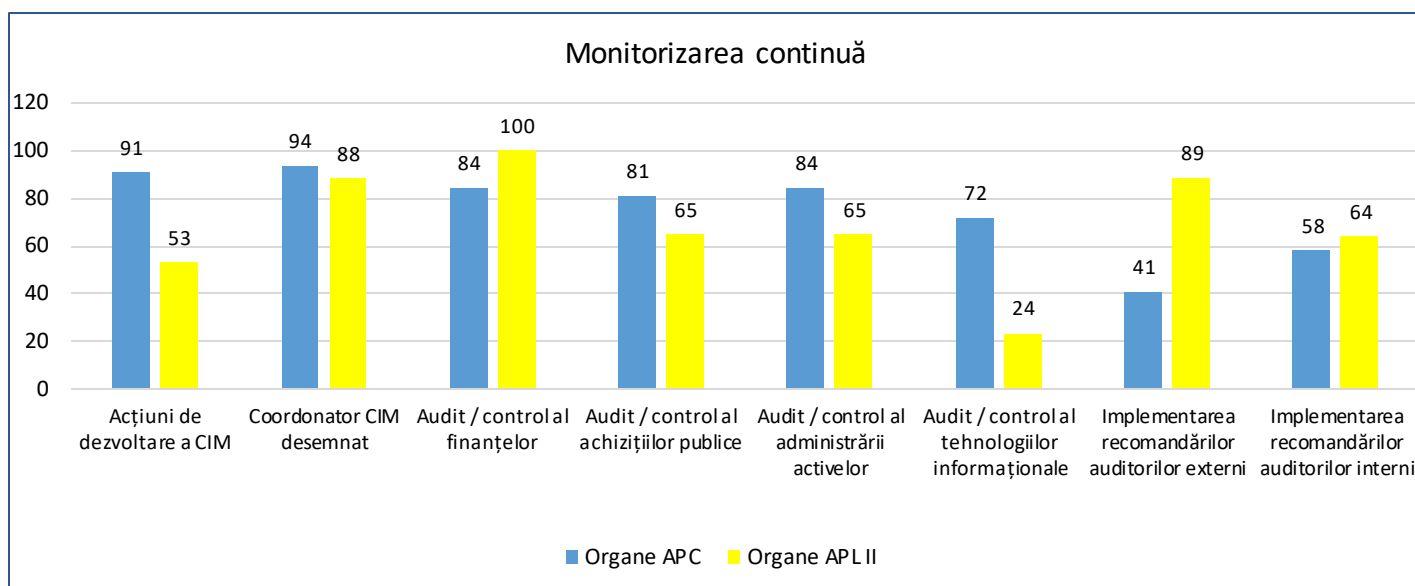

Figura nr.9. Criteriile aferente monitorizării

Pentru anul de referință, potrivit datelor recepționate de către MF, o mare parte din EP au raportat că contribuie la dezvoltarea CIM și au întreprins acțiuni la nivel de entitate precum:

- emiterea Declarației de răspundere managerială;
- elaborarea Programului de dezvoltare CIM din cadrul EP (ANCD);
- stabilirea direcțiilor de acțiune aferente fiecărui SNCI, cu stabilirea indicatorilor de rezultat, termene și responsabilități de implementare (ANCD);
- acțiunile de dezvoltare a CIM sunt incluse în Planul de acțiuni privind consolidarea și dezvoltarea sistemului CIM (CNAM);
- Planul de acțiuni privind perfecționarea sistemului CIM pentru anul 2024 (CNAS);
- instituirea Grupului de lucru pentru dezvoltarea sistemului CIM (CS);
- monitorizarea continuă a responsabilităților și activităților de CIM (ASP);
- Monitorizarea continuă a implementării recomandărilor, inclusiv CIM (ASP);
- Revizuirea și actualizarea funcțiilor sensibile (ASP);
- Participarea la conferințe și instruirii CIM on-line, inclusiv autoinstruire (ASP).

2.1.6. Patrimoniul, finanțele și tehnologiile informaționale

În cadrul EP evaluate, se constată un nivel ridicat de conformitate în implementarea funcțiilor administrative și financiare, în special în ceea ce privește planificarea și executarea bugetului, evidența contabilă, achizițiile publice și salarizarea.

Planificarea și execuția bugetară permit o alocare adecvată a resurselor în funcție de prioritățile instituției, în timp ce contabilitatea oferă o evidență corectă și conformă cu cadrul legal a operațiunilor financiare, sprijinind luarea deciziilor informate și raportarea transparentă.

Achizițiile publice, desfășurate într-un cadru reglementat, facilitează obținerea eficientă a bunurilor și serviciilor necesare, promovând transparența și utilizarea responsabilă a fondurilor. De asemenea, sistemul de salarizare este gestionat corespunzător, susținând motivația și performanța angajaților printr-o administrare corectă a drepturilor salariale.

Analiza informațiilor recepționate constată un nivel redus de conformitate pe aspecte aferente domeniului TI. Contextul ultimilor ani, marcat de evenimente și crize majore, a accentuat necesitatea digitalizării proceselor instituționale. Această tendință generează beneficii semnificative, dar vine la pachet și cu un set de riscuri sporite, cum ar fi: amenințările legate de securitatea cibernetică; accesul neautorizat la informații sensibile; erorile de sistem sau lipsa mentenanței periodice. Datele raportate relevă că sectorul IT este afectat în mod constant de insuficiența resurselor umane specializate, atât din perspectiva pregătirii profesionale, cât și a capacității de a asigura funcționarea, întreținerea și dezvoltarea sistemelor informatice.

<u>Domenii cu conformitate redusă</u>	<u>Domenii cu conformitate medie</u>	<u>Domenii cu conformitate ridicată</u>
- Soldul creanțelor și datoriilor cu termenul de prescripție expirat este nul <u>26-28*</u> - Activitățile de control din programe, aplicații nu sunt evaluate <u>22-17</u> - Efectuarea periodică de copii de rezervă ale fișierelor de date în locații diferite de cele originale <u>27-23</u>	- Valoarea fiecărui mijloc fix este estimat corect <u>31-31</u> - Funcțiile de înregistrare a timpului de muncă și funcțiile de calcul a salariului sunt divizate <u>31-31</u> - Datele din facturi / procese verbale sunt verificate cu datele din contractul de achiziție <u>29-34</u> - Transmiterea/casarea/vânzare a/darea în locațiune a mijloacelor fixe este documentată și efectuată cu acordul organului ierarhic superior <u>28-34</u>	- Cerințele aferente procesului bugetar sunt respectate <u>32-34</u> - Rapoartele financiare sunt complete <u>32-34</u> - Toate tranzacțiile sunt înregistrate în evidența contabilă <u>32-34</u> - Rapoartele financiare sunt elaborate și prezentate în termen <u>32-34</u> - Planurile includ costuri financiare <u>31-34</u>

* Notă: Primul număr reprezintă răspunsurile „Da” din partea APC,
Al doilea număr reprezintă răspunsurile „Da” din partea APL II.

Figura nr.10. Criteriile aferente patrimoniului, finanțelor și TI

Buna gestionare financiară a unei instituții se bazează pe o planificare riguroasă, execuție bugetară eficientă și respectarea principiilor de transparență și legalitate. Împreună, aceste componente contribuie la asigurarea unei gestiuni eficiente și transparente a resurselor publice, oferind suport esențial pentru atingerea obiectivelor.

2.2. Analiza Declarațiilor de răspundere managerială

În urma procesului de autoevaluare desfășurat în cadrul entității, managerul EP analizează gradul de organizare și funcționare a sistemului CIM, în conformitate cu prevederile cadrului normativ aplicabil. Ca rezultat al acestei evaluări, este emisă Declarația de răspundere managerială, prin care se asumă nivelul de conformitate al sistemului CIM.

Evaluarea se realizează prin raportare la numărul de SNCI/compartimente aferente, implementate integral. Pe baza metodologiei de evaluare, gradul de conformitate al sistemului CIM este clasificat după cum urmează: în situația în care sunt implementate integral toate cele 20 de SNCI/compartimente, sistemul CIM este considerat „conform”; dacă au fost implementate integral între 9 și 19 SNCI/compartimente, sistemul CIM este evaluat ca fiind „parțial conform”; în cazul în care au fost implementate integral între 1 și 8 SNCI/compartimente, sistemul CIM este apreciat ca fiind „neconform”.

Aprecierea gradului de conformitate privind implementarea sistemelor CIM, asumate și declarate de către managerii EP în Declarațiile de răspundere managerială emise la situația din 31.12.2024, este

prezentată în figura nr.11. Se atestă o îmbunătățire semnificativă a conformității sistemelor CIM declarată de conducătorii autorităților APC, în comparație cu anul 2023.

Astfel, 81% din managerii APC au indicat în declarațiile lor conformitate parțială, 16% – au declarat conformitate deplină, iar 3% au raportat neconformitate a sistemelor CIM cu SNCI. La nivel local, 97% din conducătorii organelor APL II au declarat conformitate parțială și 3% – au indicat în declarația de răspundere managerială conformitate deplină a sistemelor CIM cu standardele și principiile generale de organizare.

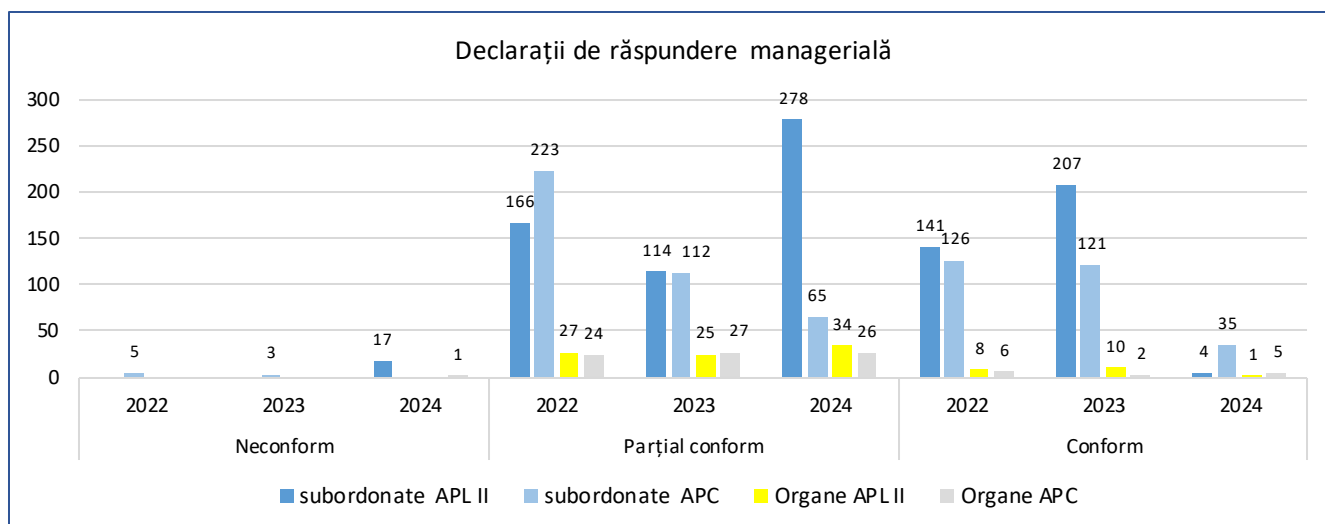

Figura nr.11. Declarații de răspundere managerială

În anul 2024, procesul de elaborare și transmitere a Declarației de răspundere managerială a fost susținut de utilizarea SI CIMAI, implementat la nivel central și local. Utilizarea acestui instrument digital a contribuit la creșterea eficienței și uniformității procesului.

Astfel, la nivelul central, 94% APC au generat Declarația de răspundere managerială prin intermediul SI CIMAI, în final, toate APC (100%) au emis Declarația pentru anul 2024, îndeplinind cerințele cadrului normativ în domeniu.

La nivel local, 94% APL II au utilizat sistemul informațional pentru generarea Declarației. Similar cu nivelul central, toate APL II (100%) au emis Declarația de răspundere managerială pentru anul de referință.

Această tendință reflectă un grad înalt de conformare instituțională și o extindere semnificativă a utilizării instrumentelor digitale în procesul de management intern și responsabilizare managerială.

2.3. Opinia auditului intern și extern cu privire la sistemele CIM

2.3.1. Opinia auditului intern

Potrivit prevederilor OMF nr. 4/2019, în situația în care EP dispune de SAI, pentru fiecare dintre cele cinci compartimente CIM, precum și compartimentul privind patrimoniul, finanțele și tehnologiile informaționale, este necesară includerea opiniei de audit intern.

Opinia auditului intern reprezintă un element esențial pentru asigurarea obiectivității în procesul de autoevaluare a sistemului CIM. Aceasta trebuie să fie formulată în mod clar, concis, obiectiv și să reflecte în mod fidel situațiile constatate în urma activităților de audit desfășurate pe parcursul perioadei de raportare. În cazul în care entitatea publică are în subordine alte entități, opinia auditului intern poate viza și concluzii rezultate din evaluarea acestora.

Pentru anul de raportare 2024, MF a agregat un număr de 36 de rapoarte anuale (consolidate) privind CIM, în care a fost inclusă opinia auditului intern, iar o distribuție a acestor opinii este ilustrată în figura de mai jos.

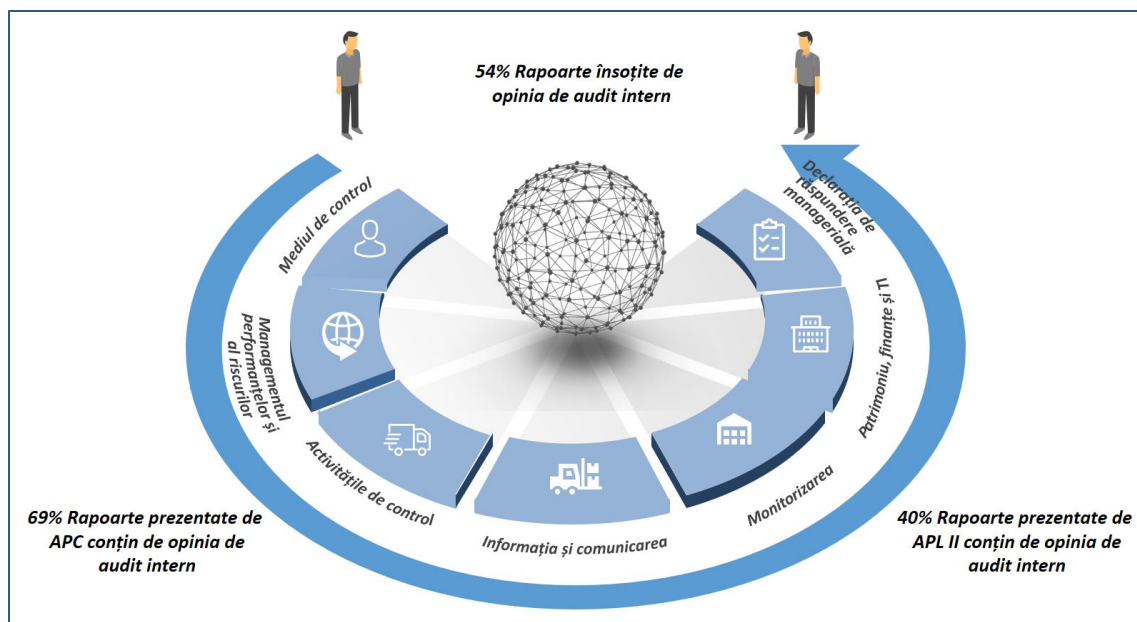

Figura nr.12. Opinii de audit intern în Rapoartele anuale (consolidate) privind CIM

Pe parcursul exercițiului de gestiune analizat, s-a constatat că, în cazul unor EP, opinia de audit a fost exprimată doar parțial, limitându-se la anumite domenii sau aspecte specifice. Această situație a fost determinată de faptul că funcția de audit intern a fost vacantă pentru o perioadă de timp în cadrul anului de referință. Astfel, în cazul acestor EP, nu a fost posibilă colectarea unui volum suficient de probe și informații necesare pentru formularea unei opinii de audit complete și fundamentate.

Auditorii interni au analizat gradul de implementare a componentei mediului de control în cadrul EP și au identificat o serie de aspecte relevante care influențează eficiența acestuia. Printre aspectele remarcate au fost evidențiate următoarele:

- se necesită revizuirea și ajustarea Regulamentelor de organizare și funcționare a subdiviziunilor auditate, cât și a fișelor postului angajaților din subdiviziunile auditate (AGEPI);
- se impune necesitatea de monitorizare continuă și intensificare a controlului asupra modului de respectare a standardelor de comportament etic, precum și asupra legalității și limitelor de competență a împuternicirilor delegate (ANSA);
- modificările operate la structura organizatorică nu au fost definitive, situație care nu permite o segregare integrală a funcțiilor (PMC);
- angajații nu beneficiază pe deplin de instruirea relevantă, necesară responsabilităților atribuite (PMC);
- unele dintre mecanismele de prevenire a fraudei și corupției sunt încă în proces de implementare (PMC).

În ceea ce privește componenta „Managementul performanțelor și al riscurilor”, opinia de audit intern exprimată a scos în evidență următoarele aspecte:

- restanțe cauzate de conștientizarea încă slabă a beneficiilor acestui instrument, fiind aplicat, în unele cazuri, cu superficialitate (PMC);
- riscurile de fraudă și corupție rămân a fi doar parțial abordate (PMC);

- se necesită monitorizarea continuă a implementării procedurii interne privind managementul riscurilor (ANSA);
- se impune întreprinderea măsurilor continue cu privire la respectarea cerințelor reglementate (CNAS);
- se necesită instruirea angajaților privind gestionarea riscurilor (MIDR);
- este esențial să se asigure o gestionare mai riguroasă a riscurilor prin menținerea unui registru al riscurilor, care să fie actualizat periodic, reflectând noile riscuri emergente și evoluțiile contextului instituțional și legislativ (MMPS).

La compartimentul activităților de control, auditorii interni au raportat despre următoarele aspecte:

- este necesar să se stabilească și să se fortifice activitățile de control intern, precum și mecanismele de raportare a excepțiilor, erorilor și iregularităților, pentru a sprijini o monitorizare proactivă și o corectare rapidă a eventualelor deficiențe (MMSP);
- se cere implementarea unei politici solide de gestionare a funcțiilor sensibile și stabilirea unor metode clare de evaluare a acestora (MMSP);
- este nevoie de elaborarea măsurilor în vederea gestionării funcțiilor sensibile pe întreg domeniul de competență și aplicarea normelor în vigoare (MIDR);
- activitățile de control existente nu sunt suficiente pentru prevenirea tuturor erorilor și neajunsurilor, deoarece se atestă unele circumstanțe care determină necesitatea îmbunătățirii procedurilor existente de control intern, care pot afecta realizarea eficientă a obiectivelor operaționale stabilite, dar și influența acordarea conformă a drepturilor sociale ale beneficiarilor (CNAS);
- aspectele de îmbunătățire urmează a fi concentrate pe elaborarea procedurilor proprii pentru procesul de achiziții publice, patrimoniu și TI (PMC);
- este necesară ca calitatea documentării proceselor de bază precum și conștientizarea de către persoanele interesate a beneficiilor alinierii la cerințele SNCI aferent (PMC);
- se impune revizuirea promptă a proceselor pe măsura survenirii unor schimbări semnificative în cerințele de reglementare, în obiectivele entității sau în contextul operațional (CNAM).

La compartimentul „Informația și comunicarea”, auditorii interni și-au exprimat următoarele opinii:

- se impune necesitatea optimizării activităților de informare, care va asigura informarea conformă (cantitativ și calitativ) a factorilor interesați (CNAS);
- necesitatea de documentare a procesului de circulație a documentelor și a corespondenței (AGE);
- se necesită dezvoltarea continuă și menținerea unui sistem de informare și comunicare adecvat (ASP);
- se recomandă actualizarea periodică a procedurilor de comunicare, pentru a răspunde în mod adecvat evoluției rapide a mediilor digitale și a provocărilor emergente, asigurându-se astfel transparența și încrederea publicului (MMSP).

La compartimentul monitorizarea continuă, auditorii interni au remarcat că există spațiu de îmbunătățire pentru implementarea integrală a recomandărilor de audit intern și extern și au specificat următoarele:

- pentru unele aspecte evaluate se impun intensificarea/diversificarea mecanismelor de monitorizare și supraveghere continuă a activităților de control, întru asigurarea funcționării eficiente a CIM (CNAS);
- se necesită instituirea registrelor de evidență a recomandărilor auditului intern și extern, precum și a prescripțiilor Inspectoratului Control Financiar de Stat. Instrumentul respectiv urmează să faciliteze monitorizarea acțiunilor stabilite pentru implementarea recomandărilor de audit și prescripțiilor la nivelul fiecărei subdiviziuni, precum și memoria instituțională în situațiile în care au loc schimbări în echipa de management, sau a executorilor nemijlocit responsabili (PMC).

2.3.2. Opinia auditului extern

În temeiul prevederilor Legii nr.260/2017, Curtea de Conturi efectuează anual auditul obligatoriu al rapoartelor financiare consolidate ale ministerelor în anul bugetar încheiat.

Pentru CCRM, mediul de audit în perioada de referință a fost diferit, în special, în contextul reformelor Guvernului privind restructurarea administrației publice centrale de specialitate. Astfel, numărul de ministere auditate în 2023 a fost de 14, comparativ cu 13 în anul 2022, sau 9 – în anul 2020. Auditând rapoartele financiare consolidate pe anul 2023 ale tuturor ministerelor, Curtea de Conturi și-a expus opiniile cu privire la faptul dacă situațiile financiare prezentate în aceste rapoarte au fost, din toate punctele de vedere semnificative, veridice și conforme cadrului normativ aplicabil de raportare financiară. O imagine de ansamblu este reflectată în tabelul de mai jos și remarcă o îmbunătățire a calificativului opiniei de audit oferite MEC, din contrară –în opinie cu rezervă. Este de menționat că pentru anul 2023, în cadrul MEC, subdiviziunea de audit intern (SAI) a devenit funcțională, având impact pozitiv asupra activității ministerului. Prin funcționalitatea SAI, aceasta a furnizat conducerii ministerului asigurări obiective și independente privind eficiența, eficacitatea și conformitatea activităților desfășurate, contribuind astfel la îmbunătățirea performanței instituționale.

Pentru exercițiul bugetar 2023, CCRM a exprimat o opinie fără rezerve, 12 opinii cu rezervă și o opinie contrară.

Tabel nr. 1 Dinamica opiniilor de audit exprimate asupra rapoartelor financiare consolidate ale ministerelor aferente anilor de gestiune 2021-2023

Ministere	Opinia auditului pentru exercițiul bugetar		
	2021	2022	2023
<i>Ministerul Afacerilor Externe</i>	cu rezerve	cu rezerve	cu rezerve
<i>Ministerul Afacerilor Interne</i>	cu rezerve	cu rezerve	cu rezerve
<i>Ministerul Apărării</i>	cu rezerve	cu rezerve	cu rezerve
<i>Ministerul Finanțelor</i>	fără rezerve	fără rezerve	fără rezerve
<i>Ministerul Justiției</i>	cu rezerve	cu rezerve	cu rezerve
<i>Ministerul Sănătății</i>	cu rezerve	cu rezerve	cu rezerve
<i>Ministerul Muncii și Protecției Sociale</i>	cu rezerve	cu rezerve	cu rezerve
<i>Ministerul Infrastructurii și Dezvoltării Regionale</i>	cu rezerve	cu rezerve	cu rezerve
<i>Ministerul Dezvoltării Economice și Digitalizării</i>	cu rezerve	cu rezerve	cu rezerve
<i>Ministerul Agriculturii și Industriei Alimentare</i>	cu rezerve	cu rezerve	cu rezerve
<i>Ministerul Mediului</i>	cu rezerve	cu rezerve	cu rezerve
<i>Ministerul Educației și Cercetării</i>	contrară	contrară	cu rezerve
<i>Ministerul Culturii</i>	contrară	contrară	contrară
<i>Ministerul Energiei</i>	-	-	cu rezerve

Sursa: Raportul Curții de Conturi asupra administrării și întrebuințării resurselor financiare publice și patrimoniului public în anul 2023
<https://www.ccrm.md/ro/rapoarte-anuale-88.html>

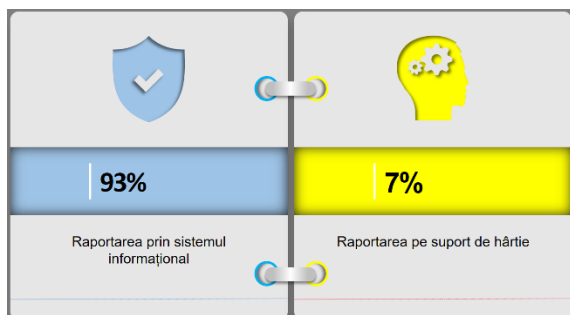
Rapoartele CCRM evidențiază faptul că unele deficiențe constatate în cadrul autorităților auditate sunt condiționate și de funcționalitatea redusă a sistemului CIM.

Este de menționat că, în vederea consolidării și eficientizării sistemului CIM, este necesară asumarea responsabilității decizionale la nivel managerial. Acest sistem trebuie să devină un instrument funcțional, capabil să garanteze o gestionare corectă a patrimoniului public și a resurselor financiare, prin remedierea vulnerabilităților identificate. Implementarea acestor măsuri va contribui, implicit, la realizarea obiectivelor și programelor instituționale.

3. Audit intern

Auditul intern joacă un rol esențial în consolidarea capacităților unei entități de a servi interesului public. Funcția principală a auditului intern constă în consolidarea guvernantei, gestionării riscurilor și procedurilor de control, iar rezultatele activității de audit se extind asupra întregii entități, oferind managerilor EP instrumentele necesare pentru monitorizarea și îmbunătățirea mediului de control. Prin identificarea și remedierea punctelor slabe, fortificarea activităților de control și sprijinirea entității în atingerea obiectivelor sale, auditul intern contribuie semnificativ la buna guvernare și la gestionarea eficientă a resurselor publice.

Capitolul respectiv al Raportului oferă o imagine de ansamblu a situației privind auditul intern în sectorul public al Republicii Moldova, bazată pe informațiile prezentate de către entitățile raportoare.

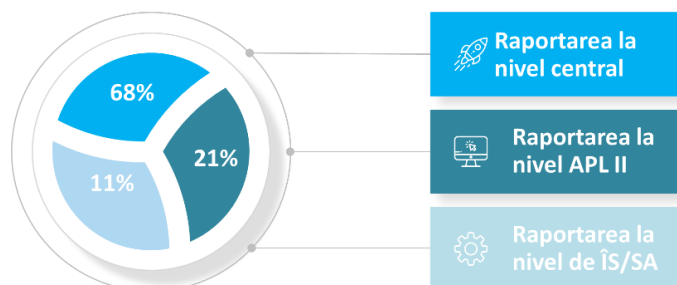

În conformitate cu prevederile Legii nr. 229/2010 privind CFPI, în Republica Moldova, funcția de audit intern în sectorul public poate fi organizată prin instituirea unei subdiviziuni structurale în cadrul entității publice, prin asociere cu alte entități sau serviciile de audit intern pot fi achiziționate în bază de contract.

Conform datelor deținute de către Ministerul Finanțelor, la situația din 31.12.2024 numărul EP care dispun de subdiviziune/unitate de audit intern în structura lor organizațională constituie 115, dintre care în cadrul a 76 de entități publice (sau 66%) funcția de audit intern a fost funcțională cu personal angajat. Cadrul de raportare a auditului intern este reglementat prin OMF nr.176/2019³, iar responsabilitatea cu privire la veridicitatea datelor prezentate revine entității raportoare.

În scopul optimizării resurselor de timp, precum și sporirii calității rapoartelor anuale cu privire la activitatea de audit intern, raportarea se efectuează on-line, prin intermediul SI CIMAI.

La situația din 30.04.2025, 74 EP publice au raportat către MF rezultatele activității de audit intern pentru anul 2024. Totodată, Ministerul Mediului și I.P. Cadastrul Bunurilor Imobile nu au prezentat rezultatele activității de audit intern în termen și/sau forma stabilită.

3.1. Organizarea și funcționarea auditului intern

Conform prevederilor art. 19 alin. (1) din Legea nr. 229/2010 privind CFPI, în scopul evaluării sistemului de control intern managerial, activitatea de audit intern poate fi organizată prin următoarele forme, conform figurii nr.13:

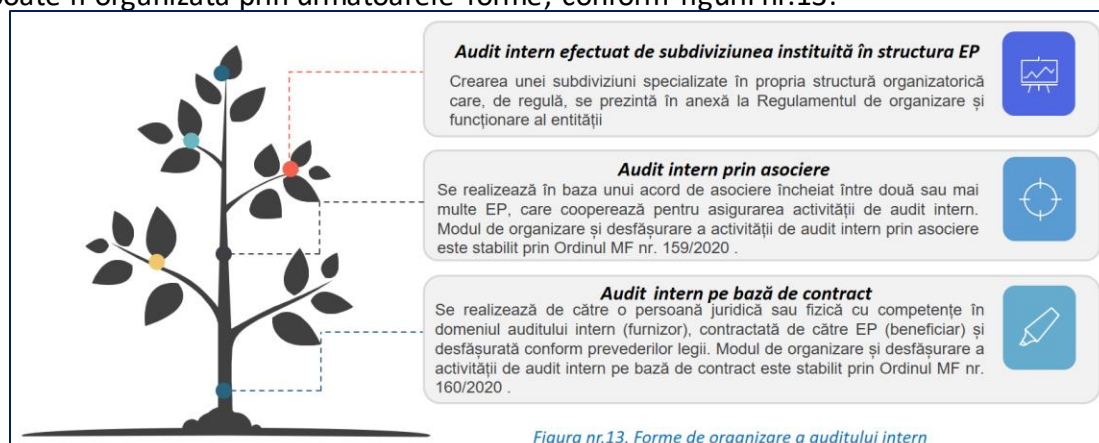

Figura nr.13. Forme de organizare a auditului intern

³ OMF nr.176/2019 cu privire la aprobarea Regulamentului privind raportarea activității de audit intern în sectorul public

Organizarea auditului intern prin una din cele 3 forme stabilite de cadrul normativ, reiese din nevoile specifice ale fiecărei EP și va contribui la o gestionare mai eficientă a resurselor alocate pentru aceasta.

Cum a fost menționat mai sus, conform datelor gestionate de MF, la situația din 31.12.2024, din 115 EP în 76 (sau 66%) care au în structura sa funcția de audit intern, aceasta este funcțională.

În același timp, pe parcursul anului 2024, de către Ministerul Finanțelor au fost înregistrate 3 contracte de prestare a serviciilor de audit intern în sectorul public:

- Î.S. Portul Fluvial Ungheni a contractat un pachet de servicii de audit intern care a inclus: desfășurarea misiunilor de audit cu subiectul „Evaluarea CIM” și „Evaluarea procesului de salarizare” și consilierea privind elaborarea planurilor de acțiuni privind implementarea recomandărilor de audit intern și elaborarea Raportului anual de autoevaluare a CIM;
- IMSP Spitalul Clinic Municipal de Boli Contagioase de Copii Chișinău a achiziționat servicii de audit intern pentru anii 2023-2024;
- Consiliul Raional Florești a achiziționat servicii de audit intern aferente procedurii de achiziții publice a lucrărilor de reparație a drumurilor publice locale.

Din cele 3 entități susmenționate, doar Consiliul Raional Florești are instituită funcția de audit intern în structura organizatorică proprie.

3.1.1. Instituirea și funcționarea subdiviziunilor de audit intern

Art. 19 alin. (1¹) din Legea nr. 229/2010 privind CFPI prevede obligația de instituire a SAI în structura ministerelor, CNAS, CNAM și APL de nivel al doilea. Oricare altă EP este în drept să instituie subdiviziune proprie de audit intern, obținând în acest sens acordul organului ierarhic superior.

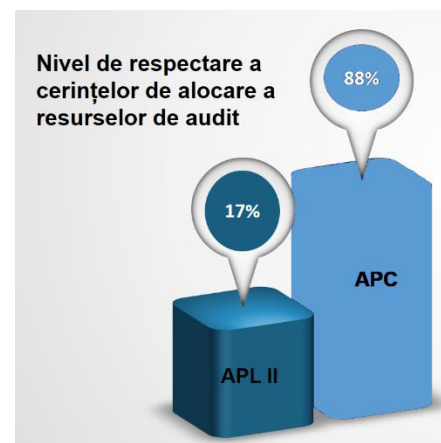
În Tabelul nr. 2 este prezentată informația cu privire la organizarea auditului intern în sectorul public, și nivelul de suplinire cu personal al SAI, la situația din 31.12.2024.

Tabelul nr.2 Organizarea auditului intern în sectorul public la situația din 31.12.2024

Grupa de entități publice	Nr. entităților care au instituit SAI		Unități conform statelor de personal		Unități de personal suplinite		Nivelul de suplinire cu personal al SAI, %
	Total	din care, funcționale	Situația la 31.12.2024	Dinamica față de anul precedent, %	Situația la 31.12.2024	Dinamica față de anul precedent, %	
Autorități și instituții publice subordonate Guvernului							
Ministere	14	12	43	+30	27	+35	63%
Alte autorități și I.P. subordonate Guvernului	17	12	51	+4	29	-6	57%
EP subordonate APC, inclusiv la autogestione	43	28	92	-7	50	-7	55%
Autorități publice locale							
APL de nivelul II	27	13	52	-	19	-	37%
EP subordonate APL de nivelul II	4	3	8	-	5	-	63%
APL de nivelul I	2	-	2	-	0	-	0
Întreprinderi de stat/municipale, Societăți comerciale cu capital integral sau majoritar public							
Î.S.	2	2	6	-	6	+20	100%
S.A. cu capital majoritar public	6	6	14	-7	10	-9	71%
Total	115	76	268	-	146	-	54%

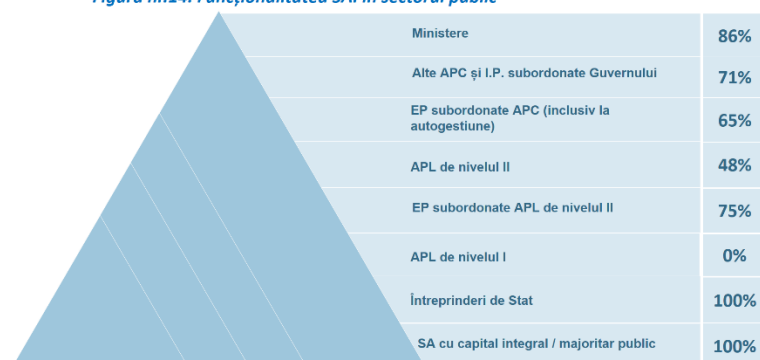
La situația din 31.12.2024, SAI erau instituite în structura tuturor ministerelor, numărul de personal al acestora variind de la 1 la 6 unități. Totodată, în cadrul a 12 din 14 ministere (sau 86%), SAI erau funcționale, fiind completate integral sau parțial cu auditori interni. Concomitent, din 35 autorități ale APL II, 27 (sau 77%) au instituite SAI în structura lor organizatorică și 13 SAI (sau 48%) erau funcționale, având statele de personal parțial sau integral completate. Se menționează că 8 autorități ale APL de nivelul II (sau 23%) nu au în structura sa organizatorică instituită funcția de audit intern (CR Drochia, CR Dubăsari, CR Strășeni, CR Șoldănești, CR Taraclia, CR Telenești, CR Fălești și UTA Găgăuzia).

Cerințele normative minime privind alocarea resurselor de personal pentru auditul intern sunt respectate de 88% din autoritățile APC (12 ministere, CNAS, CNAM) și 15% din APL II (Primăria municipiului Chișinău, Primăria municipiului Bălți, CR Căușeni și CR Cimișlia), care au aprobat cel puțin trei și, respectiv, două unități de personal pentru SAI. Totodată, Ministerul Apărării și Ministerul Energiei au instituit în structura organizațională SAI cu 1 unitate de personal, fapt ce contravine prevederilor art. 19 alin (1¹) din Legea nr. 229/2010 privind CFPI.

Este de menționat că începând cu 01.01.2021 domeniul de aplicare a Legii nr. 229/2010 privind CFPI a fost extins asupra întreprinderilor de stat și municipale, precum și societăților comerciale cu capital integral sau majoritar public. Astfel, la situația din 31.12.2024, se constată că 8 entități supuse monitoring-ului financiar din partea MF au format în structura organizațională SAI, toate fiind funcționale cu statele de personal completate peste 70%.

Figura nr.14. Funcționalitatea SAI în sectorul public

În contextul aplicării prevederilor HG nr. 655/2023 pentru aprobarea Criteriilor de dimensionare a SAI din cadrul ministerelor și al autorităților administrative din subordinea acestora, pe parcursul anului 2024 s-a înregistrat creșterea funcțiilor de audit intern în cadrul ministerelor (cu 30%) și micșorarea numărului acestora (cu 7%) în cadrul EP din subordinea ministerelor.

Procentul de ocupare a funcțiilor de auditor intern variază în funcție de nivelul entității, cu o medie generală de 54% pe sector public. Fluctuația generală de cadre specializate în domeniul auditului intern pe parcursul anului 2024 este de 23%. Astfel, problema suplinirii cu personal a SAI rămâne actuală și în prezent. Aceasta este afectată de consolidarea funcției de audit intern la nivelul ministerelor pe tot domeniul de activitate. Totodată, atractivitatea profesiei de auditor intern este afectată de nivelul de complexitate a sarcinilor, responsabilităților și așteptărilor conducerii entității și nivelul de remunerare necorespunzător acestora.

3.1.2. Dimensionarea subdiviziunilor de audit intern

Dimensionarea SAI se referă la stabilirea numărului minim de auditori interni necesar pentru a evalua eficient toate domeniile relevante din cadrul unei EP. Scopul este de a asigura o acoperire adecvată a riscurilor și a obține o imagine de ansamblu veridică asupra operațiunilor EP.

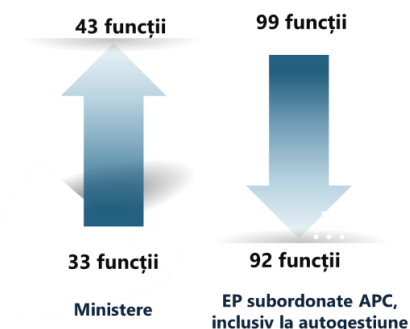
În septembrie 2023, la inițiativa Ministerului Finanțelor, prin Hotărârea Guvernului nr.655/2023 au fost aprobate Criteriile de dimensionare a subdiviziunilor de audit intern din cadrul ministerelor și autorităților administrative din subordinea acestora, cu aplicare începând cu 01.01.2024.

Ca rezultat, pe parcursul anului 2024, SAI din cadrul ministerelor și autorităților administrative din subordine au inițiat restructurarea, prin centralizare la nivelul ierarhic superior (aparaturii central al ministerului), concomitent cu suplinirea la necesitate a numărului posturilor de auditor intern. În acest caz, în conformitate cu prevederile art.19 alin. (7) din Legea nr. 229/2010 privind CFPI, SAI reorganizată (consolidată) a ministerului va asigura evaluarea sistematică a tuturor sistemelor, proceselor, activităților atât din cadrul aparatului central al ministerului, cât și din cadrul autorităților administrative din subordinea acestuia.

Rezultatele monitorizării la zi atestă progrese semnificative în implementarea HG nr.655/2023, privind aplicarea criteriilor de dimensionare și consolidarea subdiviziunilor de audit intern la nivelul ministerelor. Astfel, 11 ministere s-au conformat cu cerințele de dimensionare minimă a subdiviziunilor de audit intern, au revizuit și au restructurat, la necesitate, SAI. Totodată, 3 ministere (Ministerul Afacerilor Interne, Ministerul Energiei și Ministerul Apărării) sunt în proces de identificare a soluțiilor pentru consolidarea SAI.

În acest context, numărul funcțiilor de audit intern în statele de personal ale ministerelor s-a majorat cu 10 unități (sau 30%), iar în statele de personal ale autorităților administrative subordonate ministerelor s-a micșorat cu 7 unități (sau 7%).

Evoluția funcțiilor de audit intern în anul 2024, comparativ cu anul 2023

3.1.3. Independența auditului intern și obiectivitatea auditorilor interni

Conform prevederilor SNAI 1100 „Independență și obiectivitate” activitatea de audit intern trebuie să fie independentă și auditorii interni trebuie să dea dovadă de obiectivitate în îndeplinirea responsabilităților ce le revin. În acest context, standardul stabilește principiile fundamentale ale independenței și obiectivității pentru auditorii interni.

3% SAI
organizate cu
comasarea funcției
de audit intern cu
funcțiile de control

Pentru asigurarea independenței organizaționale subdiviziunea de audit intern se instituie în subordinea directă a managerului entității și raportează în mod direct acestuia, iar în scopul asigurării obiectivității individuale auditorii interni trebuie să aibă o atitudine imparțială, nepărtinitoare și să evite orice conflict de interese. Astfel, aceștia nu trebuie să fie implicați în activități pe care potențial le vor audita, nu trebuie să auditeze procese în care au fost implicați în ultimele 12 luni, precum și trebuie să declare independența în misiunile de audit desfășurate

În rapoartele privind activitatea de audit intern pentru anul 2024, 3 EP au declarat despre faptul că SAI nu este instituită în subordinea directă a managerului EP (Ministerul Muncii și Protecției Sociale, IMSP Spitalul Raional Soroca „A. Prisăcari” și Inspectoratul General pentru Situații de Urgență). Totodată, au fost identificate 2 EP (Agenția Medicamentului și Dispozitivelor Medicale și Inspectoratul General pentru Situații de Urgență) în care SAI sunt organizate cu încălcarea principiului de independență, conform căruia funcțiile de audit intern trebuie să fie organizatoric separate de alte funcții operaționale sau de suport. Astfel, în cadrul acestor subdiviziuni, activitatea de audit intern este comasată organizațional cu alte activități, precum control intern, securitate internă, integritate.

12% SAI implicați
în realizarea
activităților care ar
putea constitui
obiect al auditului

Concomitent, 9 EP au raportat despre implicarea funcției de audit intern în realizarea sarcinilor operaționale sau activități care pot constitui obiectul auditului intern, cum ar fi:

- gestionarea Registrului de evidență a recomandărilor de audit CC, precum și monitorizarea recomandărilor de audit a CC;
- perfectarea răspunsurilor la solicitări parvenite de la alte autorități (subiecte diverse, altele decât cele legate de activitatea de audit intern);
- desemnarea SAI responsabilă deținerea registrului privind avertizările de încălcarea a legii și avertizorilor de integritate conform Legii nr.165/2023;
- evidența, analiza și completarea rapoartelor statistice;
- examinarea petițiilor, participarea în diferite comisii în calitate de membru sau secretar, reprezentarea în instanță de judecată.

Astfel de situații afectează principiul de independență și obiectivitate a funcției de audit intern, în aparență sau în fapt, și pot diminua încrederea în rezultatele auditului intern, afecta imaginea profesiei, precum și sporește apariția riscului de fraudă și corupție.

97% SAI au completat Declarații cu privire la conflict de interese

Pentru eliminarea situațiilor menționate se atrage atenția supra necesității implementării măsurilor pentru poziționarea corectă a SAI în structura organizatorică a EP astfel ca să fie asigurată independența organizațională și funcționarea adecvată a funcției de audit intern.

Luând în considerație datele raportate de către EP, per general, se constată o situație pozitivă cu privire la respectarea Codului etic al auditorului intern și demonstrării conștientizării importanței principiilor etice ale profesiei de audit intern, prin completarea, înainte de desfășurarea misiunilor de audit, a Declarațiilor privind conflictul de

interese, precum și raportarea existenței astfel de situații.

Tot în contextul prejudicierii independenței și obiectivității de audit intern, 2 EP (Primăria Municipiului Bălți și Ministerul Educației și Cercetării) au raportat cu privire la imixtiunea subdiviziunilor auditate în activitatea de audit intern, iar 4 EP (Primăria Municipiului Bălți, Primăria Municipiului Chișinău, Ministerul Afacerilor Externe și Inspectoratul General de Carabinieri) au sesizat despre limitarea accesului auditorului intern la informații necesare pentru desfășurarea misiunii de audit.

5% din SAI au raportat privind existența situației de conflict de interese

Se atenționează asupra importanței acordării accesului auditorilor interni la documente și date relevante pentru a efectua o analiză completă și riguroasă a proceselor/activităților din cadrul subdiviziunii auditate. Imixtiunea și limitarea accesului la informații sau documente împiedică auditorii interni la expunerea unei opinii obiective, relevante, credibile, dar și nu permite atingerea scopului funcției de audit intern.

3.1.4. Competența profesională a auditorilor interni

SNAI 1210 “Competență” stabilește că auditorii interni trebuie să dețină, în mod colectiv, cunoștințele, abilitățile și competențele necesare pentru îndeplinirea responsabilităților profesionale ce le revin. Această cerință are o importanță fundamentală pentru a garanta eficacitatea și calitatea auditului intern.

Conform datelor raportate pentru anul 2024, 70 SAI raportoare (sau 95%) au declarat că dispun, în mod colectiv de cunoștințe, abilități și alte competențe necesare îndeplinirii planului de audit intern, deținând studii de specialitate în domeniul economic, juridic, administrare publică, tehnologii informaționale, precum și în alte domenii. Concomitent, conform prevederilor SNAI 1210 „Competență”, 17 SAI (sau 23 %) au beneficiat de asistență de specialitate din partea terților în domenii în care auditorii intern nu dețin cunoștințele, abilitățile sau alte competențe necesare pentru realizarea integrală sau parțială a misiunii de audit.

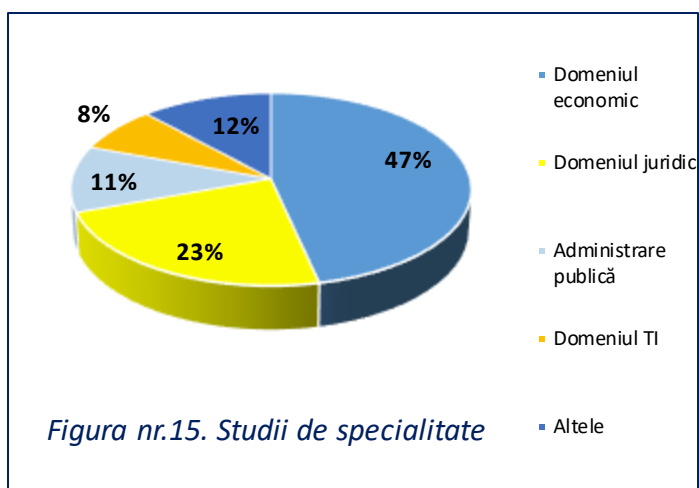

Figura nr.15. Studii de specialitate

Cât privește dezvoltarea profesională continuă a auditorilor interni pe parcursul anului 2024, 62 SAI (sau 84%) au confirmat că fiecare angajat al subdiviziunii a participat la cel puțin 40 ore academice de dezvoltare profesională continuă în diferite domenii. Principalii furnizori de servicii de instruire au fost evidențiați, precum: Ministerul Finanțelor, I.P. „CTIF”, Institutul de Administrare Publică și Asociația Auditorilor Interni din RM, Proactiv, precum și instituții și organizații internaționale, cum ar fi: Comunitatea Practică în Audit Intern (IACOP - PEMPAL), Centrul de Excelență în Finanțe din Slovenia, Academia Națională în Finanțe a MF a Regatului Țărilor de Jos. Totodată 12 SAI (sau 16%) au raportat despre imposibilitatea acumulării celor 40 de ore de instruire minime conform cerințelor de către toți auditorii interni din cadrul subdiviziunii, invocând motive de angajare recentă și insuficiența resurselor.

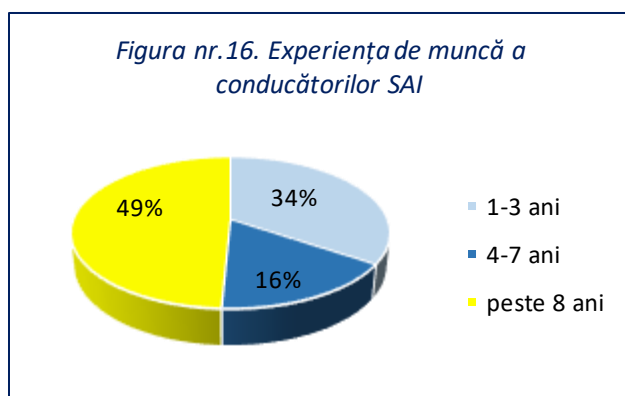

Figura nr.16. Experiența de muncă a conducătorilor SAI

Dezvoltarea profesională auditorilor interni, precum și demonstrarea nivelului de competență profesională se efectuează prin participarea persoanelor care desfășoară activitatea de audit intern în cadrul Programului de instruire în domeniul auditului intern în sectorul public. Procesul de certificare profesională la nivel național se efectuează de către Ministerul Finanțelor în baza prevederilor Hotărârii Guvernului nr. 556/2019⁴.

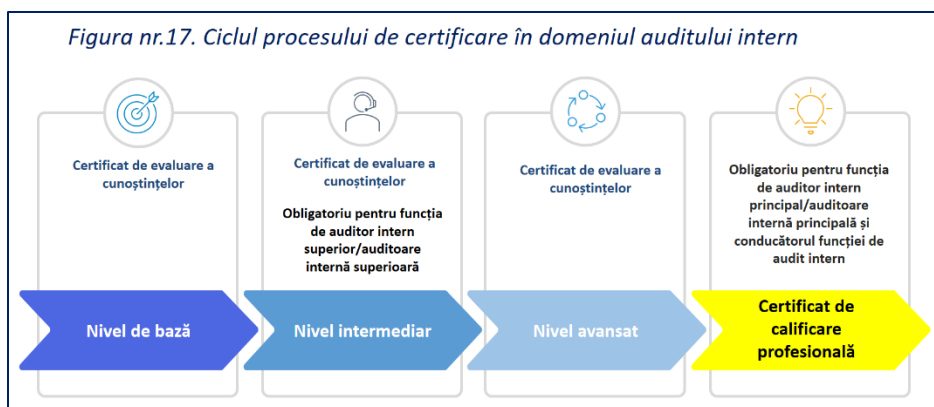
Ciclul complet de instruire și evaluare pentru eliberarea certificatului de calificare profesională în domeniul auditului intern în sectorul public are o durată de 2-3 ani, în funcție de nivelul de pregătire a candidatului, cu condiția desfășurării sesiunilor de instruire și examinare cel puțin o dată pe an pentru fiecare nivel, în conformitate cu prevederile pct. 12 al Regulamentului aprobat prin Hotărârea Guvernului nr. 556/2019.

Conform datelor Registrului certificatelor de calificare profesională în domeniul auditului intern în sectorul public⁵, la situația din 31.03.2025, Ministerul Finanțelor a eliberat 91 certificate de calificare profesională în domeniul auditului intern în sectorul public, dintre care active sunt 69 certificate.

⁴ Hotărârea Guvernului nr. 556/2019 pentru aprobarea Regulamentului privind dobândirea, confirmarea și dezvoltarea calificării profesionale în domeniul auditului intern în sectorul public, în vigoare din 29.11.2020

⁵ OMF nr. 55/2022 cu privire la aprobarea componenței nominale a Comisiei de certificare în domeniul auditului intern în sectorul public și a Registrului certificatelor de calificare profesională în domeniul auditului intern în sectorul public

Figura nr.17. Ciclul procesului de certificare în domeniul auditului intern

Totodată, datele raportate de către 74 SAI, relevă că la situația din 31.12.2024 în sectorul public activau 44 persoane cu funcții de conducere în cadrul SAI, din care doar 26 persoane (sau 59%) dețin certificate de calificare profesională în domeniul auditului intern în sectorul public, astfel

conformându-se prevederilor art. 19 alin. (6) din Legea nr.229/2010 privind CFPI, iar 11 persoane (sau 25%) participă la diferite nivele ale Programului de instruire în domeniul auditului intern desfășurat de Ministerul Finanțelor (de bază, intermediar, avansat). Însă 7 persoane care ocupă funcții de conducere în SAI (sau 16%) nu dețin nici un nivel de promovare a certificării profesionale în domeniul auditului intern.

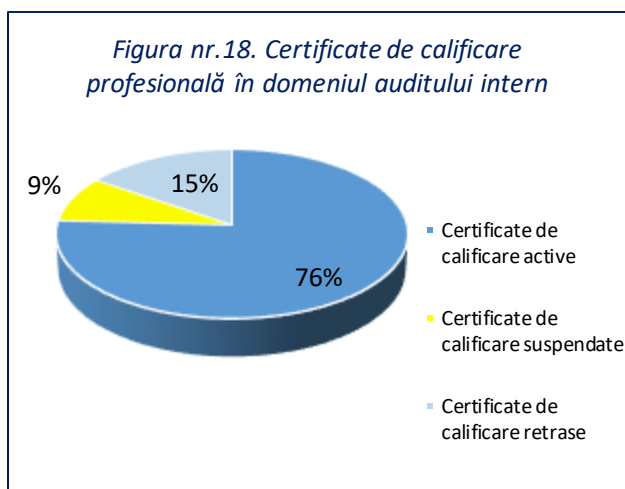
În acest context, se atrage atenția asupra necesității asigurării competențelor profesionale persoanelor care desfășoară activitatea de audit intern și ocupă funcția de conducător al SAI conform cerințelor stabilite.

3.2. Realizarea activității de audit intern

În acest capitol sunt prezentate informații, raportate de către EP, cu privire la cele patru etape ale ciclului de audit, și anume: planificarea activității, realizarea misiunii de audit, raportarea rezultatelor și urmărirea implementării recomandărilor de audit.

Conform prevederilor SNAI 2040 „Politici și proceduri”, conducătorul activității de audit intern trebuie să stabilească politici și proceduri pentru desfășurarea activității de audit intern. În acest context, 34 SAI (46%) au raportat cu privire la existența procedurilor interne pentru desfășurarea activității de audit intern.

Figura nr.18. Certificate de calificare profesională în domeniul auditului intern

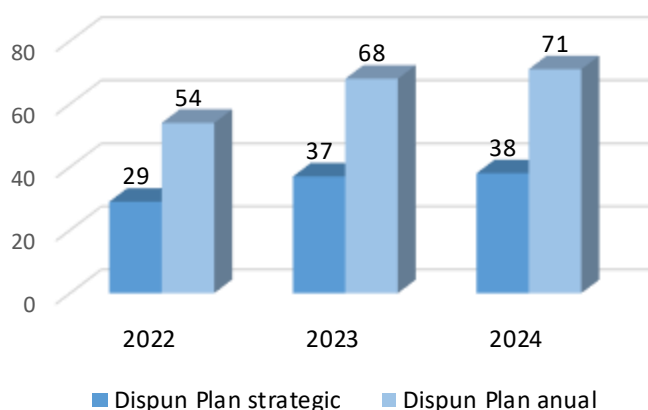
3.2.1. Planificarea activității de audit intern

Planificarea activității de audit intern reprezintă un element esențial pentru asigurarea unei funcționări eficiente și orientate spre obiectivele EP a funcției de audit.

Din datele raportate pentru perioada anului 2024, se relevă că 38 SAI (sau 51%) au elaborat Planuri strategice și 71 SAI (sau 96%) au elaborat Planuri anuale de activitate, toate fiind aprobate de conducătorul EP. Totodată, 3 SAI (sau 4%) nu au elaborat nici planul strategic, nici cel anual.

Analizând datele statistice pentru ultimii 3 ani, se evidențiază o tendință ascendentă atât în ceea ce privește existența unui plan strategic, cât și a unui plan anual. Această evoluție subliniază un interes tot mai mare pentru planificarea activităților de audit intern, în special în ceea ce privește planificarea anuală, care devine o practică tot mai răspândită. Deși planificarea strategică crește într-un ritm mai lent, prezența sa indică o maturizare graduală a funcției de audit și orientarea acesteia către o viziune pe termen mediu și lung.

Figura nr.19. Planificarea activității de audit intern

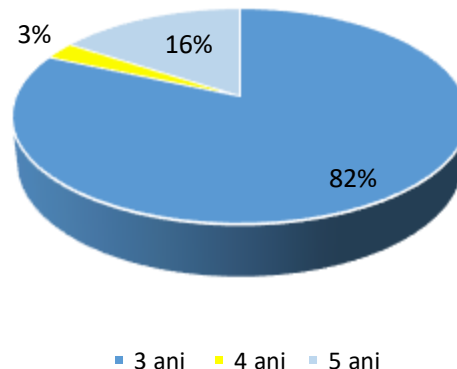
Totodată, creșterea continuă a numărului SAI care elaborează planuri anuale și strategice de audit demonstrează consolidarea funcției de audit intern ca instrument de guvernăță și control. Pentru a sprijini acest trend, este important ca entitățile să investească în formarea profesională a auditorilor și în dezvoltarea unor metodologii moderne de planificare bazate pe evaluarea riscurilor. Astfel, auditul intern își poate îndeplini cu succes rolul de partener strategic în asigurarea bunei guvernări.

Perioada de planificare reprezintă un moment esențial în ciclul anual al activității de audit intern. Aceasta nu este doar un exercițiu administrativ, ci o etapă strategică în care se fundamentează întreaga activitate viitoare a funcției de audit. Alegerea și utilizarea eficientă a acestei perioade au un impact direct asupra calității, relevanței și eficienței misiunilor de audit. La planificarea activității de audit un rol important este acordat complexității entității, resurselor disponibile de audit și așteptărilor conducerii EP. Conform datelor raportate 31 SAI (sau 82%) au elaborate Planuri strategice care acoperă perioada de 3 ani, totodată 6 SAI (sau 16%) au Planuri strategice pentru perioada 5 ani și o SAI (sau 2%) are planificare strategică pentru 4 ani.

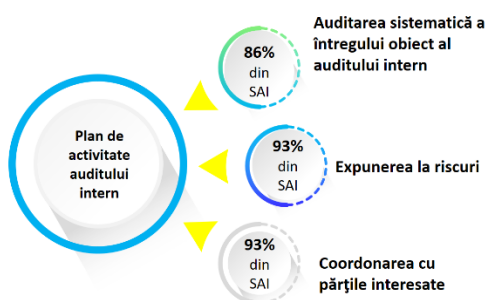
Cu toate acestea, mediul organizațional și extern este dinamic, ceea ce impune o abordare flexibilă și adaptabilă a planului de activitate. Modificarea acestuia, atunci când este necesară, este nu doar justificată, ci esențială pentru menținerea relevanței și eficienței auditului intern.

În acest context, 18 din cele 74 SAI (sau 24%) au raportat despre revizuirea și actualizarea planului strategic și/sau planului anual al auditului intern. Necesitatea modificării acestora a fost generată de reevaluarea factorilor de risc, introducerea unor procese și activități noi, ca urmare a modificării cadrului normativ, modificarea resurselor de audit intern, modificarea structurii organizaționale a EP, schimbării preocupării conducerii EP, analiza situației curente a activității de audit intern.

Figura nr.20. Perioada de planificare strategică aplicată de SAI

Aspectele considerate de SAI la planificarea activității de audit intern

În acest context, se menționează că elaborarea, precum și modificarea planului strategic și anual al auditului intern trebuie privită ca o practică sănătoasă de management al riscurilor și al resurselor. Prin adaptarea continuă a planificării la nevoile reale ale organizației, funcția de audit își consolidează rolul de partener strategic și garant al bunei guvernări. Flexibilitatea planificării este, așadar, un indicator al maturității și eficienței funcției de audit intern.

3.2.2. Realizarea misiunilor de audit

Realizarea misiunilor de audit intern constituie etapa operațională a activității de audit, prin care se pun în aplicare obiectivele stabilite în planurile anuale și strategice. Această etapă presupune desfășurarea efectivă a activităților de evaluare, analiză și furnizare de asigurări și consiliere, în conformitate cu standardele profesionale și cadrul normativ aplicabil.

Succesul unei misiuni de audit depinde în mare măsură de competența auditorilor, de colaborarea cu unitățile auditate și de capacitatea de a emite recomandări clare, obiective și aplicabile. De asemenea, respectarea termenelor prevăzute și menținerea independenței și obiectivității sunt condiții esențiale pentru credibilitatea și eficiența auditului.

Prin realizarea eficientă a misiunilor, funcția de audit intern contribuie la îmbunătățirea proceselor, la consolidarea controlului intern și la susținerea obiectivelor strategice ale organizației. În conformitate cu datele raportate de către 74 SAI, în mediu circa 70% din resursele de audit sunt utilizate pentru realizarea misiunilor de audit intern.

Imaginea generală cu privire la planificarea și realizarea misiunilor de audit intern pentru anul 2024, inclusiv în dinamică față de anul 2023 și 2022, este prezentată în figura nr.21.

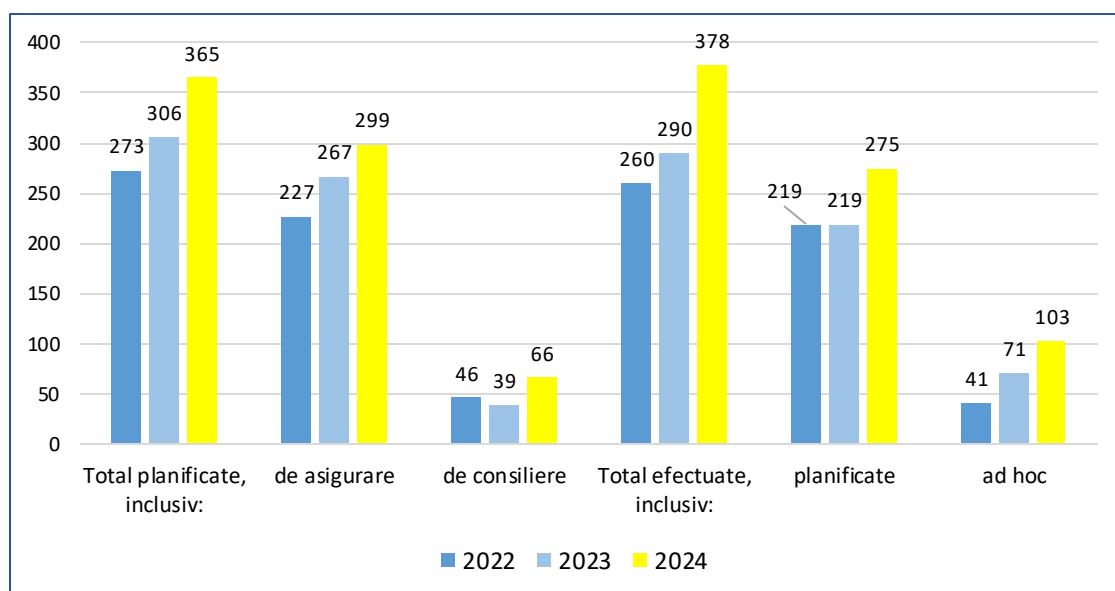

Figura nr.21. Planificarea și desfășurarea misiunilor de audit intern

Conform informațiilor prezentate se denotă că, în perioada anului 2024, au fost planificate 365 misiuni de audit intern în cadrul SAI, dintre care 299 misiuni (sau 82%) sunt de asigurare și 66 misiuni (sau 18%) sunt de consiliere. Totodată, din datele raportate se relevă că în anul 2024 au fost efectuate 378 misiuni de audit intern, din care 275 misiuni (sau 73%) din cele planificate și 103 misiuni (sau 27%), ad-hoc.

Astfel, în anul 2024 gradul de îndeplinire a misiunilor de audit planificate a constituit 73%. Concomitent, în perioada de raportare a crescut semnificativ numărul misiunilor de audit ad-hoc (cu 45% în comparație cu anul 2023), iar ponderea acestora constituind 27% din totalul misiunilor de audit intern efectuate.

Sporirea numărului misiunilor de audit intern ad-hoc reflectă nevoia EP de a reacționa rapid la situații neprevăzute sau urgente care nu au fost incluse în planul anual. Astfel, misiunile ad-hoc devin un instrument esențial pentru asigurarea unei reacții prompte și eficiente în fața incertitudinilor, consolidând rolul proactiv al auditului intern.

Însă, realizarea misiunilor de audit intern ad-hoc are un impact direct asupra planului anual de audit intern, deoarece acestea presupun redirectionarea resurselor (umane și de timp) de la activitățile planificate inițial către cele neprevăzute. În acest context printre consecințe sunt:

- amânarea sau anularea unor misiuni planificate, mai ales dacă resursele sunt limitate;
- reevaluarea priorităților din planul anual, pentru a integra noile riscuri sau nevoi urgente;
- suprasolicitarea echipei de audit, care poate afecta calitatea misiunilor dacă nu se gestionează eficient volumul de muncă;
- necesitatea revizuirii oficiale a planului anual, însoțită de aprobarea modificărilor de către conducere sau comitetul de audit.

Pentru a menține eficiența, este important ca planul anual/strategic să includă o marjă de flexibilitate (ex: un procent rezervat misiunilor neplanificate), astfel încât SAI să poată răspunde prompt și eficient solicitărilor ad-hoc fără a compromite obiectivele generale.

Datele raportate evidențiază că printre domeniile supuse auditului intern pe parcursul anului 2024 prevalează domeniul de gestionare a patrimoniului, achiziții publice, evaluarea controlului intern managerial, financiar-contabil, procesul de acumulare a veniturilor, sistemul de salarizare, delegarea personalului în scopuri de serviciu, managementul resurselor umane, precum și procesele operaționale specifice domeniilor de activitate ale EP.

Auditul intern cuprinde mai multe tipuri, fiecare având un rol specific în evaluarea activității EP. Auditul conformității verifică respectarea legislației, politicilor și procedurilor interne. Auditul de sistem analizează eficiența și adecvarea sistemelor de control intern. Auditul financiar evaluează acuratețea și fiabilitatea informațiilor financiare. Auditul de performanță examinează eficiența, eficacitatea și economia activităților desfășurate. Auditul TI se concentrează pe securitatea, funcționarea și controlul sistemelor informaționale. Fiecare tip contribuie la îmbunătățirea guvernancei și la atingerea obiectivelor EP.

Consolidarea informațiilor din rapoarte prezentate a evidențiat că în anul 2024 auditorii intern preponderent au desfășurat audit al conformității, care presupune un accent semnificativ pe verificarea respectării reglementărilor legale, politicilor interne și procedurilor. Acest fapt reprezintă o abordare prudentă, dar ar putea semnala și o cultură organizațională orientată predominant spre control, mai degrabă decât spre îmbunătățire și performanță.

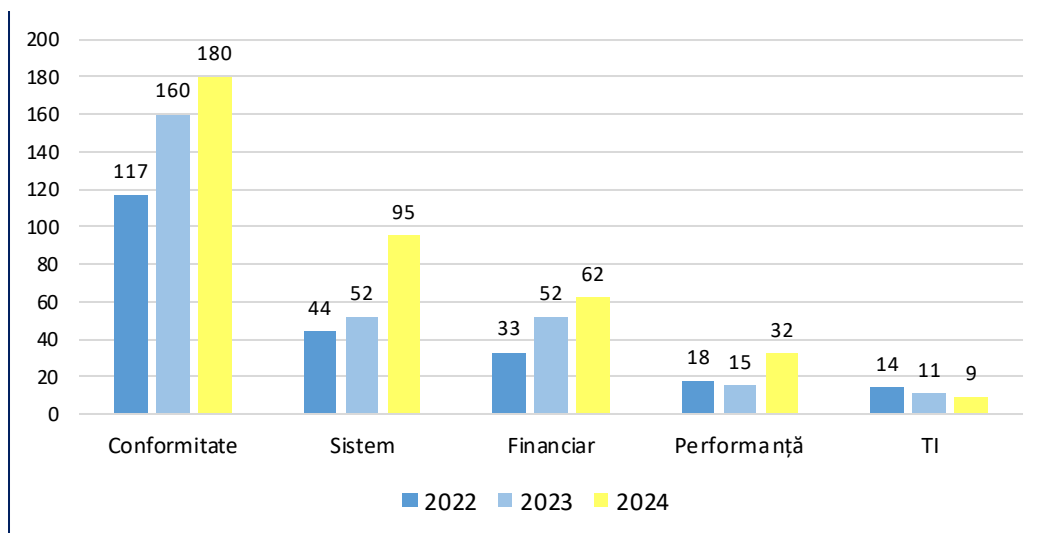

Figura nr.22. Tipuri de audit efectuate

În același timp, auditul de sistem și financiar au avut pondere de 25% și 16% respectiv, iar auditul performanței și TI – 8% și 2% respectiv. În acest context, se atrage atenția la necesitatea distribuției echilibrate care ar trebui să includă și o mai mare proporție de audit al performanței și TI.

3.2.3. Urmărirea recomandărilor de audit intern

Urmărirea implementării recomandărilor formulate în rapoartele de audit intern reprezintă o etapă esențială a procesului de audit intern. Aceasta asigură că măsurile corective propuse pentru remedierea deficiențelor identificate sunt puse în aplicare într-un mod eficient și în termenul stabilit. Prin monitorizarea progresului și a rezultatelor, funcția de audit intern contribuie la consolidarea controlului intern, reducerea riscurilor și creșterea performanței organizaționale.

În perioada 2022–2024 activitatea de audit intern a înregistrat o creștere constantă în ceea ce privește numărul recomandărilor formulate și monitorizate. Această tendință reflectă o intensificare a procesului de evaluare a riscurilor și controalelor interne, precum și o preocupare crescută pentru îmbunătățirea guvernancei și eficienței organizaționale.

În anul 2024 numărul recomandărilor de audit oferite a crescut, comparativ cu anul 2023, cu 12% (sau cu 297 recomandări) și constituie 2740 recomandări, din care 13 recomandări (sau 0,5%) nu a fost acceptate de către conducerea EP. O astfel de creștere este un semn potențial pozitiv. Ea poate reflecta atât un sistem în proces de dezvoltare, cât și o funcție de audit intern mai eficientă. Important este ca EP să analizeze cauzele și să asigure implementarea eficientă a recomandărilor.

Analiza situației cu privire la implementarea recomandărilor de audit reflectă că 56% (sau 1517 recomandări) au fost implementate în termen, 7% (sau 236 recomandări) implementate cu depășirea termenului, 19% (sau 684 recomandări) sunt parțial implementate și 19% (662 recomandări) nu sunt implementate.

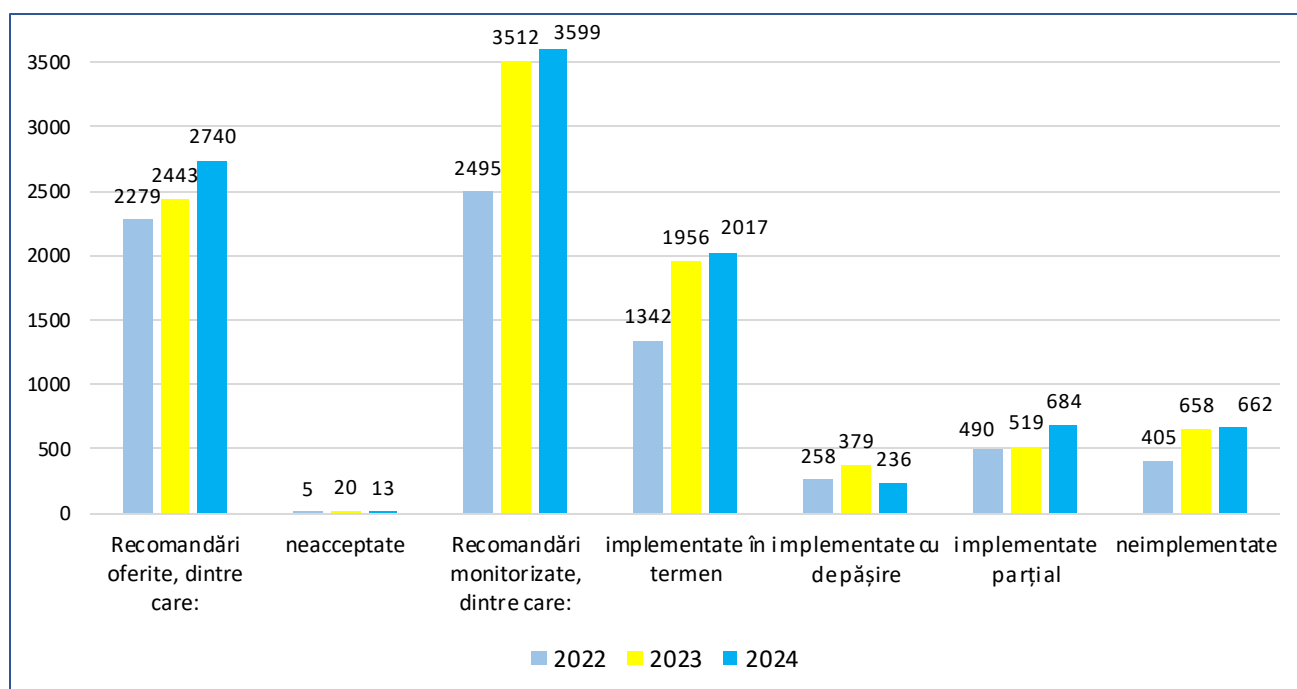

Figura nr.23. Urmărirea implementării recomandărilor de audit

Printre cauzele care au nu permis implementarea recomandărilor de audit se regăsesc:

- resursele insuficiente (umane, financiare);
- nu se acordă prioritate implementării recomandărilor de audit;
- fluctuația de personal;
- tergiversarea modificării cadrului de reglementare;
- complexitatea acțiunilor stabilite în vederea implementării recomandărilor;
- reorganizarea EP și irelevanța recomandărilor.

3.3. Asigurarea calității activității de audit intern

Programul de asigurare și îmbunătățire a calității activității de audit intern stabilește procedura de evaluare a performanței activității de audit intern, precum și a conformității acesteia cu SNAI, Codul etic al auditorului intern și Carta de audit intern. Acest document impune o abordare sistematică și disciplinată a procesului de autoevaluare periodică a activității de audit intern, a monitorizării continue și a evaluărilor externe.

Responsabil de organizarea procesului de evaluare a calității activității de audit intern este conducătorul SAI. În cazul în care SAI nu are un conducător desemnat, responsabilitatea revine persoanei care îl înlocuiește sau auditorului intern.

Conform datelor consolidate din rapoartele prezentate 49 SAI (sau 66%) au un Program de asigurare și îmbunătățire a calității activității de audit intern, ceea ce este cu 22% mai mult, comparativ cu anul 2023. Astfel fiind marcată tendința spre creștere a conștientizării necesității îmbunătățire a calității auditului intern. Este de menționat, că în cadrul a 43 EP raportoare (sau 58%) funcția de audit intern include una sau 2 unități de personal, ceea ce nu permite implementarea eficientă a PAÎC, nefiind posibilă asigurarea supervizării activității de audit intern în măsura necesară.

Datele din figura următoare prezintă o imagine de ansamblu a gradului de conformitate al a activității de audit intern la SNAI, Codul etic al auditului intern și Carta de audit, raportată de 74 SAI în rezultatul exercițiului anual de autoevaluare. Astfel, se constată că 27 SAI (sau 36%) au declarat „conformitate deplină”, 26 SAI (sau 35%) – „conformitate generală” și 2 SAI (sau 3%) – „conformitate parțială”. De asemenea, 19 SAI (sau 26%) nu au prezentat informații depline, care urmau să elucideze rezultatele finale cu privire la autoevaluarea activității de audit intern (formularul de autoevaluare și sumarul autoevaluării). Sumarul exercițiului autoevaluării activității de audit intern este prezentat în anexa E la prezentul raport.

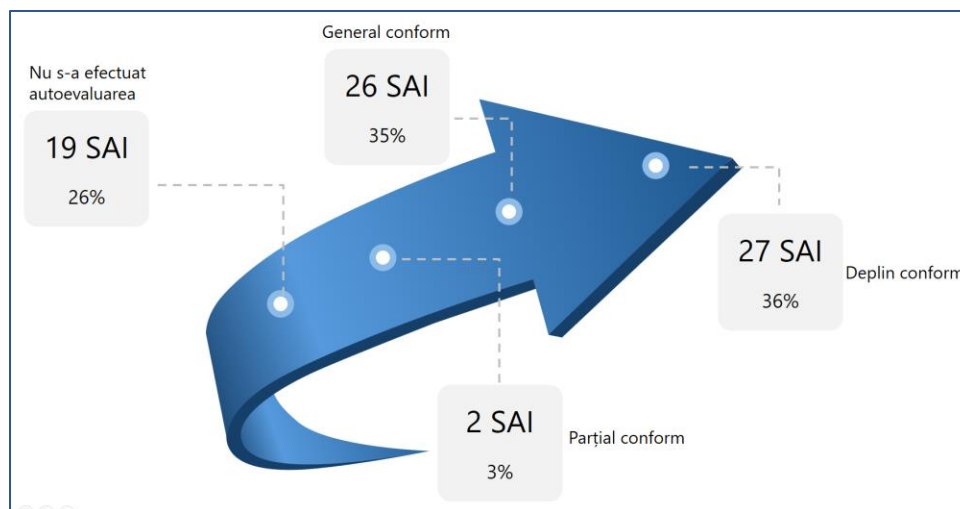

Figura nr.24. Nivelul de conformitate a SAI cu standardele profesionale

Datele din Anexa F reflectă activitatea subdiviziunilor de audit intern dintr-un număr mare de entități publice, analizată pe baza a șase indicatori de performanță. În ansamblu, imaginea conturată este una eterogenă, cu diferențe semnificative între instituții în ceea ce privește eficiența și eficacitatea activității de audit.

Majoritatea entităților au înregistrat un grad ridicat de realizare a planului anual, raportând o îndeplinire integrală (100%). Aceasta indică un nivel general bun de planificare și implementare a activităților auditate. Totuși, unele SAI au înregistrat rezultate scăzute sau chiar nule, ceea ce denotă despre deficiențe în organizarea activității de audit intern sau lipsă de resurse.

Circa 77% de SAI raportoare (sau 57 unități) au atins nivelul de satisfacere a solicitărilor de consiliere peste 70%, totodată se remarcă și un număr semnificativ de cazuri (22% sau 16 SAI) unde acest indicator este 0%. Aceasta reflectă o discrepanță considerabilă între instituțiile care valorifică funcția de consiliere a auditului intern și cele care fie nu o solicită, fie nu o oferă. Lipsa acestei componente limitează potențialul auditului de a contribui proactiv la îmbunătățirea proceselor interne.

Cum s-a mai menționat anterior, în anul 2024 numărul misiunilor de audit ad-hoc a crescut cu 45%, în comparație cu anul 2023, iar ponderea acestora constituind 27% din totalul misiunilor de audit intern efectuate. Astfel de nivel de realizare a misiunilor de audit ad-hoc este ridicat, ceea ce poate indica despre o bună gestionare a timpului și o execuție eficientă a activităților planificate. Totodată, la realizarea misiunilor de audit intern ad-hoc trebuie de considerat că acestea vor avea un impact direct asupra planului anual de audit intern, precum și resurselor de audit.

Datele raportate relevă că pe parcursul anului 2024, 38 SAI (sau 51%) au reușit să realizeze la timp misiunile de audit, ceea ce denotă o bună gestionare a timpului și o execuție eficientă a activităților planificate. Cu toate acestea, 36 SAI (sau 49%) au înregistrat întârzieri considerabile, ceea ce denotă despre planificarea neeficientă a resurselor de audit, dar și pun întrebări cu privire la credibilitatea rezultatelor auditului intern.

Concomitent, 58 SAI (sau 78%) au alocat 70-100% din resursele disponibile pentru activitatea directă, ceea ce reflectă o concentrare pe desfășurarea misiunii de bază. Există totuși instituții unde acest indicator este foarte scăzut (5-20%), iar 5% din SAI raportoare au declarat despre lipsa misiunilor de audit desfășurate (CR Ștefan Vodă, Inspectoratul General pentru Situații de Urgență, IMSP SCMC V.Ignatenco și IMSP SR Soroca „A.Prisacari”), prin ce se evidențiază posibila dispersare a resurselor către activități auxiliare sau o lipsă de priorizare a auditului ca funcție esențială.

În contextul rezultatelor activității de audit desfășurate, 59 SAI (sau 80%) au declarat despre un nivel sporit de satisfacție din partea unităților auditate, peste 80%, ceea ce reflectă un nivel bun de profesionalism, relevanță a serviciilor de audit și plusvaloare.

Procesul de evaluare externă a activității de audit intern reprezintă o examinare independentă a calității activității de audit intern în cadrul unei entități, efectuată de către Ministerul Finanțelor conform regulilor stabilite prin HG nr. 617/2019. Obiectivul principal al acestei evaluări este de a oferi o opinie obiectivă cu privire la respectarea de către auditorii interni a cadrului normativ aplicabil. De asemenea, evaluarea identifică oportunități de îmbunătățire și formularea de recomandări pentru consolidarea auditului intern, inclusiv prin diseminarea de bune practici.

Astfel, în perioada anului 2024, MF a inițiat 2 misiuni de evaluare externă a calității activității de audit intern în cadrul I.P. Serviciul Tehnologia Informației și Securitate Cibernetică și Ministerului Educației și Cercetării. La momentul elaborării prezentului raport evaluarea externă în cadrul Ministerului Educației și Cercetării a fost finalizată, iar în cadrul I.P. Serviciul Tehnologia Informației și Securitate Cibernetică se află în desfășurare.

Echipa de evaluatori s-a axat pe studierea procesului de planificare a auditului, a metodologiei de audit utilizate și a calității rapoartelor de audit intern întocmite. În acest scop, evaluării au fost supuse principalele documente de constituire și organizare a activității de audit intern precum Carta de audit intern, Planul strategic și anual al activității de audit intern, Programul de asigurare și îmbunătățire a calității activității de audit intern, rapoartele de activitate, fișele de post, dar și aspectele practice de realizare a misiunilor, prin analiza dosarelor de audit. Pentru colectarea de informații și clarificarea unor aspecte cu privire la activitatea de audit intern au fost realizate interviuri cu reprezentanții SAI, unităților auditate, inclusiv și cu conducerea EP.

4. Programul de dezvoltare a CFPI pentru anii 2024-2027

Pentru a sprijini transparența, eficiența, legalitatea și integritatea în utilizarea fondurilor publice, Guvernul a aprobat, prin Hotărârea nr. 165/2024, Programul de dezvoltare a controlului financiar public intern pentru perioada 2024–2027 (denumit în continuare, Program). Acesta transpune obiectivele Componentei 4 „Controlul financiar public intern” din Strategia de dezvoltare a managementului finanțelor publice pentru anii 2023–2030 (HG nr. 71/2023), precum și prioritățile Programului de activitate al Guvernului „Moldova prosperă, sigură, europeană” (HP nr. 28/2023).

Implementarea Programului urmează să fie realizată printr-un Plan de acțiuni structurat în trei domenii-cheie de intervenție:

1. Controlul intern managerial – vizează descentralizarea proceselor, consolidarea responsabilității manageriale, digitalizarea și dezvoltarea capacităților instituționale;
2. Auditul intern – urmărește modernizarea și consolidarea funcției de audit, inclusiv la nivel local, prin dezvoltarea standardelor, metodologiilor și platformelor digitale;
3. Coordonare și armonizare centralizată – se axează pe consolidarea capacităților unității centrale de armonizare și pe promovarea conceptului CFPI în rândul autorităților publice.

Măsurile de intervenție stabilite în Program contribuie la consolidarea cadrului normativ-procedural național, digitalizarea proceselor aferente CIM și auditului intern în sectorul public, precum și mediatizarea succeselor și bunelor practici ce țin de organizarea controlului financiar public intern.

Progresele înregistrate în implementarea Programului

Ministerul Finanțelor, împreună cu instituțiile partenere, a demarat în 2024 implementarea acțiunilor din Program. Conform datelor centralizate până la 30 aprilie 2025:

- 5 din cele 7 acțiuni planificate pentru 2024 au fost realizate integral;
- 2 acțiuni sunt în curs de realizare;
- mai multe acțiuni cu termen final 2025–2027 au fost deja inițiate.

Gradul realizării obiectivelor Programului de dezvoltare a CFPI pentru 2024-2027 e prezentat în Figura 25 și situația cu privire la acțiunile planificate și realizate se regăsește în anexa G la prezentul raport.

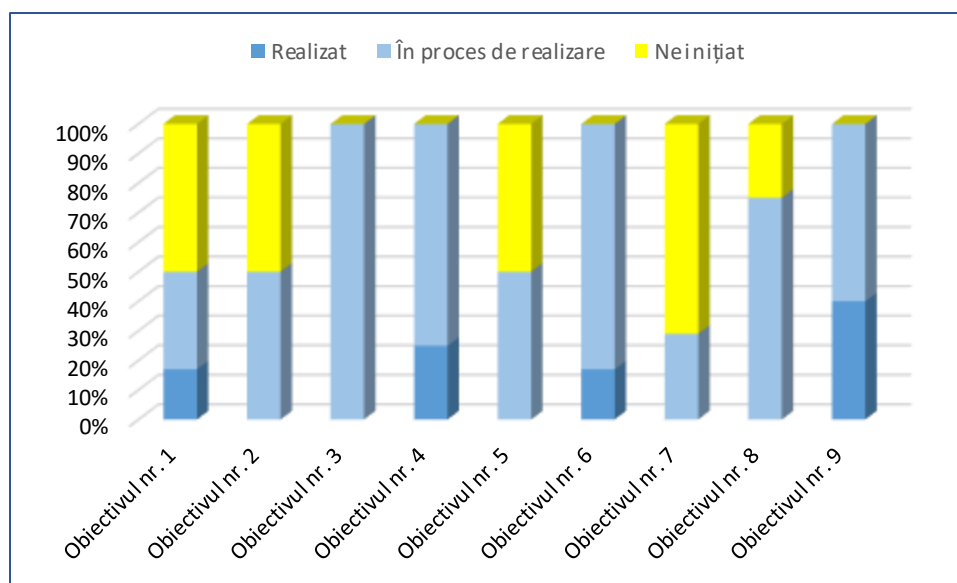

Figura nr.25. Gradul de realizare a obiectivelor Programului de dezvoltare CFPI 2024-2027

În anul 2024, implementarea Programului a înregistrat progrese semnificative în mai multe domenii cheie, reflectând angajamentul instituțional față de consolidarea sistemului de guvernanță publică.

Control intern managerial

Acest domeniu include 4 obiective specifice și numeroase acțiuni concrete, dintre care:

Conceptualizarea unui sistem de management delegat, în scopul îndeplinirii obiectivului a fost realizată analiza și monitorizarea anuală a situației privind CIM, rezultatele acestuia fiind reflectate în Raportul anual consolidat privind CFPI pentru anul 2024 (Capitolul 2). Totodată, a fost inițiată analiza sistemului de răspundere managerială la nivel de Guvern. Această fiind realizată cu suportul Proiectului „Administrație publică atractivă și eficientă din Republica Moldova”, finanțat de Ministerul Federal pentru Cooperare Economică și Dezvoltare (BMZ) al Republicii Federale Germane și implementat de către Agenția de Cooperare Internațională a Germaniei (GIZ).

Fortificarea mecanismelor de planificare și raportare a activității bazate pe performanță și riscuri, pentru îndeplinirea acestui obiectiv Cancelaria de Stat, cu suportul Proiectului Uniunii Europene „Sprijin pentru dialog structurat de politici și coordonare a implementării Acordului de Asociere, precum și consolidarea procesului de aproximare legislativă”, a inițiat dezvoltarea sistemului informațional „e-Monitorizare”, inclusiv cu integrarea modului „Registrul riscurilor”. Acest sistem are ca scop digitalizarea și eficientizarea proceselor de planificare, monitorizare și raportare a documentelor de planificare strategică, inclusiv interconectarea cu SIIMF al Ministerului Finanțelor pentru schimbul automatizat de date privind politicile publice și bugetele alocate acestora.

Consolidarea procedurilor de monitorizare și raportare cu privire la controlul intern managerial se efectuează prin implementarea cu succes a SI CIMAI. Raportarea CIM și a auditului intern pentru anul 2024, fiind efectuată prin resursa informațională menționată, atât la nivelul APC, atât și la nivelul APL II. Totodată, în scopul asigurării funcționării și utilizării corespunzătoare a resursei a fost elaborat un proiect HG cu privire la aprobarea Resursei Informaționale „Control intern managerial și audit intern” formate de Sistemul informațional integrat al finanțelor publice.

Elaborarea și punerea în aplicare a unui sistem de dezvoltare a capacităților (cunoștințelor și abilităților) manageriale pentru organizarea unui sistem privind controlul intern managerial eficient

În cadrul Programului de cooperare bilaterală MF RM - MF Regatului Țărilor de Jos, a avut loc evaluarea stării curente a mecanismului de instruire în domeniul CIM, precum și acordarea suportului în consolidarea acestuia. În acest context, experții au intervenit cu concluzii și recomandări cu privire la conținutul Programului de dezvoltare profesională în domeniul CIM, conform necesităților de instruire (grupurile țintă, conturarea domeniului de acoperire cu instruire, identificarea criteriilor de selectare a rețelei de formatori, ș.a.). Cât privește dezvoltarea rețelei de formatori, de către MF a fost efectuată o identificare prealabilă a angajaților EP care au intenția de a participa la în calitate de formatori în cadrul Programului, prin solicitarea completării unui chestionar cu întrebări relevante.

Concomitent, în scopul fortificării cunoștințelor în domeniul CIM, în perioada de raportare, MF în colaborare cu I.P. „CTIF” a realizat 8 activități de suport și instruire la locul de muncă privind responsabilitățile de implementare, dezvoltare și menținere a sistemului CIM, în care au participat aproximativ 200 de angajați din cadrul entităților publice.

Auditul intern

Acest domeniu vizează consolidarea funcției de audit intern în sectorul public și dezvoltarea competențelor profesionale în domeniu, fiind stabilite 3 obiective specifice.

Consolidarea funcției de audit intern la toate nivelurile administrației publice

În perioada de raportare majoritatea ministerelor au aplicat prevederile HG nr. 655/2023 și au dimensionat subdiviziunea de audit intern considerând cerințele minime prevăzute. Astfel, din cele 14 ministere, 12 au efectuat dimensionarea SAI, totodată 3 ministere (Ministerul Energiei, Ministerul Apărării și Ministerul Afacerilor Interne) au restanțe la acest capitol.

Pentru asigurarea și monitorizarea calității activității de audit intern în sectorul public, Ministerul Finanțelor a elaborat Planul cu privire la evaluarea externă a calității activității de audit intern care a inclus 3 autorități publice – I.P. „Serviciu Tehnologia Informației și Securitate Cibernetică”, Ministerul Educației și Cercetării și Ministerul Agriculturii și Industriei Alimentare, care a fost executat la nivel de 33% din motivele lipsei resurselor umane disponibile și fluctuației de personal de audit în una din entități publice supusă evaluării.

Îmbunătățirea sistemului de certificare și dezvoltare a calificării profesionale a auditorilor interni din sectorul public

În scopul consolidării funcției de audit intern, s-a intervenit asupra îmbunătățirii procesului de certificare în domeniul auditului intern în sectorul public prin implementarea SI CAI, fiind efectuate modificări ale HG nr. 556/2019 pentru aprobarea Regulamentului privind dobândirea, confirmarea și dezvoltarea calificării profesionale în domeniul auditului intern în sectorul public.

Pentru fortificarea capacităților persoanelor care desfășoară activitatea de audit intern în sectorul public, MF pe parcursul anului 2024 a organizat 3 activități de instruire (2 pentru nivelul de bază și 1 pentru nivelul intermediar) în cadrul Programului de instruire în domeniul auditului intern în sectorul public, în cadrul cărora au participat 110 angajați ai sectorului public.

În cadrul colaborării între Centrul de Excelență în Finanțe din Slovenia și MF al RM a fost inițiat procesul de revizuire a materialelor de instruire pentru 6 module din cadrul Programului de instruire în domeniul auditului intern în sectorul public. În acest exercițiu fiind antrenați angajații în domeniul auditului intern din cadrul entităților publice cu o experiență vastă, cu intenția implicării acestora în calitate de formatori în cadrul Programului de instruire în domeniul auditului intern în sectorul public.

Dezvoltarea unui cadru procedural pentru aplicarea tehnicilor moderne de lucru în domeniul auditului intern, inclusiv luarea în considerare a dimensiunii egalității de gen

Luând în considerație că începând din luna ianuarie 2025 au intrat în vigoare noile Standarde Globale de Audit Intern, MF a inițiat procesul de revizuire a Standardelor Naționale de Audit Intern în scopul alinierii acestora la cele internaționale. În acest scop a fost conturat un grup de lucru care format din specialiști ai MF și angajați în domeniul auditului intern din cadrul altor EP. Acțiunea urmează a fi implementată cu asistență externă, fiind planificată pentru realizare în cadrul Proiectului Twinning „Support to the Public Internal Financial Control in Moldova” finanțat de către Uniunea Europeană.

În scopul digitalizării procesului de înmatriculare la Programul de instruire în domeniul auditului intern în sectorul public și gestionării informațiilor despre deținătorii certificatelor de evaluare a cunoștințelor și certificatelor de calificare profesională în domeniul auditului intern în sectorul public, MF a implementat SI CAI, totodată, fiind elaborat un proiect HG cu privire la aprobarea resursei informaționale și regulamentului acesteia.

Coordonarea și armonizarea centralizată

Promovarea și mediatizarea conceptului CFPI, a rolului și responsabilităților aferente acestuia

În scopul promovării și mediatizării conceptului CFPI, a rolului și responsabilităților aferente acestuia Ministerul Finanțelor, în colaborare cu parteneri internaționali, au organizat 3 evenimente în cadrul cărora au fost împărtășite bunele practici și succese cu privire la organizarea CIM și auditului intern.

Astfel, în luna septembrie 2024, sub egida Academiei Naționale pentru Finanțe și Economie din Regatul Țărilor de Jos, a fost organizată Conferința anuală a rețelei regionale de dezvoltare profesională continuă în domeniul finanțelor publice, care a reunit peste 20 de experți în domeniul din Republica Moldova, Bulgaria, Croația, Georgia, Muntenegru, Regatul Țărilor de Jos, Macedonia de Nord și Ucraina.

Ulterior, în luna octombrie 2024, a fost desfășurată misiunea de experți TAIEX, organizată cu scopul de a consolida capacitatea Ministerului Finanțelor pentru controlul financiar public intern. Evenimentul a reunit experți din cadrul Ministerului Finanțelor din Croația, care au împărtășit experiența lor în implementarea și armonizarea sistemelor de control intern și funcției de audit intern conform bunelor practici ale Uniunii Europene. Misiunea a fost realizată cu implicarea membrilor Consiliului CFPI, precum și ai Comisiei de certificare a auditorilor interni din sectorul public, în calitate de organisme de suport în implementarea politicii în domeniul controlului intern managerial și auditului intern.

În scopul promovării tehnicilor moderne de organizare și gestionare activității de audit intern, în decembrie 2024, a avut loc cu suportul experților MF al Regatului Țărilor de Jos webinar-ul de instruire cu genericul „Digitalizarea în audit intern”, la care au participat persoanele care desfășoară activitate de audit intern în entitățile publice.

Structurarea unității centrale de armonizare conform competențelor delegate și asigurarea cu resurse adecvate pentru coordonarea eficientă a politicii de dezvoltare a CFPI

În cadrul misiunii TAIEX cu titlu „Strengthening the capacity of the PIFC CHU, through functional analysis and exchange of experience”, realizată de experții MF al Croației, a fost efectuată analiza capacităților funcționale ale UCA. În rezultatul misiunii a fost elaborat raportul analitic al experților care prezintă recomandări de consolidare a structurii și competențelor / atribuțiilor de coordonare și armonizare centralizată a politicii în domeniul CFPI. Urmare acestei analize și recomandărilor oferite, au fost revizuite fișele posturilor angajaților DPCFPI și s-a efectuat delimitarea atribuțiilor în domeniul CIM de cele în domeniul auditului intern.

Implementarea Programului de dezvoltare a CFPI pentru perioada 2024–2027 se află într-un stadiu incipient, dar progresele din anul 2024 reflectă un angajament clar în direcția modernizării CFPI. Pentru atingerea obiectivelor până în anul 2027 este necesară continuarea eforturilor de consolidare instituțională, cooperare interinstituțională activă și o coordonare fermă din partea Ministerului Finanțelor.

5. Coordonarea și armonizarea centralizată

5.1. Promovarea și monitorizarea politicii în domeniul CFPI

Implementarea CFPI este coordonată de Ministerul Finanțelor, care deține un rol central în promovarea și monitorizarea acestui sistem, în conformitate cu atribuțiile prevăzute la art.29 din Legea nr. 229/2010 privind CFPI. Responsabilitatea principală pentru elaborarea politicilor, dezvoltarea metodologiilor, precum și pentru asigurarea unui cadru unitar în domeniu, revine DPCFPI din cadrul MF, în calitate de UCA, care dispune de 7 unități de personal, dintre care efectiv 4 angajați, la situația din 31.12.2024. UCA funcționează ca nucleu de armonizare și coordonare a politicii în domeniul CFPI, oferind suport metodologic pentru sistemul CIM și funcția de audit intern la nivel național.

Pentru anul 2024, MF a întreprins acțiuni menite să asigure dezvoltarea și promovarea continuă a CIM și auditului intern în sectorul public, în conformitate cu prioritățile și măsurile de intervenție stabilite pentru a asigura o armonizare completă la cerințele UE și pentru a sprijini implementarea eficientă a Programului de dezvoltare a CFPI pentru anii 2024-2027.

În acest context, una dintre direcțiile de acțiune pentru anul 2024, a fost analiza capacităților funcționale ale UCA (DPCFPI), unde în perioada 22-24 octombrie 2024 a fost desfășurată misiunea TAIEX cu titlu „*Strengthening the capacity of the PIFC CHU, through functional analysis and exchange of experience*”, realizată de experții MF al Croației. În rezultatul analizei / misiunii a fost elaborat raportul analitic al experților, în care au fost prezentate recomandări de consolidare a structurii și competențelor/atribuțiilor de coordonare și armonizare centralizată a politicii în domeniul CFPI. Printre recomandările cheie pentru UCA, s-a reliefat creșterea numărului de personal, de minimum 10 unități, în vederea asigurării unei coordonări și implementări eficiente a politicilor CFPI.

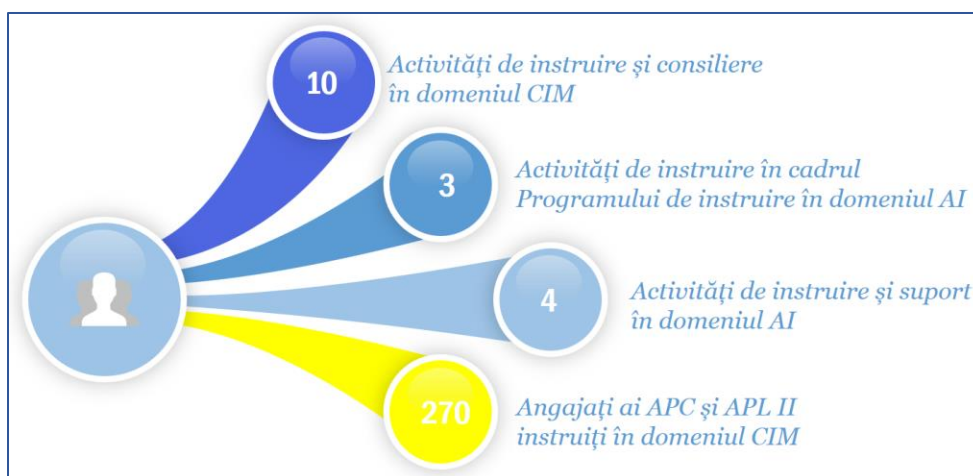
O altă realizare în activitatea MF în anul 2024 a fost „*Conferința internațională a comunității de învățare*” organizată în perioada 10-11 septembrie 2024, împreună cu I.P. „CTIF” și cu sprijinul MF al Olandei. Evenimentul a reunit reprezentanți din șase țări: Bulgaria, Croația, Georgia, Macedonia, Muntenegru și Ucraina, având ca scop principal facilitarea schimbului de experiență privind practicile internaționale de succes în domeniul formării profesionale continue a specialiștilor în finanțele publice.

O altă măsură importantă, este implementarea Sistemului Informațional „Control Intern Managerial și Audit Intern”, care permite consolidarea automată a datelor de raportare privind controlul intern managerial și auditul intern. Acest sistem digital, accesibil tuturor entităților publice raportoare, aduce un plus de eficiență și transparență în procesul de monitorizare a CFPI, sprijinind consolidarea ulterioară a datelor și raportarea situației către Guvern.

În anul 2024, capacitățile de implementare a mecanismelor eficace de CIM și de realizare a auditului intern au fost consolidate în cadrul unui proces continuu și sistematic de instruire. Astfel, în perioada de referință, circa 270 angajați ai autorităților și instituțiilor publice de nivel central și local, și-au dezvoltat cunoștințele profesionale în domeniul CIM, participând la activități de instruire desfășurate în cadrul Programului de instruire în domeniul finanțelor publice și CFPI, realizat de MF prin intermediul I.P. „CTIF”, cât și în baza unor agende individualizate.

Este de menționat despre deficiențele la aspectul prenotat, și anume că pentru anul 2024, orele de instruire în domeniul CIM au fost reduse considerabil, fiind excluse din comanda de stat, reduse în Programul de instruire al MF și nerealizate pentru Programul funcționarilor publici de conducere de nivel superior. În total în domeniul CIM, instruirea coordonată de MF (DPCFPI) în anul 2024 constituie 36 ore academice sau cu 70% mai puțin comparativ cu anii 2023 și 2022, când au fost oferite câte 121 ore de instruire anual (cumulativ în programele enumerate supra). În condițiile reducerii numărului de

instruiri în domeniul CIM în cadrul programelor guvernamentale, autoritățile publice contracarează servicii de instruire de la furnizori individuali și/sau privați, calitatea programelor (curriculum) de instruire a căroră nu sunt coordonate / validate de MF. Concomitent, APL au un acces limitat la servicii de instruire în domeniul CIM, deoarece rețeaua de formatori nu are o acoperire regională.

Certificarea în domeniul auditului intern în sectorul public

Dezvoltarea competențelor profesionale ale auditorilor interni a fost asigurată de MF, prezentat de DPCFPI, prin intermediul Programului de instruire și certificare în domeniul auditului intern în sectorul public. Întregul proces de certificare este monitorizat de către Comisia de certificare în domeniul auditului intern în sectorul public, desemnată prin OMF nr. 55/2022. În anul de referință au fost desfășurate 3 cursuri de instruire, finalizate cu sesiuni de evaluare a cunoștințelor. Ca rezultat, 55 persoane au promovat examenele de evaluare a cunoștințelor pentru diferite niveluri de complexitate ale Programului (nivel de bază, intermediar și avansat), iar 7 persoane au obținut certificate de calificare profesională în domeniul auditului intern în sectorul public.

Este de menționat că, în a.2024 nu au fost alocate mijloace financiare suficiente pentru susținerea ciclului complet de instruire și evaluare pentru eliberarea certificatului de calificare profesională în domeniul auditului intern în sectorul public. Astfel, cursul de instruire aferent nivelului avansat al Programului nu a fost realizat.

Asigurarea suportului și organizarea activității Comisiei de certificare și Consiliul CFPI

În scopul certificării profesionale în domeniul auditului intern în sectorul public, MF instituie Comisia de certificare, care activează în baza Regulamentului privind dobândirea, confirmarea și dezvoltarea calificării profesionale în domeniul auditului intern în sectorul public, aprobat prin OMF nr. 556/2019.

Pe parcursul anului 2024, în contextul asigurării continuității procesului de certificare în domeniul auditului intern, componența Comisiei de certificare a fost modificată prin OMF nr. 3/2024, OMF nr. 49/2024 și OMF nr. 112/2024.

Totodată, pe parcursul perioadei de raportare au avut loc 25 ședințe ale Comisiei de certificare în domeniul auditului intern în sectorul public, unde au fost luate decizii referitoare la:

- organizarea procesului de certificare în domeniul auditului intern;
- aprobarea rezultatelor certificării în domeniul auditului intern;
- menținerea / suspendarea certificatelor de calificare profesională în domeniul auditului intern;
- examinarea cererilor de contestare a rezultatelor examenului de evaluare a cunoștințelor.

25 ședințe ale
Comisiei de
certificare

În vederea susținerii implementării eficiente a CFPI în sectorul public, MF a instituit Consiliul CFPI, ca organism profesional cu rol consultativ pe lângă MF și care activează în baza Regulamentului de organizare și funcționare a Consiliului CFPI, aprobat prin OMF nr.140/2018.

Pe perioada de referință, membrii Consiliului CFPI s-au întrunit în 4 ședințe, în cadrul cărora au fost examinate și avizate cererile de contestare a examenului de evaluare a cunoștințelor a Programului de

4 ședințe ale
Consiliului
CFPI

instruire în domeniul auditului intern în sectorul public, au fost expuse opinii pozitive asupra Raportului anual consolidat privind CFPI pentru anul 2023, etc.

Este important de menționat despre contribuția valoroasă și sprijinul membrilor Consiliului CFPI și a Comisiei de Certificare la consolidarea și dezvoltarea continuă a politicilor în domeniul controlului financiar public intern. Implicarea activă a acestora, a susținut eforturile MF în promovarea unui sistem de CFPI solid, transparent și eficient în administrația publică.

Capitolul 32 „Control financiar”

Anul 2024 a fost marcat prin progrese semnificative în procesul de integrare europeană, reflectând eforturile susținute ale RM în alinierea la standardele și valorile UE.

Astfel, Capitolul 32 „Control financiar”, fiind unul din capitolele, coordonate de MF, privind procesul de integrare, are ca obiectiv principal armonizarea legislației și practicilor RM cu cerințele UE în domeniul gestiunii financiare publice, asigurând utilizarea eficientă, responsabilă și transparentă a resurselor publice și externe. Acest capitol acoperă patru arii prioritare: i) CFPI, ii) auditul extern, iii) protecția intereselor financiare ale UE și iv) protecția monedei euro împotriva contrafacerii. Împreună, aceste domenii constituie pilonii unui sistem financiar public integru, capabil să sprijine buna guvernare, reducerea riscurilor de fraudă și protejarea intereselor financiare naționale și europene. Responsabilitatea coordonării grupului de lucru pentru acest subcapitol revine MF, prin intermediul DPCFPI, care colaborează strâns cu instituții precum CCRM, BNM, CNA, MJ, MAI, IFCS și alte autorități publice centrale și locale.

În anul 2024, prin intermediul DPCFPI, au fost realizate următoarele acțiuni pe Capitolul 32 „Control financiar” și anume:

- exercițiul de self - screening ca rezultat fiind elaborat și completat instrumentul de monitorizare a actelor UE aferente Capitolul 32 „Control financiar”;
- acțiunile de organizare și desfășurare a reuniunii de screening explicativ pentru Capitolul 32 „Control financiar” din 18 martie 2024;
- acțiunile de organizare și desfășurare a reuniunii de screening bilateral pentru Capitolul 32 „Control financiar” din 14 octombrie 2024, inclusiv de organizare și coordonare a 2 ședințe de simulare și 1 ședință preparatorie ale grupului de lucru.

Concomitent, în perioada de referință, de asemenea prin intermediul DPCFPI au fost organizate, desfășurate și documentate 13 ședințe ale Grupului de lucru 32, pe diverse subiecte aferente capitolului de negociere.

Implementarea reformelor din cadrul acestui capitol este esențială nu doar pentru asigurarea unei administrări financiare eficiente și conforme standardelor europene, ci și pentru îmbunătățirea încrederii publicului în instituțiile statului și în utilizarea banilor publici.

Interacțiunea MF cu alte instituții

În vederea promovării și dezvoltării sistemului CFPI, MF continuă să mențină și să consolideze platformele de comunicare eficiente cu CCRM, instituțiile din mediul academic, manageri operaționali, auditori interni precum și cu alți parteneri de dezvoltare. Aceste colaborări au drept scop dezvoltarea și promovarea CFPI, în conformitate cu principiile de bună guvernare prin promovarea unei imagini coerente, transparente și veridice.

În anul 2024, menținerea relațiilor de colaborare ale MF s-a desfășurat prin prisma următoarelor dimensiuni esențiale:

- *Consolidarea capacităților instituționale* – prin implicarea mediului academic, reprezentanților CCRM, auditorilor interni practicieni, în calitate de formatori la activitățile de dezvoltare profesională continuă a funcționarilor publici în domeniul CIM și auditului intern;
- *Suport și consiliere*, prin antrenarea reprezentanților mediului academic în calitate de membri ai Consiliului CFPI și Comisiei de certificare în domeniul auditului intern în sectorul public, oferind expertiză și consultanță continuă. Totodată, CCRM a fost activ implicată în promovarea CFPI în calitate de membru permanent al organului de coordonare a reformei CFPI – Consiliul CFPI;
- *Promovarea dialogului interinstituțional* – prin intermediul platformelor comune de discuție, se încurajează un schimb constructiv de idei, bune practici și soluții între actorii cheie implicați, contribuind astfel la dezvoltarea sistemului CFPI;
- *Raportarea transparentă* - prin rapoartele CCRM se atribuie o imagine obiectivă și transparentă a situației privind conformitatea sistemului CIM în EP, ce duce astfel la îmbunătățirea gestionării fondurilor publice;

Dispoziția Guvernului privind CFPI

Rezultatele monitorizării și analiza în dinamică a CFPI, prezentate în Raportul anual consolidat pentru anul 2023, au fost examinate în ședința Guvernului din 24.07.2024, fiind aprobată Dispoziția Guvernului nr.111-d/2024. Atât în Raportul prenotat, cât și în pct.2 din Dispoziție, se constată probleme referitoare la domeniul de CFPI. Astfel, pentru asigurarea bunei guvernări și a managementului eficient al finanțelor publice prin prisma abordării problemelor enunțate la pct. 2, Dispoziția Guvernului a stabilit un set de acțiuni de consolidare și dezvoltare a CIM și a funcției de AI, cu recomandarea de a fi întreprinse de către organele APL.

În acest context, MF a recepționat informații cu privire la acțiunile întreprinse în vederea îndeplinirii acțiunilor stabilite în Dispoziția Guvernului nr. 111-d/2024, de la 42 EP, dintre care 25 APC și 17 APL II.

Rezultatele raportate de EP ce se referă la executarea Dispoziției Guvernului nr.111-d/2024 cu privire la Raportul anual consolidat privind CFPI pentru anul 2023 sunt prezentate în Anexa H.

6. Concluzii și recomandări

CFPI reprezintă un pilon esențial al bunei guvernări, asigurând utilizarea eficientă și transparentă a fondurilor publice și alinierea la standardele internaționale de control intern / management financiar și audit intern.

În anul 2024, Republica Moldova înregistrează o dinamică pozitivă pe aspectul asumării răspunderii cu privire la managementul eficient și transparent al finanțelor și patrimoniului public. Eforturile consolidate ale Ministerului Finanțelor, Cămarilor de Stat și altor actori cheie, pentru dezvoltarea procedurilor și instrumentelor de planificare și raportare a activității bazate pe performanță, corelate cu planificarea bugetară și managementul riscurilor, digitalizarea procesului de monitorizare, analiză și raportare consolidată cu privire la CIM, precum și delimitarea competențelor și responsabilităților diferitor categorii de entități prin promovarea cadrului normativ de reglementare a modului de organizare și funcționare a autorităților administrației publice centrale de specialitate, au avut un rol esențial în consolidarea mediului de control și alinierea sistemelor CIM la cerințele și bunele practici europene.

Concomitent, reorganizarea subdiviziunilor de audit intern la nivelul APC, finalizată de majoritatea ministerelor, prin redistribuirea și consolidarea resurselor acestora, și eliminarea structurilor formate din 1-2 unități de personal, dar și îmbunătățirea și accelerarea procesului de formare a competențelor profesionale în cadrul Programului de instruire și certificare, au susținut dezvoltarea auditului intern în sectorul public și extinderea ariei de acoperire a acestuia asupra procesului de gestionare a bugetului de stat, având ca impact pe termen mediu creșterea calității serviciilor prestate.

Pentru a asigura o armonizare completă la normele și bunele practici ale Uniunii Europene, Ministerul Finanțelor în parteneriat cu alte autorități relevante, va asigura în continuare implementarea acțiunilor de reformă privind dezvoltarea cadrului normativ - metodologic și consolidarea capacităților administrative ale sistemului CFPI, în conformitate cu angajamentele asumate de Guvern în Agenda de reforme aferente Planului de creștere al Republicii Moldova pentru anii 2025-2027, Foia de parcurs privind „Reforma administrației publice” (criteriu de referință în procesul de aderare) și Programul național de aderare a Republicii Moldova la Uniunea Europeană pe anii 2025-2029, și care sunt detaliate în Programul de dezvoltare a CFPI pentru anii 2024-2027. Aceste măsuri sunt esențiale pentru crearea unui sistem robust și eficient de CFPI, aliniat cerințelor Uniunii Europene, și se referă la:

a) Consolidarea răspunderii manageriale

O prioritate importantă este îmbunătățirea cadrului procedural privind CIM prin actualizarea reglementărilor și ghidurilor de implementare a SNCI privind delegarea responsabilităților, managementul performanțelor și al riscurilor (inclusiv a celor de fraudă și corupție), precum și implementarea unui mecanism modern de evaluare externă a controlului intern managerial, care să ofere o apreciere obiectivă și independentă cu privire la rezultatele autoevaluărilor anuale privind conformitatea cu SNCI și să contribuie la identificarea oportunităților de îmbunătățire ale sistemului la nivel instituțional. Noile ghiduri dezvoltate pentru consolidarea răspunderii manageriale și a sistemului CIM vor fi supuse unui proces de testare pilot. În anul 2025 circa 100 funcționari din cadrul ministerelor vor fi instruiți în instituirea sistemelor de gestionare și monitorizare a performanței instituționale, inclusiv pentru autoritățile din subordine. Sistemul informațional „e-Monitorizare”, aflat în dezvoltare de Cămarile de Stat, va permite gestionarea performanței instituționale prin crearea/actualizarea setului de indicatori, fixarea valorilor de referință și a țintelor, urmărirea evoluțiilor, analiza și evaluarea tendințelor constatate, etc.

b) Consolidarea auditului intern

Cadrul normativ-metodologic pentru auditul intern va fi modernizat pentru a consolida funcția de audit intern în toate autoritățile publice. Standardele naționale de audit intern urmează a fi aliniate la noile

Standarde Globale de Audit Intern. În cadrul celor 3 ministere (Ministerul Afacerilor Interne, Ministerul Apărării și Ministerul Energiei) și autorități administrative din subordinea acestora, urmează a fi finalizat procesul de reorganizare și consolidare a funcției de audit intern, conform criteriilor de dimensionare stabilite de Guvern. Un alt aspect organizațional de consolidare este implementarea auditului intern prin asociere la nivel local, prin dezvoltarea cadrului normativ-procedural aferent și crearea de capacități în prestarea serviciilor de audit intern, pe exemplul unei asociații de dezvoltare intercomunitară.

c) Formarea și certificarea profesională a auditorilor interni

În vederea consolidării capacităților umane, Programul prevede creșterea numărului de auditori interni certificați și dezvoltarea unui cadru de instruire continuă. Vor fi organizate cursuri specializate și ateliere practice care să acopere domenii emergente, cum ar fi analiza de date, auditul performanței și al tehnologiilor digitale. Aceste activități sunt necesare pentru a reduce deficitul de competențe și pentru a încuraja o cultură profesională bazată pe excelență. În rezultat, se estimează o creștere a numărului deținătorilor certificatelor de calificare profesională în domeniul auditului intern în mediu cu 20% pe an.

d) Digitalizarea proceselor de raportare și monitorizare.

O direcție prioritară este dezvoltarea continuă a SI CIMAI, cu extinderea numărului utilizatorilor către APL cu peste 50.000 de locuitori. Acest sistem va centraliza raportarea privind CIM și auditul intern, va asigura un flux eficient de informații între entitățile publice și MF și va contribui la reducerea erorilor și a timpului necesar consolidării informațiilor. Digitalizarea proceselor va permite monitorizarea mai eficientă a implementării SNCI și a planurilor de acțiuni aferente, precum și realizarea conformă a activității de audit intern.

e) Consolidarea Unității Centrale de Armonizare

Implementarea CFPI este coordonată de MF, care deține un rol central în promovarea și monitorizarea acestui sistem. Responsabilitatea principală revine DPCFPI, în calitate de Unitate Centrală de Armonizare, care funcționează ca nucleu de armonizare și coordonare a politicii în domeniul CFPI, oferind suport metodologic pentru sistemul CIM și funcția de audit intern la nivel național. DPCFPI va beneficia de un sprijin din partea partenerilor de dezvoltare pentru îmbunătățirea capacităților de realizarea atribuțiilor, în vederea coordonării centralizate a proceselor de implementare a standardelor internaționale și bunelor practici UE în domeniul CIM și auditului intern.

Consolidarea acestor direcții va contribui la transformarea controlului intern managerial și a auditului intern în instrumente esențiale pentru buna guvernare, responsabilizarea conducerii entităților publice și îmbunătățirea gestionării resurselor statului. Reforma CFPI trebuie privită ca un proces dinamic, susținut de voință politică, capacitate administrativă și angajament instituțional asumat al tuturor autorităților publice.

Informația generală a conformității cu SNCI

SNCI	Nivel de conformitate																	
	APC									APL II								
	Conform			Parțial conform			Neconform			Conform			Parțial conform			Neconform		
	2023	2024	Dinamica	2023	2024	Dinamica	2023	2024	Dinamica	2023	2024	Dinamica	2023	2024	Dinamica	2023	2024	Dinamica
Mediul de control																		
Etica și integritatea	76%	90%	14%	24%	9%	-15%	-	-	-	80%	83%	+3%	20%	17%	-3%	-	-	-
Funcții, atribuții și sarcini	97%	84%	-13%	4%	16%	+12%	-	-	-	97%	89%	-8%	3%	11%	-8%	-	-	-
Angajamentul față de competență	69%	81%	+12%	31%	19%	-12%	-	-	-	57%	57%	-	43%	43%	-	-	-	-
Abordarea și stilul de operare al conducerii	90%	94%	+4%	10%	6%	-4%	-	-	-	71%	77%	+6%	29%	23%	-6%	-	-	-
Structura organizațională	83%	91%	+8%	17%	9%	-8%	-	-	-	89%	100%	+11%	11%	-	-11%	-	-	-
Împuterniciri delegate	59%	84%	+25%	41%	16%	-25%	-	-	-	71%	86%	+15%	29%	14%	-15%	-	-	-
Managementul performanțelor și al riscurilor																		
Stabilirea obiectivelor	86%	97%	+11%	14%	3%	-11%	-	-	-	86%	83%	-3%	14%	17%	+3%	-	-	-
Planificarea, monitorizarea și raportarea privind performanțele	38%	53%	+15%	62%	47%	-15%	-	-	-	34%	17%	-17%	66%	83%	-17%	-	-	-
Managementul riscurilor	31%	38%	+7%	69%	62%	-7%	-	-	-	11%	14%	+3%	83%	83%	-	6%	3%	-3%
Activitățile de control																		
Tipurile activităților de control	66%	88%	+22%	34%	12%	-22%	-	-	-	65%	77%	+12%	40%	23%	-17%	-	-	-
Documentarea proceselor	35%	38%	+3%	62%	62%	-	3%	-	-3%	14%	14%	-	77%	77%	-	6%	9%	+3%
Divizarea obligațiilor și responsabilităților	41%	53%	+12%	45%	47%	+2%	3%	-	-3%	31%	14%	-17%	69%	83%	+14%	-	3%	+3%
Informația și comunicarea																		
Informația	86%	88%	+2%	14%	12%	-2%	-	-	-	71%	97%	+26%	29%	3%	-26%	-	-	-
Comunicarea	69%	78%	+9%	31%	22%	-9%	-	-	-	49%	37%	-11%	51%	63%	+12%	-	-	-

Monitorizarea																		
Monitorizarea continuă	14%	34%	+20%	86%	66%	-20%	-	-	-	8%	14%	+6%	89%	86%	-3%	3%	-	-3%
Patrimoniu, finanțe și tehnologii informaționale																		
Planificarea și executarea bugetului	72%	81%	+9%	28%	19%	-9%	-	-	-	69%	80%	+11%	31%	20%	-11%	-	-	-
Evidența contabilă și patrimoniu	90%	84%	-6%	10%	16%	+6%	-	-	-	80%	86%	+6%	20%	14%	-6%	-	-	-
Achiziții publice și executarea contractelor	72%	69%	-3%	28%	31%	+3%	-	-	-	43%	54%	+11%	57%	46%	-11%	-	-	-
Salarizarea	97%	94%	-3%	3%	6%	+3%	-	-	-	63%	89%	+26%	37%	11%	-26%	-	-	-
Tehnologii informaționale	62%	66%	+4%	38%	34%	-4%	-	-	-	31%	29%	-2%	66%	71%	+5%	-	-	-

Conformitatea organelor APC cu prevederile SNCI

Entitate APC vs SNCI	SNCI 1	SNCI 2	SNCI 3	SNCI 4	SNCI 5	SNCI 6	SNCI 7	SNCI 8	SNCI 9	SNCI 10	SNCI 11	SNCI 12	SNCI 13	SNCI 14	SNCI 15	Buget	Contabilitate	Achiziții Pu	Salarizarea	TI	Total Implementate	Declarație
Ministere																						
Ministerul Dezvoltării Economice și Digitalizării	I	I	I	I	I	I	I	I	P	P	P	P	I	I	P	P	P	P	I	I	12	parțial
Ministerul Justiției	I	P	I	I	I	I	I	P	P	I	P	P	I	I	P	I	I	I	I	I	14	parțial
Ministerul Afacerilor Interne	I	I	I	I	P	P	I	P	P	I	P	I	I	I	I	I	I	I	I	I	14	parțial
Ministerul Afacerilor Externe	P	I	P	P	P	I	I	P	P	I	P	P	I	I	P	P	I	I	I	P	9	parțial
Ministerul Apărării	I	I	I	I	I	I	I	I	I	I	P	I	I	I	I	I	I	I	I	I	19	conform
Ministerul Agriculturii și Industriei Alimentare	I	I	I	I	I	I	I	P	P	I	P	I	I	I	P	I	I	I	I	P	15	parțial
Ministerul Educației și Cercetării	I	I	I	I	I	I	I	P	I	I	P	P	I	I	P	I	I	I	P	I	15	parțial
Ministerul Sănătății	I	I	I	I	I	I	I	P	P	I	P	I	P	I	P	I	I	I	I	P	14	parțial
Ministerul Muncii și Protecției Sociale	I	I	I	I	I	I	I	I	I	I	I	I	I	I	I	I	I	I	I	I	20	conform
Ministerul Finanțelor	I	P	I	P	I	P	I	I	P	I	I	P	I	P	I	I	I	I	I	I	14	parțial
Ministerul Culturii	I	P	P	I	I	I	I	I	P	I	P	I	I	I	P	P	I	P	I	P	12	parțial
Ministerul Mediului	I	I	I	I	I	I	I	P	P	I	P	P	P	I	P	I	I	I	I	I	14	parțial
Ministerul Infrastructurii și Dezvoltării Regionale	I	I	I	I	I	I	I	I	I	I	I	I	I	I	I	I	I	I	I	I	20	conform
Ministerul Energiei	I	I	P	I	I	I	I	P	P	I	P	P	I	P	P	I	P	P	I	P	10	parțial
Cancelaria de Stat	I	I	I	I	I	I	I	I	I	I	I	I	I	I	P	I	I	I	I	I	19	parțial
Autorități Administrative Centrale																						
Casa Națională de Asigurări Sociale	I	I	I	I	I	I	I	I	I	I	I	I	I	I	I	I	I	I	I	I	20	conform
Compania Națională de Asigurări în Medicină	I	I	I	I	I	I	I	I	I	I	I	I	I	I	I	I	I	I	I	I	20	conform
Agencia de Stat pentru Proprietatea Intelectuală	I	I	I	I	I	I	I	I	I	I	I	I	P	I	I	P	I	I	I	I	18	parțial
Agencia Medicamentului și Dispozitivelor Medicale	I	I	I	I	I	I	I	P	I	I	I	P	I	I	P	I	P	I	I	I	16	parțial
Agencia Națională pentru Cercetare și Dezvoltare	I	I	I	I	I	I	I	I	P	I	P	I	I	I	P	I	P	I	I	I	16	parțial
Agencia Națională pentru Siguranța Alimentelor	P	I	I	I	I	I	I	I	I	I	P	I	I	I	P	I	I	I	I	I	17	parțial
Agencia Proprietăți Publice	I	I	P	I	I	P	I	P	P	P	P	P	I	P	I	I	I	P	I	P	10	parțial
Agencia Relații Interetnice	I	I	I	I	I	I	I	I	P	P	I	P	I	P	P	I	I	I	I	P	14	parțial
Bioul Național de Statistică	I	I	I	I	I	I	I	I	I	I	P	I	I	P	P	I	I	P	I	I	16	parțial
IP Agencia Servicii Publice	I	I	I	I	I	P	I	I	I	I	I	I	I	I	I	I	I	P	P	I	17	parțial
IP Agencia de Guvernare Electronică	I	P	P	I	I	I	P	P	P	I	P	P	P	P	P	I	I	I	I	I	10	parțial
Bioul de Investigare a Accidentelor și Incidentelor în Transporturi	P	P	I	I	I	I	I	P	P	I	P	P	I	I	P	P	P	I	I	I	11	parțial
Agencia Națională de Prevenire și Combateră a Violenței împotriva Femeilor și a Violenței în Familie	I	I	P	I	I	I	I	P	P	P	P	P	I	I	P	P	I	P	I	P	10	parțial
IP Agencia de Investiții	I	I	I	I	I	I	I	I	P	P	I	I	I	I	I	I	I	I	P	P	17	parțial
Agencia Națională Antidoping	I	I	I	I	P	P	I	P	P	I	P	P	P	P	P	P	I	P	I	P	8	neconform
IP Serviciul Tehnologia Informației și Securitate Cibernetică	I	I	I	I	I	I	I	P	P	I	P	I	I	I	I	I	I	P	I	P	15	parțial
Agencia Geodezie, Cartografiere și Cadastru	I	I	I	I	I	I	I	I	P	I	I	I	I	I	P	I	I	I	I	I	18	parțial
Implementate	29	27	26	30	29	27	31	17	12	28	12	17	28	25	11	26	27	22	30	21		
Parțial implementate	3	5	6	2	3	5	1	15	20	4	20	15	4	7	21	6	5	10	2	11		
Neimplementate	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0		

I - implementat
P - parțial implementat
N - neimplementat

Conformitatea organelor APL II cu prevederile SNCI

Entitate APC vs SNCI	SNCI 1	SNCI 2	SNCI 3	SNCI 4	SNCI 5	SNCI 6	SNCI 7	SNCI 8	SNCI 9	SNCI 10	SNCI 11	SNCI 12	SNCI 13	SNCI 14	SNCI 15	Buget	Contabilitate	Achiziții Pu	Salarizarea	TI	Total Implementate	Declarație
Primăria mun. Chișinău	I	P	I	I	I	I	I	P	P	I	I	P	I	I	I	I	I	I	I	I	16	parțial
Primăria mun. Bălți	I	I	I	I	I	I	I	I	I	I	I	I	I	I	I	I	I	I	I	I	20	conform
UTA Găgăuz Yeri	I	I	P	I	I	P	I	P	P	I	P	P	I	I	P	I	P	P	I	P	10	parțial
CR Anenii Noi	P	I	I	P	I	I	P	P	N	I	N	P	I	P	P	I	I	I	I	P	10	parțial
CR Basarabasca	I	I	I	I	I	I	I	I	P	I	P	P	I	P	P	I	I	P	P	I	13	parțial
CR Briceni	I	I	P	I	I	I	I	P	P	I	P	P	I	I	P	I	I	P	P	P	12	parțial
CR Cahul	I	I	I	P	I	I	I	I	I	P	P	P	I	P	P	I	I	I	I	P	13	parțial
CR Cantemir	I	I	P	I	I	I	I	P	P	P	P	P	I	I	P	P	I	P	I	I	11	parțial
CR Călărași	I	I	I	I	I	P	I	P	P	I	P	P	I	I	P	P	I	I	I	I	13	parțial
CR Căușeni	I	I	I	I	I	I	I	I	P	I	P	P	I	P	P	P	I	I	I	P	13	parțial
CR Cimișlia	I	I	P	I	I	P	I	P	P	I	P	P	I	I	P	P	I	I	I	P	11	parțial
CR Criuleni	I	I	I	I	I	I	I	P	P	I	P	P	I	P	P	I	I	P	I	I	13	parțial
CR Dondușeni	I	I	I	P	I	P	P	P	I	I	P	P	I	I	P	I	P	P	I	P	10	parțial
CR Drochia	I	I	I	I	I	I	I	P	P	P	P	P	I	P	P	P	I	P	I	P	10	parțial
CR Dubăsari	P	I	P	I	I	I	I	P	P	I	P	P	I	P	P	I	I	P	I	P	10	parțial
CR Edineț	P	I	I	I	I	I	I	P	P	I	P	P	I	P	I	I	I	I	I	P	13	parțial
CR Fălești	I	I	P	I	I	I	I	P	P	I	N	P	I	P	I	I	I	P	I	P	12	parțial
CR Florești	I	P	I	P	I	P	I	P	P	I	P	P	I	P	P	I	I	I	I	P	10	parțial
CR Glodeni	I	I	P	I	I	I	I	P	P	P	I	P	I	I	P	I	I	P	I	I	13	parțial
CR Hîncești	I	I	I	I	I	I	I	I	I	I	P	N	I	P	I	I	I	P	P	I	15	parțial
CR Ialoveni	I	I	P	I	I	I	I	P	P	I	N	P	I	I	P	I	I	P	I	P	12	parțial
CR Leova	I	I	P	I	I	I	I	P	P	I	P	I	I	P	P	I	P	I	I	P	12	parțial
CR Nisporeni	P	I	P	P	I	I	I	P	P	I	P	P	I	P	P	I	I	I	I	P	10	parțial
CR Ocnița	I	P	P	I	I	I	I	P	P	P	P	P	I	I	P	I	I	I	I	I	12	parțial
CR Orhei	P	I	P	P	I	I	P	P	P	I	P	P	I	P	P	I	I	I	I	P	9	parțial
CR Rezina	P	P	I	P	I	I	P	P	P	I	P	I	I	P	P	I	I	I	I	P	10	parțial
CR Rîșcani	I	I	P	P	I	I	I	P	P	P	P	P	I	P	P	I	I	I	I	P	9	parțial
CR Sîngerei	I	I	I	I	I	I	I	P	P	I	I	I	P	P	P	P	I	P	P	P	11	parțial
CR Soroca	I	I	I	I	I	I	I	I	P	I	I	P	I	P	P	I	P	P	I	P	13	parțial
CR Șoldănești	I	I	I	I	I	I	I	P	P	I	P	P	I	P	P	I	I	I	I	P	13	parțial
CR Ștefan Vodă	I	I	I	I	I	I	P	P	P	P	P	P	I	P	P	I	I	P	I	P	10	parțial
CR Strășeni	I	I	I	I	I	I	I	P	P	I	P	P	I	P	P	I	I	P	I	P	12	parțial
CR Taraclia	I	I	P	I	I	I	P	P	P	I	P	I	I	I	P	I	I	I	I	I	14	parțial
CR Telenesti	I	I	P	I	I	I	I	P	P	P	P	P	I	P	P	P	I	I	I	P	10	parțial
CR Ungheni	I	I	I	I	I	I	I	P	I	I	P	P	I	I	P	I	I	I	I	P	15	parțial
Implementate	29	31	20	27	35	30	29	6	5	27	5	5	34	13	5	28	30	19	31	10		
Parțial implementate	6	4	15	8	0	5	6	29	29	8	27	29	1	22	30	7	5	16	4	25		
Neimplementate	0	0	0	0	0	0	0	0	1	0	3	1	0	0	0	0	0	0	0	0		

I - implementat

P - parțial implementat

N - neimplementat

FR - fără răspuns

Informație privind urmărirea recomandărilor de audit intern
pe parcursul anului 2024

Grupa de EP	Nr. recomandărilor oferite	Nr. recomandărilor care nu au fost acceptate	Nr. recomandărilor urmărite	din care, în anul 2024			
				implementate în termen	implementate cu depășirea termenului de realizare	implementate parțial	neimplementate
1	2	3	4	5	6	7	8
Autorități și instituții publice centrale							
Ministere	613	1	646	417	16	117	96
Alte autorități și instituții publice subordonate Guvernului	366	0	483	247	30	47	159
Entități publice subordonate APC, inclusiv la autogestiune	1158	4	1606	968	42	343	253
Organe APL							
APL de nivelul II	370	1	632	235	144	146	107
Entități publice subordonate APL de nivelul II	32	0	18	16	1	1	0
APL de nivelul I	0	0	0	0	0	0	0
ÎS/ÎM și societăți comerciale cu capital majoritar de stat							
ÎS/ÎM și societăți comerciale cu capital majoritar de stat	201	7	214	134	3	30	47
TOTAL	2740	13	3599	2017	236	684	662

Sumarul autoevaluării activității de audit intern

Nr.	Instituția	SNAI 1000	SNAI 1100	SNAI 1200	SNAI 1300	SNAI 2000	SNAI 2100	SNAI 2200	SNAI 2300	SNAI 2400	SNAI 2500	SNAI 2600	Gradul de conformitate	Nivel de conformitate
1	MF	100%	100%	97%	100%	100%	100%	100%	100%	100%	100%	100%	100%	DC
2	MAEIE	95%	93%	100%	58%	94%	78%	89%	94%	100%	100%	67%	88%	GC
3	MAI	100%	100%	90%	100%	97%	94%	100%	100%	93%	91%	100%	96%	DC
4	MAIA	100%	90%	97%	100%	79%	100%	100%	100%	100%	100%	100%	96%	DC
5	MIDR	100%	90%	90%	88%	82%	100%	100%	100%	100%	100%	100%	94%	GC
6	MEC	100%	93%	100%	88%	82%	94%	93%	89%	93%	100%	100%	93%	GC
7	MS	100%	100%	100%	100%	96%	100%	100%	96%	100%	50%	100%	93%	GC
8	MIMPS	100%	70%	97%	92%	85%	100%	96%	83%	100%	100%	100%	91%	GC
9	MC	100%	100%	87%	100%	88%	83%	100%	89%	97%	100%	100%	95%	DC
10	MJ	100%	97%	100%	58%	82%	94%	100%	78%	100%	100%	100%	91%	GC
11	ME	86%	87%	97%	46%	64%	72%	89%	83%	87%	67%	67%	78%	GC
12	AGEPI	100%	96%	100%	100%	100%	100%	100%	100%	97%	100%	100%	99%	DC
14	ANSA	100%	97%	100%	100%	97%	100%	100%	94%	100%	100%	100%	99%	DC
15	CNAS	100%	100%	100%	100%	97%	100%	100%	100%	100%	100%	100%	100%	DC
16	CNAM	100%	96%	96%	95%	97%	94%	96%	100%	92%	92%	0%	96%	DC
17	BNS	fr	fr	fr	fr	fr	fr	fr	fr	fr	fr	fr	fr	x
18	APP	fr	fr	fr	fr	fr	fr	fr	fr	fr	fr	fr	fr	x
19	AGE	100%	100%	96%	96%	83%	83%	100%	83%	95%	100%	100%	93%	GC
20	ASP	100%	100%	97%	100%	97%	94%	92%	100%	96%	75%	100%	96%	DC
21	IP STISC	fr	fr	fr	fr	fr	fr	fr	fr	fr	fr	fr	fr	x
22	PMC	100%	100%	97%	100%	94%	100%	100%	100%	100%	100%	100%	99%	DC
23	PMB	100%	87%	87%	75%	76%	83%	78%	89%	100%	83%	100%	86%	GC
24	CR Cahul	100%	100%	100%	0%	92%	89%	96%	100%	89%	67%	0%	83%	GC
25	CR Căușeni	90%	90%	90%	83%	88%	89%	89%	83%	90%	100%	100%	89%	GC
26	CR Cimișlia	fr	fr	fr	fr	fr	fr	fr	fr	fr	fr	fr	fr	x
27	CR Glodeni	100%	100%	97%	100%	100%	100%	100%	100%	100%	75%	100%	98%	DC
28	CR Hîncești	fr	fr	fr	fr	fr	fr	fr	fr	fr	fr	fr	fr	x
29	CR Rezina	fr	fr	fr	fr	fr	fr	fr	fr	fr	fr	fr	fr	x
30	CR Ștefan Vodă	fr	fr	fr	fr	fr	fr	fr	fr	fr	fr	fr	fr	x
31	CR Sîngerei	100%	90%	77%	87%	78%	72%	96%	78%	97%	100%	100%	87%	GC
32	CR Rîșcani	95%	100%	87%	83%	100%	100%	100%	100%	33%	100%	100%	99%	DC
33	CR Ungheni	fr	fr	fr	fr	fr	fr	fr	fr	fr	fr	fr	fr	x
34	CR Dondușeni	fr	fr	fr	fr	fr	fr	fr	fr	fr	fr	fr	fr	x
35	IP CTIF	100%	100%	100%	100%	100%	100%	100%	100%	100%	100%	100%	100%	DC
36	SV	fr	fr	fr	fr	fr	fr	fr	fr	fr	fr	fr	fr	x
37	SFS	100%	100%	87%	100%	94%	94%	93%	89%	93%	92%	100%	94%	GC
38	STI al MAI	100%	90%	93%	88%	85%	94%	89%	89%	93%	92%	100%	91%	GC
39	AAIJ	100%	100%	86%	12%	66%	100%	100%	100%	100%	100%	100%	85%	GC
40	AIPA	100%	100%	100%	100%	97%	100%	100%	94%	100%	100%	100%	99%	DC
41	ANOFM	100%	100%	93%	96%	97%	100%	96%	83%	83%	75%	100%	94%	GC
42	ANSP	fr	fr	fr	fr	fr	fr	fr	fr	fr	fr	fr	fr	x
43	ANP	100%	83%	43%	58%	52%	17%	33%	39%	33%	33%	33%	50%	PC
44	IGP	100%	80%	87%	100%	97%	83%	89%	100%	100%	100%	100%	93%	GC
45	IGPF	100%	100%	87%	100%	94%	94%	100%	100%	97%	100%	100%	97%	DC
46	IGC	90%	90%	67%	92%	88%	67%	74%	83%	67%	83%	67%	79%	GC
47	IGM	fr	fr	fr	fr	fr	fr	fr	fr	fr	fr	fr	fr	x
48	IGSU	fr	fr	fr	fr	fr	fr	fr	fr	fr	fr	fr	fr	x
49	IP Serviciul 112	100%	100%	100%	100%	100%	100%	100%	83%	97%	100%	100%	98%	DC
50	AMTAP	100%	90%	100%	100%	91%	94%	85%	100%	97%	100%	100%	96%	DC
51	USM	100%	97%	97%	100%	85%	89%	89%	100%	100%	100%	100%	95%	DC
52	IP UTM	100%	100%	97%	84%	94%	100%	100%	100%	100%	100%	100%	98%	DC
53	USMF Testemițanu	100%	100%	97%	100%	97%	100%	100%	100%	100%	100%	100%	99%	DC
54	IMSP SCTO	100%	100%	100%	100%	100%	100%	100%	100%	100%	100%	100%	100%	DC
55	IMSP Institutul Oncologic	100%	100%	90%	87%	79%	78%	59%	78%	77%	92%	100%	84%	GC
56	IMSP IMC	100%	93%	97%	100%	97%	100%	100%	100%	100%	100%	100%	99%	DC
57	IMSP SC Psihiatrie	100%	89%	90%	70%	94%	83%	87%	83%	90%	83%	100%	88%	GC
58	IMSP SCMC V Ignatenco	100%	80%	73%	88%	97%	78%	89%	89%	80%	92%	100%	86%	GC
59	IMSP SCR T. Moșneaga	100%	100%	96%	100%	87%	100%	100%	100%	100%	100%	100%	98%	DC
60	IMSP Policlinica Stomatologică Republicană	100%	77%	100%	67%	91%	94%	88%	89%	90%	100%	100%	89%	GC
61	IMSP Spitalul Clinic municipal de Ftiziopneumologie	76%	70%	83%	17%	58%	50%	62%	61%	67%	75%	67%	62%	PC
62	IMSP CNAMUP	100%	100%	96%	100%	94%	83%	100%	100%	100%	100%	100%	95%	DC
63	IMSP Spitalul Raional Soroca „A. Prisacari”	fr	fr	fr	fr	fr	fr	fr	fr	fr	fr	fr	fr	x
64	IS Poșta Moldovei	fr	fr	fr	fr	fr	fr	fr	fr	fr	fr	fr	fr	x
65	IS Administrația de Stat a Drumurilor	100%	96%	96%	33%	87%	83%	100%	94%	100%	100%	100%	89%	GC
66	IMSP Spitalul Clinic Municipal Bălți	100%	100%	100%	100%	91%	100%	100%	100%	100%	100%	100%	99%	DC
67	Furnizarea Energiei Electrice Nord SA	100%	80%	93%	71%	76%	83%	78%	89%	100%	75%	100%	84%	GC
68	Moldtelecom SA	100%	100%	100%	72%	85%	94%	89%	94%	87%	100%	100%	92%	GC
69	Energocom SA	100%	93%	93%	100%	91%	94%	89%	89%	97%	92%	100%	95%	DC
70	CET Nord SA	fr	fr	fr	fr	fr	fr	fr	fr	fr	fr	fr	fr	x
71	Termoelectrica SA	100%	77%	87%	92%	94%	89%	82%	78%	100%	100%	100%	89%	GC
72	Loteria Moldovei SA	100%	100%	90%	100%	91%	83%	85%	100%	100%	100%	100%	95%	DC
73	Agencia Medicamentului și Dispozitivelor Medicale	fr	fr	fr	fr	fr	fr	fr	fr	fr	fr	fr	fr	x
74	ANCD	fr	fr	fr	fr	fr	fr	fr	fr	fr	fr	fr	fr	x
75	DETS mun. Chisinau	fr	fr	fr	fr	fr	fr	fr	fr	fr	fr	fr	fr	x

21 - Deplin Conform
28 - General Conform
2 - Partial Conform
1 - Neconform
18 - fără răspuns

Indicatorii de performanță ale SAI

Entitatea publică	Gradul de realizare a Planului anual al activității de audit intern	Nivelul de satisfacere de către subdiviziunea de audit intern a solicitărilor de consiliere	Nivelul de utilizare a resurselor pentru misiuni ad-hoc	Ponderea misiunilor de audit intern realizate în termenele stabilite	Nivelul de utilizare a resurselor pentru activitatea directă de audit	Nivelul de satisfacție al unităților auditate pentru serviciile de audit oferite
MF	100%	100%	100%	100%	80%	100%
MAI	100%	88%	90%	92%	78%	88%
MAIA	81%	100%	0%	50%	80%	100%
MIDR	100%	100%	100%	50%	85%	95%
MEC	90%	100%	100%	80%	92%	97%
MS	75%	100%	100%	100%	50%	100%
MC	90%	90%	20%	100%	80%	90%
ME	96%	90%	35%	75%	86%	100%
AGEPI	100%	100%	0%	100%	73%	98%
ANSA	67%	100%	19%	75%	97%	97%
CNAS	100%	100%	0%	100%	75%	96%
CNAM	100%	0%	0%	100%	77%	95%
APP	50%	100%	0%	50%	22%	100%
AGE	100%	100%	100%	100%	76%	96%
ASP	100%	100%	0%	100%	87%	98%
IP STISC	50%	0%	0%	50%	15%	91%
PMC	100%	100%	48%	89%	83%	97%
PMB	83%	80%	85%	83%	95%	90%
CR Cahul	98%	84%	84%	100%	84%	95%
CR Căușeni	100%	100%	100%	100%	100%	100%
CR Glodeni	100%	100%	0%	100%	100%	100%
CR Hîncești	90%	100%	100%	100%	100%	90%
CR Singerei	100%	100%	0%	100%	60%	99%
CR Rîșcani	100%	100%	0%	100%	100%	100%
CR Ungheni	100%	100%	97%	100%	85%	100%
IP CTIF	100%	100%	100%	100%	66%	100%
SV	79%	0%	90%	58%	74%	90%
SFS	97%	100%	0%	100%	79%	96%
STI al MAI	50%	0%	0%	50%	15%	91%
AAIJ	70%	90%	0%	70%	100%	99%
AIPA	100%	100%	22%	100%	86%	98%
ANOFM	86%	100%	0%	83%	87%	85%
ANSP	85%	75%	15%	90%	90%	80%
IGPF	95%	90%	100%	95%	85%	85%
IGC	100%	70%	100%	100%	100%	87%
IGM	100%	95%	5%	100%	80%	96%
IP Serviciul 112	66%	0%	0%	66%	100%	100%
AMITAP	95%	100%	100%	95%	82%	90%
USM	100%	100%	100%	95%	80%	90%
IP UTM	100%	100%	0%	100%	80%	100%
USMF Testemițanu	100%	100%	0%	100%	100%	97%
IMSP SCTO	100%	100%	0%	100%	89%	100%
IMSP Institutul Oncologic	90%	100%	100%	80%	100%	100%
IMSP IMC	89%	95%	0%	55%	86%	90%
IMSP SC Psihiatrie	97%	100%	100%	100%	77%	97%
IMSP SCR T. Moșneaga	100%	100%	10%	100%	96%	98%
IMSP Policlinica Stomatologică Republicană	80%	100%	100%	100%	85%	90%
IMSP Spitalul Clinic municipal de Ftziopneumologie	98%	100%	34%	70%	86%	100%
IMSP CNAMUP	100%	100%	100%	100%	51%	95%
ÎS Poșta Moldovei	100%	100%	100%	100%	76%	80%
ÎS Administrația de Stat a Drumurilor	100%	0%	0%	100%	85%	95%
IMSP Spitalul Clinic Municipal Bălți	85%	90%	21%	100%	95%	98%
Furnizarea Energiei Electrice Nord SA	83%	0%	100%	83%	90%	85%
Energocom SA	96%	100%	0%	50%	90%	95%
CET Nord SA	83%	100%	100%	100%	100%	96%
Termoelectrica SA	100%	100%	100%	90%	100%	100%
Loteria Moldovei SA	100%	100%	0%	100%	75%	100%
Agenția Medicamentului și Dispozitivelor Medicale	96%	0%	0%	100%	60%	99%
DETS mun. Chisinau	100%	100%	100%	100%	100%	100%

Progresele înregistrate la realizarea acțiunilor prevăzute în Planul de acțiuni pentru implementarea Programului de dezvoltare a CFPI pentru anii 2024-2027

	Descrierea acțiunii	Realizat	În proces de realizare	Neinițiat
Obiectivul specific 1 - Conceptualizarea unui model de organizare descentralizată a proceselor de activitate în cadrul unui sistem de management delegat				
1	Analiza sistemului de răspundere managerială la nivel de Guvern prin prisma bunelor practici ale Uniunii Europene	✓		
2	Stabilirea principiilor generale de organizare descentralizată a proceselor în cadrul unui sistem de management delegat		✓	
3	Pilotarea Ghidului de aplicare a standardelor de delegare a împuternicirilor în cadrul autorităților administrative centrale			✓
4	Identificarea și documentarea proceselor de bază din cadrul ministerelor și autorităților administrative din subordinea ministerelor		✓	
5	Elaborarea și pilotarea modelului de răspundere managerială pentru cel puțin o procedură comună între minister și autoritățile administrative din subordinea ministerului			✓
6	Elaborarea și pilotarea modelului simplificat de organizare a controlului intern managerial la nivelul autorităților publice locale de nivelul I			✓
Obiectivul specific 2 - Fortificarea mecanismelor de planificare și raportare a activității bazate pe performanță și riscuri				
7	Dezvoltarea procedurii de planificare și raportare a activității bazate pe performanță, în corelare cu procesul de planificare bugetară		✓	
8	Pilotarea procedurii de planificare și raportare a activității bazate pe performanță			✓
9	Proiectarea și pilotarea sistemelor eficiente de management al riscurilor în baza cărora se identifică, evaluează, monitorizează și raportează sistematic riscurile la nivelul administrației publice centrale		✓	
10	Uniformizarea metodologiei de management al riscurilor pentru a facilita integrarea riscurilor de fraudă și corupție în registrul consolidat al riscurilor elaborat la nivel de entitate			✓
Obiectivul specific 3 - Consolidarea procedurilor de monitorizare și raportare cu privire la controlul intern managerial				
11	Digitalizarea procesului de monitorizare și analiză cu privire la controlul intern managerial în baza platformei electronice de raportare a datelor (www.raportare-cfpi.mf.gov.md)		✓	
12	Extinderea mecanismului de monitorizare și raportare anuală cu privire la controlul intern managerial		✓	
13	Stabilirea mecanismului de evaluare a calității sistemelor de control intern managerial prin prisma corespunderii principiilor generale de organizare și standardelor naționale de control intern		✓	
Obiectivul specific 4 - Elaborarea și punerea în aplicare a unui sistem de dezvoltare a capacităților (cunoștințelor și abilităților) manageriale pentru organizarea unui sistem privind controlul intern managerial eficient				

14	Definitivarea și aprobarea Programului de dezvoltare profesională a capacităților manageriale privind organizarea sistemelor eficiente de control intern managerial		✓	
15	Dezvoltarea materialelor de instruire aferente Programului de dezvoltare profesională în domeniul controlului intern managerial	✓		
16	Dezvoltarea rețelei de formatori pentru implementarea Programului de dezvoltare profesională în domeniul controlului intern managerial		✓	
17	Fortificarea capacităților managerilor din sectorul public de organizare a sistemului de control intern managerial, inclusiv de coordonare a acțiunilor de dezvoltare a acestuia		✓	

Obiectivul specific 5 - Consolidarea funcției de audit intern la toate nivelurile administrației publice

18	Consolidarea funcției de audit intern la nivelul organelor autorității administrației publice centrale, prin aplicarea criteriilor minime de dimensionare a subdiviziunilor de audit intern		✓	
19	Desfășurarea misiunilor de audit intern orizontal pe subiecte de interes comun		✓	
20	Organizarea Serviciului Guvernamental de Audit Intern pentru efectuarea misiunilor de audit orizontal, IT și performanță			✓
21	Dezvoltarea cadrului normativ-procedural de organizare și desfășurare a auditului intern prin asociere			✓
22	Fortificarea capacităților pentru organizarea auditului intern prin asociere la nivelul administrației publice locale			✓
23	Implementarea efectivă a mecanismelor de asigurare a calității activității de audit intern din sectorul public		✓	

Obiectivul specific 6 - Îmbunătățirea sistemului de certificare și dezvoltare a calificării profesionale a auditorilor interni din sectorul public

24	Consolidarea mecanismului de instruire și certificare în domeniul auditului intern în sectorul public	✓		
25	Evaluarea și dezvoltarea Programului de instruire și certificare în domeniul auditului intern		✓	
26	Dezvoltarea materialelor de instruire (digitale sau pe suport de hârtie) care ar putea completa activitățile de instruire		✓	
27	Extinderea rețelei de formatori pentru implementarea Programului de instruire și certificare în domeniul auditului intern, dezvoltarea și certificarea competențelor acestora		✓	
28	Fortificarea capacităților auditorilor interni din sectorul public prin certificare și dezvoltare a calificării profesionale		✓	
29	Îmbunătățirea sistemului informațional de gestionare a procesului de instruire și certificare în domeniul auditului intern, etapa II		✓	

Obiectivul specific 7 - Dezvoltarea unui cadru procedural pentru aplicarea tehnicilor moderne de lucru în domeniul auditului intern, inclusiv luarea în considerare a dimensiunii egalității de gen

30	Revizuirea Standardelor naționale de audit intern prin prisma actualizării cadrului internațional de practici profesionale		✓	
31	Revizuirea cadrului normativ metodologic de reglementare a activității de audit intern în sectorul public			✓
32	Actualizarea manualului de audit intern pe aspecte de desfășurare a ciclului auditului intern			✓
33	Dezvoltarea ghidurilor și îndrumărilor metodologice pe aspecte specifice ale activității de audit intern: asigurarea calității, analiza datelor și tehnici de eșantionare, audit specializat, identificarea și raportarea suspiciunilor de fraudă și corupție, activitatea de consiliere			✓
34	Desfășurarea activităților de instruire și suport practic la locul de muncă de aplicare a ghidurilor metodologice			✓
35	Dezvoltarea platformei de raportare electronică pentru activitatea de audit intern		✓	
36	Digitalizarea procesului de realizare a misiunilor de audit intern			✓
Obiectivul specific 8 - Promovarea și mediatizarea conceptului CFPI, a rolului și responsabilităților aferente acestuia				
37	Organizarea evenimentelor de informare și de mediatizare privind rezultatele pozitive obținute ca urmare a implementării reformelor în domeniul CFPI		✓	
38	Promovarea istoriilor de succes și partajarea bunelor practici ale entităților publice în organizarea controlului intern managerial și auditului intern		✓	
39	Consolidarea rolului și extinderea atribuțiilor Consiliului controlului financiar public intern, în calitate de organ consultativ de promovare a controlului intern managerial și auditului intern			✓
40	Dezvoltarea conținutului și formatului de raportare anuală consolidată privind CFPI		✓	
Obiectivul specific 9 - Structurarea unității centrale de armonizare conform competențelor delegate și asigurarea cu resurse adecvate pentru coordonarea eficientă a politicii de dezvoltare a CFPI				
41	Analiza competențelor de coordonare și armonizare centralizată a politicii în domeniul CFPI, prin prisma conceptului general și bunelor practici ale Uniunii Europene	✓		
42	Revizuirea și delimitarea clară a competențelor în cadrul unității centrale de armonizare pentru asigurarea coordonării eficiente a politicii de dezvoltare a CFPI	✓		
43	Dezvoltarea capacității de elaborare, analiză, monitorizare și evaluare a politicilor în domeniul CFPI		✓	
44	Stabilirea unui dialog sistematic cu autoritățile publice pentru generarea de reacții relevante legislației din domeniul CFPI		✓	
45	Dezvoltarea procedurii și tehnicilor analitice de evaluare și monitorizare a situației privind controlul intern managerial și auditul intern în sectorul public		✓	

Realizarea acțiunilor Dispoziției Guvernului

Nr. d/o	Acțiuni dispuse de Guvern	Acțiuni întreprinse
1.	Abordarea punctelor slabe ale CIM, identificate în urma autoevaluării anuale și a misiunilor de audit extern și intern, cu includerea acțiunilor specifice de dezvoltare a sistemului în planul anual de acțiuni al entității.	EP raportoare au comunicat despre elaborarea și aprobarea planuri anuale de acțiuni ce includ obiective specifice pentru dezvoltarea și îmbunătățirea CIM (ex. ANSA, ASP). Monitorizarea lunară / trimestrială a implementării acestor acțiuni este asigurată, iar conducerea este informată regulat despre nivelul de realizare (ASP). În plus, pentru anul 2025, entitățile au inclus în planurile de acțiuni obiective distincte privind consolidarea componentelor CIM (CNAS) și dezvoltarea instituțională în vederea perfecționării sistemului CIM (AGEPI).
2.	Fortificarea mecanismelor de planificare și de raportare a activității bazate pe performanță, prin asigurarea coerenței planului de acțiuni al entității cu prioritățile setate în documentele de planificare strategică la nivel național, iar pentru obiectivele/acțiunile planificate – identificarea riscurilor care pot afecta realizarea acestora, stabilirea indicatorilor măsurabili de monitorizare și estimarea costurilor de implementare, precum și a surselor de finanțare a acestora.	Planurile anuale de acțiuni pentru anul 2025 au fost elaborate și aprobate de către 22 APC (88%) și 6 APL II (37,5%) raportoare, fiind aliniate obiectivelor strategice. Acestea includ acțiuni bine definite, cu obiective SMART (specifice, măsurabile, abordabile, relevante și încadrate în timp), identificarea riscurilor asociate, indicatori măsurabili de impact și de monitorizare, precum și costuri de implementare a acțiunilor și surse de finanțare. În vederea asigurării transparenței decizionale și a accesului la informație, planurile anuale de acțiuni ale unor EP sunt publicate pe site-ul oficial al instituției.
3.	Elaborarea Registrului consolidat al riscurilor, conectat la obiectivele de activitate ale entității, care să documenteze procesul de evaluare și de control al riscurilor, precum și monitorizarea și raportarea sistematică privind activitățile de control implementate.	Pentru anul 2025, doar 60% APC și 23,5% APL II din EP raportoare au declarat că au elaborat și aprobat Registrul consolidat al riscurilor. S-a menționat că riscurile identificate sunt corelate cu obiectivele din Planul de acțiuni, ceea ce asigură o abordare coerentă a managementului riscurilor.
4.	Menținerea evidenței proceselor de bază gestionate în cadrul entității și asigurarea documentării grafice și/sau narrative a acestora.	20 APC (80%) și 7 APL II (41%) au prezentat informații despre deținerea Registrului proceselor de bază din cadrul entității. Totodată, unele EP au declarat că au descris grafic și / sau narativ procesele de bază. Este de menționat experiența AGEPI care a declarat despre elaborarea documentelor cu descrierea proceselor de bază (Ghiduri) și ulterior codificarea și includerea acestora în Registrul electronic al documentelor tipizate.
5.	Elaborarea/revizuirea și aplicarea procedurilor interne de asigurare a integrității instituționale, precum și a procedurilor interne de prevenire, detectare și de raportare a erorilor și iregularităților.	Declarațiile EP raportoare reflectă un angajament activ în direcția consolidării integrității instituționale. Printre acestea se enumeră: • Manualul pentru consolidarea integrității în cadrul CNAS, actualizat și adus la cunoștință angajaților; • Regulamentul privind inventarierea și gestiunea funcțiilor sensibile (ANSA);

		- Regulamentul privind regimul juridic al incompatibilităților, restricțiilor și limitărilor (ANSA); - Instruirea personalului cu privire la etică și integritate, implementată în cadrul mai multor instituții; - Codul de conduită al angajatului.
2.1	Reorganizarea subdiviziunilor de audit intern prin consolidare la nivelul aparatului central al ministerului, în baza aplicării criteriilor de dimensionare aprobate prin Hotărârea Guvernului nr. 655/2023, cu asigurarea oportunităților de promovare în funcție.	<i>(Acțiunea urmează a fi raportată doar de ministere)</i>
2.2	Întreprinderea măsurilor de rigoare pentru încadrarea personalului calificat în funcțiile vacante de auditor intern, cu respectarea cerințelor minime specifice privind certificarea calificării profesionale.	La nivel de APC, s-a comunicat că întru asigurarea încadrării personalului calificat în funcțiile vacante de auditor intern, sunt întreprinse continuu acțiunile de rigoare, inclusiv publicarea anunțurilor pe platformele de informare, prezentarea informației cu privire la funcțiile vacante/temporar vacante. La nivel local, s-a menționat că se întâmpină dificultăți mari în procesul de recrutare a auditorilor interni. În pofida organizării mai multor concursuri pentru ocuparea funcțiilor vacante, condițiile nivelului nesatisfăcător de salarizare, raportat la cerințele riguroase și complexitatea funcției respective, este imposibilă completarea subdiviziunii cu personal (PMC).
2.3	Dezvoltarea competențelor profesionale ale auditorilor interni prin încurajarea participării la Programul de instruire și certificare în domeniul auditului intern din sectorul public.	Pentru anul 2024, experiența de muncă, cunoștințele și abilitățile angajaților subdiviziunilor de audit intern, au permis pentru unii auditori susținerea examenului de evaluare a cunoștințelor, organizat de MF, în cadrul Programului de instruire în domeniul auditului intern în sectorul public.
2.4	Desfășurarea activității de audit intern în baza unei planificări strategice și anuale, bazate pe evaluarea factorilor de risc, care urmează a fi monitorizată și raportată prin prisma indicatorilor de performanță, aprobați prin HG nr. 617/2019 pentru aprobarea Regulamentului privind evaluarea calității activității de audit în sectorul public.	Informațiile prezentate de către EP raportoare, reflectă faptul că procesul de planificare este orientat spre risc, pentru determinarea priorităților activității de audit intern în concordanță cu obiectivele EP. Planul strategic al activității de audit intern stabilește evaluarea riscurilor, metodologia și procedurile de audit, criteriile generale de evaluare, resursele și calendarul activităților și se actualizează anual prin evaluarea obiectivelor stabilite. În baza rezultatelor evaluării activităților realizate se elaborează planul anual. Totodată, s-a comunicat că în temeiul HG nr.617/2019, precum și în conformitate cu SNAI 1300, se aprobă Programul de asigurare și îmbunătățire a calității activității de audit intern, care asigură menținerea calității activității de audit intern prin stabilirea activităților permanente de supraveghere și evaluare a eficacității activității, axate pe rezultatele evaluărilor interne și externe, cu monitorizarea și raportarea rezultatelor prin prisma indicatorilor de performanță.